

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
GNESENSIS
EREMITÆ CAMALDULENSIS
A

STEPHANO DAMALEVICIO
S.T.D.CANONICORVM REGVLARIVM
*Congregationis Lateranensis ad San-
ctum Nicolaum Calistensis Prepo-
sito, & per Archidiecepsim Gne-
snensem librorum Censore Or-
dinario ex antiquissimis
gravium authorum
Chronicis,*

E X C E R P T A

Anno partus Virginei

^{Quo}
Romæ ALEXANDER Papa Coronat opes

Romæ Typis Ignatii de Lazaris, 1661.

Varſaviæ verò Anno Domini 1714.

R E I M P R E S S A

J. P. Erlanger Camald in Insula Vigrenti

IN AVITUM INSIGNE
CELSISSIMI PRINCIPIS.

I.

Inscripti Regum trabeato Nomine FLORES,
Cœlica sunt etiam Nomina ferre pares.
Hoc igitur Divus cingit se Flore ROSINUS,
Ut grato citius fragret odore Lechis.

II.

Cessit victa suas Salomonis gloria dotes,
Szembekij Floris dum radiavit Honos.
Ast ubi Patritium junget Bogumilus odorem
Stellifero Numen ponet in axe ROSAS.

S.
A D
CELSISSIMUM PRINCIPEM
D O M I N U M
D. STANISLAVM
S Z E M B E K
ARCHIEPISCOPUM
G N E S N E N S E M
Regni & M. D. L.
P R I M A T E M

Quantum à cœlis Domus
Tua æstimetur, jam cognoscimus
cum sub ejus tecta & DIVI HOSPI-
TES recipi exambiant PRINCIPVM
CELSISSIME. Quid enim non
libenter petant has edes: in quibus
(j.k.) nulla

nullæ are præterquam virtutis colun-
tur, Crimenq; ab illis tam longè distat
quàm ab ipsa probitate. Vagentur ali-
bi liberè, per palatia fastus & ambitio,
pateant nonnullorum atria die noctuq;
insomnibus vitijs, accumbat mensis lu-
xus, aureis Cubilibus stertat jactantia,
ludat non sine illusionè conscientie in-
hortis insolentia, inter famulorum gre-
ges regnet dissolutio; tædeat multos, quin
& pudeat, non convivere familiariùs
probris, maximumq; Magnatum pute-
tur nefas, carere nefandis, tanquam
etiam isti soles umbras admitterent;
apud Te supra id maximè excubatur,
ut ejusmodi turbæ omnis à religiosissi-
ma aula aditus præcludatur. Cum
namq; magnum sis Poloniæ Numen
incolere non potes, nisi aut Cælum
aut templa, obsequiaq; detrectas, quæ
jugum Divinæ & humanæ legis excus-
serunt

serunt. Placet Tibi decor externus,
si & animus non squalleat, non abhor-
res sibilantia serica, si probitatem non
exsibilent, gaudes Tuos spectare divi-
tes, si unà non careant opibus innocen-
tie. Vnde si virtus terris deperiret,
non alibi quereretur quam Domi Tue
imò tu ipse à singulis, singularum vir-
tutum Imago colereris, quarum effigiè,
adeo refers vivam, ut ille omnes Tu
unus esse videaris. Quæ nobis etas
pietior Te ostendet Numam? Cu-
jus sudoribus nigata Ecclesiæ vinea in
dulces protuberat botros sanctimonie.
Restituisti templis reverentiam; fatis-
centem Divinarum honorem erexisti,
emorientem in Clero pietatis animam
Tuo spiritu redanimasti. Iam non u-
nam sponsa Christi ornande sibi ex Tue
doctrinæ floribus contexuit coronam,
metimus uberes ex Ecclesiæ agro fru-
ctus

Etus quos Tu inseminaſti, non marce-
ſcunt Archidieceſeos lilia, quia Tuâ
indefeſſâ coluntur ſollicitudine. Nec
mirum iniquum enim putas ad ſuper-
biam tantum non ad Religionis fulcrû
Archipreſuleum geſtare ſcipionem, Ca-
put primis ligari tenijs, & mentem non
eſſe amore ſuperum obligatam, Crucē
in pectore præferre, & Crucis zelum à
corde exulare. Odiſti exanimis ſta-
tuas, ſæpius iſte Infulis graves, purpu-
ris tumide, gemmis & tantum illuſtres,
Vultum Pontificum non munus exhi-
bent, Tu mitrâ cum ſupra alios emi-
neas, infra neminem indignis Prima-
riali honore reptas operibus, tantò ma-
gis in hoc Culmine admirandus, quòd
in illo ſubiſtas ſine ruina probitatis.
Plures altiùs levati, gravius virtutē
precipitarunt, & ſoli publico propin-
quiores, cecutiunt ad aſpectum pietatis,
Tecum

ce. *Tecum, quo levatur sublimius, eo secu-*
uâ *rior à casu, gaudet Te videre supra*
ec *omnes, in quo ab omnibus suprema a-*
er- *doratur. Nec pro aris solum, pro patrijs*
erû *quoque penatibus, ardentem Te expe-*
Ca- *rimur Flaminium, partiris inter superos*
on *& Patriam curas, oblitus Tui, illo-*
ucē *rum memoriâ. Ne libertas Lechica to-*
m à *ties ab infamibus petita & impetita*
ta- *procis rapiatur, invigilas diligenter*
pu- *PRIMATVM PRVDENTIS-*
res, *SIME, Regibusq; & legibus corri-*
hi- *gendis Te provisum non ignarus, ita*
mi- *sceptra revereris, ut audaciam certâdi*
na- *pro publica salute nō deponas. Habēt*
na- *Te lachrymæ populi pro se oratorem,*
uod *pro quibus dum facundius, quam olim*
s. *fabulis duntaxat celebris Hercules pe-*
utē *roras, Catenas fundis ad dissolutionem*
in- *malorum restringendam. Modestiam*
tis, *Tuam laudibus interturbare non au-*
demus;

demus; major hæc quam ut eam nostri
margines capiant. Principem fasces
& tituli ostendant, demissio unum ex
nobis loquitur, nemini inaccessus, tam
facilis obtutibus omnium quam votis
occurris, nec pensas quantum Tua
Tibi concedat Authoritas, sed
quantum nostra necessitas indigeat.
Demittis Te ad omnes hoc ipso Cel-
fissimus, gaudesq; subvenire singulis non
rogatus. Ita cum nulla cum virtute
ad Superum propinquitatem non acce-
das, familiaritate tamen cum subditis
prestas, quam ita Tibi singularem
reddidisti, ut si omni virtute destitue-
reris, hæc una dignum Te faceret toti
terrarum orbi moderando. Et id est
quod Celites intra Tua limina invitat,
imò etiam trahit, simillimus illis in
Te animus; gaudent Tuo consortio,
quem honoris sui presidio gaudere non
ignorant

ignorant. Admitte jam PRINCI-
PVM BENEVOLENTISSI-
ME & nostrum Bogumilum, verius
dicam Tuum, qui ijsdem Tyaris insi-
gnis, eâdem Cathedrâ sublimis, parum
se mereri de Superis putaret, nisi & de
Tuo in terris patrocinio mereatur.
Nec magna petit, Tuum duntaxat a-
gnosce, & nemo non suum volet, ne-
miniq; ardentiozem Illius Cultum Pri-
mas Tua authoritas non imperabit.
Præcessit Te Archipræsuleis fascibus,
Tu simul & virtutum & dignitatis
successor vel ideo servatus, ut aras
tanti Pontificis servares, servatas ad
posteritatis transmitteres venerationem.
Multum illi debes, parata sanctitatis
exempla quæ imitareris invenisti, plus
ille Tibi, cujus virtutum vestigia ne
obtererentur, Tuis operibus effecisti,
quod gloriosius, nomen Illius ne fato tē-
porum

porum morererur, Tu Stanislaus non
desinis animare. Nihil deniq, cum
Illo Tibi non commune, Generis &
Purpure Pæstum æquè floridum, pie-
tatis in Superos fercor idem, uterque
Patronus Lechie, Ille in Cælis, Tu
in terris causam eius fortiter propugna-
tis. Radijs eum illustrarunt astra, quò
tamen orbi magis inclarescat, amoris
flammas à Te expectat. Elucescent
tunc istæ, ubi curâ & promotione Tuâ
votivis tota Archidieceps nomini eius
ignibus coruscabit. Meretur honorem
Tutelarium Poloniæ, qui communem
cum ipsis agit Regni patronatum.
Promove itaq, Archipræsulum Glorio-
sissime Divi Antecessoris Tui cultum,
ille pro temporanea sibi impetrata in
terris solennitate, æternam Tibi in cæ-
lis impetrabit.

Ex voto

Obligatissimi Ordinis Camaldulensis.
Eremitarum, ad Varsaviam.

Protestatio Authoris

LEctor adverte ab immemorabili Bogumilum, ut infra ex mea serie Archiepiscoporum Gnesnensium, Sanctum esse dictum, ore tantum populi, non solenni Ecclesiæ; Et quæ modo exarata legis, in eo statim relinquo, quem seclulis hinc meis lucubrationibus obtinebant. Idque tam Sanctè profiteor, quam decet eum, qui sanctæ Sedis Apostolicæ filius obedientissimus haberi cupit, ab eaque in omnibus dirigi velit.

Porro sanctum vocatum, & ei vota supplicationesque publicas fieri solitas, ante ducentos amplius annos testimonia Ecclesiæ metropolitanæ ostendunt nam anno Domini 1443. Vincentius Kot Archiepiscopus Gnesnensis ita oblationes ad Tumulum S. Bogumili in Ecclesia Dobrovensi disposuit cum Collegio Metropolitano.

Ex
serm:
Arch:
Gnesn
in vit:
hujus
Sancti
III.

Reverendissimus in Christo Pater Dominus Vincentius Archiepiscopus, cum prefatis Dominis de Capitulo Gnesnen: superius, habitis tractatibus mutuis inter se super offertorio Dobrovo, talem ordinationem fecerunt. Ut Plebanus recipiat offertorium intoto de Altarijs, & alias oblationes.
Quantum

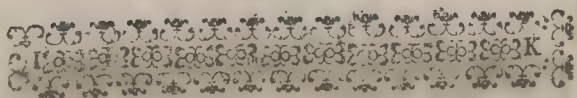
Quantum autem de offertorio quod offertur ad Tum-
bam S. Bogumili; ibidem in Dobrowo, presatus
Dominus prepositus cum supradictis Dominis vult,
Et ita ordinat: quod medietas dicti offertorii quod
offertur ad tumbam, fiat ad murum, ad quam me-
dietatem recipiendam Et conservandam constituit
Honorabilem Albertum Plebanum in Turek, me-
dietatem autem residuam, Plebanus Dominus
Ostha, Et successores sui recipiat, pro suis usibus,
Et pro sustentatione ministrorum Ecclesia conver-
tat dicti offertorii de eadem Tumba S. Bogumili.
Cera vero quae offertur ibidem in Ecclesia Dobro-
wo pro Divini cultus administratione plebanum Et
Vicarios de eadem cera presatus Dominus Alber-
tus Plebanus in Turek teneatur retinere ceram pro
luminibus ad Divina celebranda quantum sufficeret
decenter. Residuam vero ceram si extat seu ex-
tabit, ipse Dominus Albertus tenebitur vendere Et
pecuniam cum aliis pecuniis quas accipiet, videli-
cet medietatem de tumba fideliter conservabit Et
congregabit Et congregata Domino prosperante, in-
cipiet murare Ecclesiam in Dobrowo de consilio Do-
minorum praeceptorum: Signa autem quae sunt ad
meritum eiusdem Sancti idem Dominus Plebanus
in Turek fideliter, Et diligenter conscribat, Et ad
sua Protocolla reponat. Actum in Generali Capi-
tulo, post Festum S. Adalberti penultima Mensis
Apris: die Mercurii, Anno Domini 1443. Prae-
sentibus Dominis P. de Crandi Preposito. Joanne
Decano

*Decano, Joanne Archidiacono, Joanne Cantore,
Andrea Scholastico, Joanne Forman Custode, Jo-
anne Cancellario, Jaroslao, Joanne de Rudzieia
N. Glebocki, Mathia Drya, Andrea Jaczkowski,
Lascario Stanislao Bielanyski, Joanne de Brizoste-
me Luskone, Joanne Falonis, Magistro Thoma
Stezanpinski, Nicolao de Nienieß Jacobo de Dam-
bno & Jarando, Prelatis, & Canonicis. ad sonum
magnæ campanæ congregatis.*

Stephanus Damalevicius.

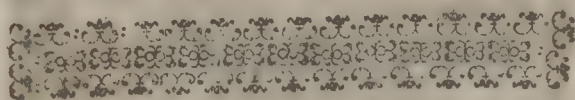

Dum facilis pro Te miseris tert alveus escam
Influis æc.nas, sic Bogumile dapes.

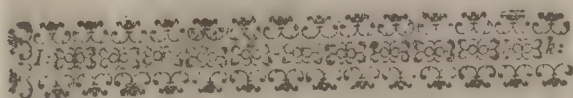
IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendiss: Patri
Mag: Sac: Palatij Apost:
Ord: Carass: Archiep: Patraff: Vicesg:

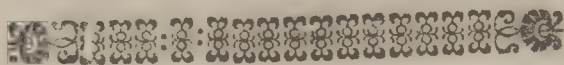
IMPRIMATUR

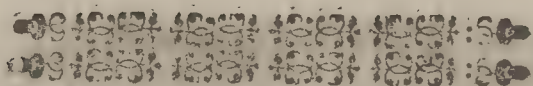
Kr: Raymundus Capisucchus
Magister Sac: Pal: Apost:
Ord: Præd:

REIMPRIMATUR

M. Bartholomæus Episcopus
Posnaniensis *m: pp:*

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
GNESNENSIS XIV.

C A P U T I.

Gentis Rosæ in Polonia Origo.

SANCTUS Adalbertus,
Bohemus natione, Gen-
tis Rosæ, quæ Rosam in
campo rubro, albam gerit pro
stemmate, Comitum Libicensi-
um hæres, Slaunici, & Strzezy-
slavæ illustrium parentum filius
A S. Ro

2 *Vita S. Bogumili,*

S. Rômualdi Eremitarum Camaldulensium Patriarchæ, discipulus cum frustra iterum, Moguntino Archiepiscopo in Romana Synodo sollicitante, & sũmo Pontifice Gregorio V. mandante, ad Cathedram Pragensẽ: Fuiſſet reversus: obtento consensu sanctæ sedis Apostolicæ, nisi resipiscerent Pragenses, & sui Pastoris monitis obtemperarent, barbaris gentibus Evangelium prædicandi, in Ungariam primum, deinde in Poloniam venit; ut nova, plantationis Vineæ Domini Sabaoth germina, salutari Christianæ doctrinæ irrigaret imbre, comiti-
bus

bus imparem laboris, instituti
Sancti Romualdi, Eremitis Ca-
maldulensibus, Christiano & Pa-
pante, ac Gaudentio, sive Ra-
dzino fratre germano, tum &
Poraio, quem divina providen-
tia nefario furori Bohemorum,
in alios fratres sancti Episcopi,
Sobonem, Spicimirum, Sobe-
slaum, Zimissum, & Ceslaum,
grassanti subtraxerat, secum as-
sumptis. Ex quibus Gaudentium
sive Radzinum, in Cathedram
Gnesnensem pro se suffecit, pro-
bante Gregorio V. Pontifice
Maximo Ottonis III. Impera-
toris cognato magnis ipse fru-
stra precibus sollicitatus à Polo-

nis ut laborem ex colendis neophitorum moribus, ex ea Cathedra Doctor & Archipræsul impenderet. Qua in re, ne prorsus vota, & desideria recens ad Christum conversæ nationis, videretur contemnere; summam, & compendiū doctrinæ Christianæ, lingua vernacula conscriptum à Polonis decantandū, cum Gaudentio Fratri reliquisset, quod usq; in præsentem diē, in templis, domibus, & aciebus olim militaribus, decantari usitatum fuit ipse ad prædicandū infidelibus Prussis Evangelium, perrexit. Ubi coronam martyrii, remo primū à nauta percussus

Archiepiscopi Gnesnensis 5

cussus graviter, septem deinde lanceis, à barbaris confossus, adeptus est die 23. mensis Aprilis feria sexta magna Anno Christi nongentesimo nonagesimo septimo.

C A P U T II.

Bogumili parentes, & præceptor.

POrajus autem frater ipsius germanus, sumpta conjuge in Polonia, Comitum Libicensium nomen, & stirpem propagavit, ex qua genuini hætedes aviti, Rosæ albæ, candoris prodierunt Boguphalus, & Bogumilus germani fratres, ex Nicolao de comitibus Libicensibus,

in Bohemia, stirpe Poraia oriundo, in maiore Polonia, Gnesnensi Castellano, primariae dignitatis in Senatu Polono viro, & Catharina Gryphia, Comitū de laxa sorore, foemina lectissima, parentibus piis; ac Deum timentibus prognati, in Villa hereditaria dicta Cosminco, prope Dobrovum pagum Archidiaecesis Gnesnensis, Archidiaconatus, & territorii Unieiovienfis, Palatinatus Syradienfis. Hi ab infantia in timore Domini, & pietate Christiana instituti à parentibus, literis etiam humanioribus pueritiam excoluerūt, in Gymnasio Gnesnensi

Archiepiscopi Gnesnensis 7

ri-
ne-
di-
o,
tū
ti-
m
lla
o,
r-
ni-
e-
n-
re
na
e-
m
e-
snenſi, ſancto præceptore curā
illorum institutionis ſuſtinente,
Ottone Bambergienſi Episco-
po; qui quamvis & ipſe illuſtri-
bus in Suevia Comitibus, Patre
Bertholdo, & matre Sophia na-
tus eſſet, tamen orbatus paren-
tibus, ad eam devenerat egeſta-
tem, ut cum Grammaticæ præ-
cepta, itemque Pœtas, & Phi-
loſophos. tenaci memoria com-
plexus eſſet, nec haberet ſum-
ptus, ad ſtudia ſublimiora ne-
ceſſarios, in Poloniam, quæ tunc
nobiliffimum pretioſiſſimarum
Sapientiæ mercium extitit en-
porium venerit, & ludum lite-
rarium ibi cū authoritate Prin-

cipis docendi; aperuerit. Cancellarius deinde factus Boleslai primi Polonorum Regis, & ab eo ad Henricum Quartum Imperatorem legatione functus, Episcopatum Bambergensem, mortuo Ruberto eius Diocesis Episcopo, ejusdem Imperatoris promotione, consecutus est, à Paschali Summo Pontifice confirmatus, & ipso die Pentecostes à eodem consecratus. Sub tanto præceptore, posteaquam Grammatices & humaniorum studiorum tyrocinium deposuissent in Patria, ad colendas severiores Musas, animumque perpoliendum Theologiæ, ac
iuris

Archiepiscopi Gnesnensis 9

juris Canonici peritia, Lutetiam
Parisiſorum ſufficienti, ac libe-
rali ſumptu inſtrueti, miſſi ſunt.
Vivebat tunc S. Bernardus, Cla-
ræ Vallis, Ordinis Ciſterciën-
ſium Abbas, qui per totum or-
bem, ſanctitatis inſtituti ſui, lō-
gè latèque ita fragrantiam ſpar-
ſerat, ut ipſo ſuperſtite, tria
monaſteria, Andreoviènſe, Lu-
onènſe, & Lasdenſe celeberrima
in Polonia fuerint fundata &
liberali fundatorum munificen-
tia dotata. Eius Ordinis, cum
diligenter in Galliis ſanctimo-
niam circumſpexiſſet Bogupha-
lus, poſtquam divinarum Sci-
entiarum opibus auctus, una
cum

cum fratre Bogumilo, in patriā fuisset reversus, nihil cunctabū-
 dus, quod firmo & constanti a-
 nimo Theologiæ sacrae incum-
 bens, deliberaverat, exequi sta-
 tuit: seque, spreto fallacis mun-
 di fucō, vanisque ipsius pollici-
 tationibus, & illecebris sæcula-
 rium deliciarum damnatis, so-
 dalitio Cisterciensium, in mo-
 nasterio Luknensi, quod nunc
 Wagrovecense dicitur, solenni
 professione addixit.

CAPUT III.

*Bogumilus Ecclesiam Sanctissimæ
 Trinitatis edificat.*

Porro natus maior Bogumilus
 mēsurā præclari sui nominis
 fortu-

Archiepiscopi Gnesnensis II

fortunato implens omine, omnem huc operā cōtulit, ne desidiore passū, minoris vestigia cōsecraretur fratris; qui jā nominisuo Boguseli (Dei laudem id sonat, idiomate Polonico) satis videbatur respondisse, in holocaustum divinæ laudis, religiosa professione cōsecratus. Sancta igitur excitus æmulatione, cœpit & ipse cogitare diligentius, quomodo per stabilia virtutum exercitia, Deo charus (quod dictio Bogumili, sua significatione deponit) evaderet. Atque imprimis cū Deum strenuè, ac fortiter amando, se id consecuturum speraret, impulsu

pulsu Divini spiritus, inter Deum & se reciprocante amicitia, omnes peccandi occasiones, quam accuratissimè subterfugere constituit. Cum vero administrationem bonorum, ad se obitu parentum devolutorum suscepisset, frequentius Dobrověsem pagum, oculis & animo lustrare consueverat, tanquam locum, ab omni negotiorum strepitu semotum, proindeque celestium bonorum contemplationi maximè idoneum: speculando præsertim collem, inter altas quercus editiorem, duplici fluviorum Nyr, & Vartæ, anfractu, aditum in lucum opacū
inter

intercludēte, circumfluum; cuius loci opportunitatem, cum attentius considerasset, ante omnia quæ digesserat animo, proposita, Christum bonorum suorum cohæredem scripsit, certa illorū portione Parocho, qui curam Dobrovensis populi gereret, attributa; & templum ad laudem, & gloriam Sanctissimæ Trinitatis, sub eius patrocinio de plantis abiegnis, quæ arbor cariei non obnoxia in ævum durat, extruxit: atque ab Archiepiscopo Gnesnensi Joāne Primo, ritu solenni dedicandum procuravit. Placebant hæc in Dei gloriæ propagationem
ado-

adolescentis studia Gnesnensi Archiepiscopo, qui iuvenem, ut post ædem divino nuncupatum cultui, se quoque in eius laudem vellet mancipatum: sic enim Dilectus Deo & hominibus, iuxta nominis sui elogium censeretur. Non inuitis accepit auribus Archipræsulis avunculi sui admonitionem, eò etiam facilius, quod iam de vitæ statu deligendo, matura deliberatione hinc inde perpensis consiliis, & prudentum responsis, non amplius ancipiti distraheretur hallucinatione, sacerdotalis munus officii, firma cogitatione complexus.

C A P U T IV.

In aulam se Archiepiscopi cōfert.

SUBDUCTIS ergo rei domesticæ rationibus, Archiepiscopum non multò post sequitur ad arcē Unieioviénsensem, & in album relatus aulicorum, munus Cancellarii ab eo sibi demandatum, magna fide, ac diligentia obit. Non fidebat ætatis lubricæ fragilitati, aulæ inconstantes blanditia à qua plerumque monendi libertas, & veritatis candor exulare solet, circumspecta cogitatione, revolvens; proinde fidum ianitorem, portis sensum affixit, timorem Domini: ca-

vens, ne quid illuc introgrederetur, quod castimoniam mentis, & corporis ullo modo possit contaminare, aut saltem carnis appetitui reluctantes, labefactare conatus. A Societate illorū, quibus Deum offendere, pro parvo ducitur, magnopere abhorruit, pluris tempus aestimavit, quam ut illud vanis aulicorum occupationibus, & ludorum levitati, putaret impendendum. Otium detestatus, nunc orando, nunc scribendo, nunc legendo laborum, & curarum tædia temperavit; honestis nonnunquam deambulationibus, & amicorum colloquiis, intensas animi

animi vires remittere contētus. Induit panopliā strenuus Christi miles, omnium earum virtutum, à quibus plurimum præsidii, propugnandæ castitati esse solet, maximè autem jejuniis, in obsequium spiritui, rebellem carnis vigorem, subigere habuit usitatum, quorum tam religiosus cultor extitit, ut non modo vigilias Sanctorum, & quatuor temporum observantiam, unica refectione transigeret, verum etiam quavis sexta feria, ob memoriam Dominicæ passionis, tantum puer teneret rigorem, ut ne particulam quidem panis, fero degustandam sibi

B

per-

permitteret. Quadagesimam
per novem integras septimanas,
more majorum servavit exactè.
Ultra quos jejunandi modos, ab
Ecclesia Catholica præscriptos,
vel diuturna Polonorum tradi-
tione usurpatos, frequentius
voluntarias corpori castigando
inedias, sicut & cicilia, humi-
cubationes, vigiliæ, flagellatio-
nes, genuflexiones, brachiorum
in modum crucis extensiones,
diuturnas stationes, & cætera
ejus generis, macerandæ carnis
instrumenta crebrò adhibuit,
quibus inexpugnabile scutum
orationis adjunxit, gloriosissi-
mæ Virginum Virgini Deiparæ
ma; o

maiores in modum supplicans,
ut propositum castæ mentis, sui
clientis tutelari ope, contra in-
festos mundi, carnis, & Caco-
dæmonum insultus, defendere
dignaretur; *Sciens Dæmonum*
plagas, & carnis innatas appeti-
tiones, quibus assidue vexamur,
difficile esse sine Beatæ Virginis
auxilio ut sedare queamus. His
exercitationibus, sensim adole-
scentiam à fallacis mundi vani-
tatibus abducebat, ad iugem
Divini Numinis cultum, in sta-
tu Sacerdotali eam disponens,
quod propositum iam inde à
puerilibus annis conceperat.
Itaque quasi legem animo fixit

perpetuam, natu maiores revereri, æqualibus non invidere, inferiores non contemnere, amicos in via virtutis occurrentes, impensius omnibus officiis colere, omnem ambitionem ab actionibus excludere, in iisque solam Dei spectare gloriam, & amorem, sobrietatem amare, ab inutilibus sermonibus linguam compescere, piorum librorum lectioni ac meditationibus rerum cœlestium vacare, aures a verbis detractorum, & a scurrilibus aulæ iocis averruncare & quævis arma virtutum, à Sãctis Patribus, quibus se totũ adverso ictus Vaferrimi serpẽtis muni-

muniret mutuari; ita ut omnes, quos aliqua virtute consideraret excellere, sibi ad imitandū ob oculos statuerat, iamque ipsa ferii vultu compositione, & motu animi, corporique moderatione specimen quoddam vitæ Anachoreticæ, in adolescentia præseferre videbatur. Mirabantur omnes aulici, tam gravem, imperturbati propositi, constantiam: ob quam illum, & sincere diligebant, & religiosa quâdam observantiâ verebantur; ut illo præsentē, non auderent quidquam castis molestum auribus proloqui, neque indulgere ludis, aut vanis auli-

corum facetiis & oblectamentis præsumerent. Fuit in aula Bogumilus juvenis, cor senile gerens, *omnibus officiosus, nulli onerosus, devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Domini servus, proximi socius, mundi Dominus, superiora habens ad gaudium, æqualia ad consortium, interiora ad servitium.*

CAPUT V.

De vitæ statu deliberat.

CONSIDERABAT Archiepiscopus mores in juvene, ad omnium virtutum harmoniam rectè concinnatos attentius, ma-

n- magno suo solatio; agens Sum-
la- mas Numini gratias, quod sibi
le- talem in vinea sua cooperato-
lli- rem destinasset; itaque vocato
be- ad se adolescenti, qui jam tunc
ad a sacris Canonibus definitæ ad
ro- Sacerdotium fuit ætatis deside-
su- rium, quod antea sibi circa cō-
æ- secrationem Ecclesiæ Parochi-
ra- alis Dobrovensis exposuerat, i-
teratis vicibus gravi persuasio-
ne inculcat, identidem asseve-
rans, quòd strictam tremendo
judici rationē esset redditurus,
de talentis sibi concreditis, nisi
vellet justis obsecundare moni-
tionibus, atque usuram talentor-
um, in alimoniam familiæ do-

minicæ, fideliter convertere, super eam, per sacerdotii Ordinem, constituendus. Gratias agit primo Archipræsuli, pro paterno erga se affectu, & benevolentia: inducias deinde ad tempus Ordinum à jure præfixum, sibi concedi poposcit, intra quod matura deliberatione peracta, se ad tam excelsi muneris officium disponderet Digressus ab Archiepiscopo, cæpit sublimis fastigii celsitatem accuratè speculari, & eo periculosisioris præcipitii ruinam considerare, quò altiùs apex dignitatis emineret, intra se diligenter expendens. *Grandis dignitas*

tas Sacerdotum, sed grandis ruina si peccant, letamur ad ascensum, sed timeamus, ad lapsum.

Non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quanti maroris de sublimioribus corruisse: Nec enim solum pro nostris delictis reddemus rationem, sed pro omnium, quorum abutimur donis, & nequaquam sumus de eorum salute solliciti. Tanta verò sollicitudo, circa unius animæ lucrum est necessaria, quanta universi orbis divitias lucramēto, non sufficeret negotiatori. Tandē, cūm frequentiū Archiepiscopus, Ecclesiarum necessitatem exponeret, & verbis pluribus,

charitatem erga proximorum salutem exaggeraret, pro qua Filius Dei de cœlis descendit; atque in super illum potentis obedientiæ terreret authoritate, tandem Bogumilus, voluntatem hanc Dei esse interpretatus, in re tanti momenti, quanti esset sua, & proximi salus, majorum qui vices Dei obeunt in terris, non refragari consuetus, victas spontè dedit manus authoritati, persuadentis Archiepiscopi. Nimirum *bonus obediens dat suum velle, & suum nolle, ut possit dicere paratum cor meum Deus, paratum cor meum, paratum quodcunque præceperis face-*

*facere, paratum ad nutum citius
obedire, paratum tibi vacare,
proximis ministrare, me ipsum
custodire, & in cœlestium con-
templatione requiescere. Eum
ita dispositum, à populi turba
segregat Archiepiscopus, inde
innumerum Cleri refert, ac tan-
dem per omnes Ordinum gra-
dus, ritè legitimèque promotū,
Presbyteratus sacro charectere
insignit.*

CAPVT VI.

Fit Sacerdos humilis

FACTUS ex obedientia Sacer-
dos Bogumilus cœpit cu-
mulatiùs cœlestium immissio-
num

28 *Vita S. Bogumili*

num dona sentire, atque jam Deo, qui consumens ignis est, propior factus, sacrique amoris incendio liquefcere, & fluens tanquam cera à facie ignis, sese in abyffum nihili, cum profunda humilitate demittere. Nam ea est veræ humilitatis conditio, ut quò propius divinæ Majestatis gloriam speculatur, eo magis se indignam divini sermonis consortio recognoscat. Secus hic omnino accidit, quam in humanæ conversationis frequentia videamus evenire: ubi diuturna familiaritas, extremi contemptus esse solet occasio. Non enim
ani-

anima fidelis, & verè humilis,
quòd eam sponsus cœlestis di-
gnetur alloquio, aliquid in se,
quo tantos mereatur favores,
recognoscit; Sed verecunda re-
verentia, & modestia, coram
májestate suprema, in cognitio-
nem sui nihili profundius de-
scendit nec pensat, ubi nunc
est sed ubi fuit, dum non fuit.
Excitabat Bogumilum, ad pro-
fectum in hac virtute, remini-
scentia miseræ conditionis, &
fragilitatis humanæ, *semper co-
gitando, quid sibi deesset, repetēs
memoria, ubi fuit secularibus
irretitus curis, aut iudiciorum
Dei sententiam metuens, Et secū
qua-*

querens, ubi erit; aut cum mala
 vitæ præsentis attendens, & so-
 lenter moriens, considerabat ubi
 esset: aut cum bona supernæ pa-
 triæ contemplabatur, quæ quia
 nondum adipiscebatur, lugens
 conspiciebat, ubi non esset; illud
 tantum usurpans cum tædio:
 Quemadmodum desiderat cer-
 vus ad fontes aquarum ita de-
 siderat anima mea ad te Deus.
 Illam verè secutus est humili-
 tatem, quæ omnium virtutum
 est in nobis origo, in propria ra-
 tione charitatis pullularis, & per-
 durans; non quæ se molli vultus
 compositione ostentat aut mo-
 desto corporis gestu venditat,

aut

la aut fracta verborum voce infir-
o- nuat. Sed quæ puro cordis affe-
bi ctu, per vilitatis suæ recogniti-
a- onem, coram Deo se proster-
ia nit. *Sunt enim plerique in mun-*
do, qui volunt esse humiles, sine
ad despectu, bene vestiti sine sollicitu-
dine: delicatæ pacis possessores, si-
ne labore, alijs detrahentes, mor-
elaces ut canes, dolosi ut vulpes,
superbi ut leones, intrinsecus au-
li-tem lupi rapaces, mellis dulcedi-
m nem, id est inanis gloriæ, & latē-
a- tis lasciviæ ut ursi quærentes. Vo-
r- lunt esse sine auctoritate iudices,
us sine visu testes, postremò falsi ac-
o- cusatores, & omni veritate ca-
at, rentes. Illam coluit Bogumilus
humi-

humilitatem, quæ in timore Domini fundata, propriæ infirmitatis conscientia, in ima deprimitur, & sincero corde se Deo, & in officiis suæ vocationis, cum fiducia divini auxilii fideliter obeundis, & præstanda in pœnis, & ærumnis obedientia, & exhibendo debito aliis honore, subicit. Corde se credebat indignum honoribus, & ore confitebatur ad sacerdotium se nullis meritis, sed sola dignatione misericordiæ Domini, vocatum. Itaque reputans animo puritatem Angelicam, quæ sacerdotii dignitati annexa est, imbecilles vi-

res

res ad excipiendum manibus
Dominum, *sub quo curvantur*
qui portant orbem: ad portan-
dum eum qui *tribus digitis mo-*
lem terræ appensam gerit, ad
sustinendam illius maiestatem,
qui sedit super Cherubim, & Se-
raphim; ad luctandum cum Deo
Israel forti, humili oratione di-
sponebat; modò cum Centuri-
one indignum se tanti hospitis
præsentia corde sincero pronũ-
tians, modò cum Elisabetha
hilari gestiens voluptate, mira-
bundus exclamans: *Unde mihi*
hoc ut Dominus meus ad me ve-
niat, nunc cum Abrahamo pul-
verem se ac cinerem, in conspe-

ctu divinæ maiestatis profitens,
nunc se peccatorem cum san-
cto Petro recognoscens, nunc
cum prodigo filio, indignum
videre altitudinem cœli se repu-
tans, nunc divini fretus auxilii
fiducia, cum Davide lætabun-
dus occinens: *Calicem salutaris
accipiam, & nomen Domini in-
vocabo*: nunc omnes animi, cor-
porisque facultates ad laudan-
dum creatorem divini psaltis
fervore provocans: *Benedic a-
nima mea Domino; & omnia
quæ intra me sunt, nomini san-
cto eius. Benedic anima mea Do-
mino: & noli oblivisci omnes re-
tributiones eius.*

CAPUT VII.

Orationibus insistit.

IGitur singularem Dei bonitatem, & gratiam vocationis ad tam excelsæ dignitatis apicem recognoscens, & cum fide-
li Samuele, promptum se, ac hilarem ad obsequium, vocanti Deo exhibere satagens, orationis adminiculum adimplendum tam ardui negotii munus, adhibuit. Præter divini officii pensum, quod diebus singulis, juxta ritum & ordinem Provinciæ Gnesnensis, devotè attentè ac fideliter omnipotenti Deo exsolvebat, magnam tem-

poris partem, orationi mentali tribuere solitus erat, jaculatorias (ut vocant) preces, identidem ferventi spiritu interiiciēs: *Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum: & liberator meus: Deus meus adiutor meus & sperabo in eum. Protector meus & cornu salutis meae: & susceptor meus. Laudans invocabo Dominum: & ab inimicis meis saluus ero. Domine, nomen tuum, & memoriale tuum, in desiderio animae. Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo, in praecordiis meis vigilabo ad te: Anima mea liquefa*

quesacta est ut dilectus meus locutus est mihi. O Deus meus, noverim Te, noverim me; utinam te summam bonitatem omnes homines cognoscant, & peccare desinant, & condignas gratiarum actiones, pro beneficiis universæ creaturæ tuæ tibi persolvant. Excessivam Redemptionis humanæ charitatē, cum iucundissima voluntatis inflammatione, & ardentissimo imitationis, in cruciatibus Domini nostri Jesu Christi, virtutum expressarum, desiderio, tenerima compassione medullitus liquefscens, contemplantatur. Officium gloriosissimæ Virgi-

nis Matris Dei, horis Canonicis adiungebat, & coronam illius, cum interno quodam supernæ dulcedinis gustu, & animi fere-na voluptate, quotidie recita-bat. Invaluerat iam tunc pia in Polonia consuetudo, (nam si-mul cum Evangelio, cultus er-ga Deiparam in partes nostras devenit) angelicas salutationes ad numerum annorum quibus in terris morata est, replicandi: eamque sexagesies, & ter salu-tandi, singulis Salutationum decadibus Dominica oratione adiuncta, qui mos orandi, a san-cto quodam Eremita, ipsa Dei-para ipsum edocente, (ut fide-li ma-

li maiorum traditione accepi-
mus)profluxit. Hunc supplicandi
ritum Advocatæ nostræ, nun-
quam intermisit Bogumilus, pu-
ero sibi à piis parentibus tra-
ditum: cuius devotionis evidēs
argumentum est, lapideus glo-
bus grandior, quales Eremitæ,
ac nostri peregrini plerumque
gestare solent, in eremitorio su-
o, inter quatuor quercus in-
ventus, quem magni muneris
loco ferebat Matthias Lubien-
ski Archiepiscopus Gnesnensis,
eximius Deiparæ cultor, qui in
honorem ipsius, regali magni-
ficentia, basilicam à fundamen-
tis erexit Lovicii: & alteram

Unieiovii, magno sumptu restauravit, & concameravit. Sed ad Bogumilum revertamur, & modum quo se ad operandū tremendo sacrificij mysterio, disponebat, prosequamur. Iacebat pronus humi, manibus in formam crucis extensis, largo lachrymarum imbri, præ dulcedine spiritus, profilientium terram irrigabat: Christi Domini exemplum imitans, qui prolixius Patrē orans in horto, cum lachrymis, & sanguineo sudore, se ad cruentum Sacrificium, in ara crucis pro nobis offerendum, præparabat. Commendabat suas Angelis preces, supre-

Archiepiscopi Gnesnensis. 41

re-
it.
ur,
dū
o,
a-
us
r-
ræ
m
i-
vi
o,
o
i-
is
a-
,
-
re-
supremo Domino præsentan-
das, non exiguo ipsorum por-
titorum solatio. Nam *Oratio*
est animæ sanctæ præsidium, An-
gelo bono solatium, Diabolo sup-
plicium, gratum DEO obsequiū,
pœnitentiæ laus, religionis per-
fecta gloria, spes certa, sanitas
incorrupta. Implorabat supplex
Virginis DEI paræ patrociniū,
ut cuius mater extitisset purissi-
ma, ad ejusdem conficiendum
corpus & sanguinem, sibi ne-
cessariam impetraret a Filio pu-
ritatem. Flagitabat Cœlitum
intercessionem, potissimū ve-
rò illorum, in quorum memo-
riam rem divinā facturū erat.

42 *Vita S. Begumili.*

Propitiabat Numen divinum
animabus fidelium defunctorū,
ac eò quidem ferventiùs, quò
majore vivorum, in extrema
constitutos necessitate, confi-
deraret indigere suffragio; de-
precans majestatem altissimam,
ut hostiæ salutaris interventu,
pœnis, ergastuli Purgatorii, reos
dignaretur absolvere. Liqve-
scebat mens Sancti, cælestibus
perfusa deliciis, quoties sacri-
ficiū sacrosanctæ Missæ, im-
mensæ charitatis erga genus
humanum pignus, offerebat:
ut dulces lachrymæ ab oculis
celebrantis, in ipso cordis, di-
stillatæ divini amoris æstu, me-
ditullio,

ditullio, quādoque sacro altaris
lintheamini aspersæ, prorump-
perent.

CAPUT VIII.

Suscipit Ecclesiæ Dobrovensis curam.

VAcatur interea Dobrovensis
Ecclesia parochialis, San-
ctissimæ Trinitatis, cujus curā,
& administrationem defert Bo-
gumilo Archiepiscopus, tan-
quam illius nuper exstructæ, ac
dotatæ, patrono, & villæ Do-
mino hæreditario. Nihil refra-
gatur obediens Sacerdos, jussis
Antistitis; accipit non invitus
provinciam, divinitus sibi, ut
interpretabatur voluntate Ar-
chiepiscopi, oblatam: conscius
autem

autem infirmitatis suæ, supremi bonorum omnium largitoris gratiam, & auxilium precatur, ad maiora usitatarum virtutum adnitens incrementa. Diligenti attentione secum revolvit, magnum esse dilectionis DEI argumentum, in curam salutis humanæ incumbere, & animarum pretioso CHRISTI sanguine redemptarum, vigilantem gerere sollicitudinem. Magno igitur amoris divini æstuans incendio, & quòd diligere proximum tanquam se ipsum maius sit, omnibus holocaustis, & sacrificiis considerans: quemadmodum pro se,
ita

Archiepiscopi Gnesnensis 45

ita & pro populo summæ majestati offerebat sacrificium, in quo dulcedo suavissimæ charitatis, tanquam in proprio fonte degustatur. *Majorem nempe hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, cujus animæ positionis, siue mortis, annuntiatio est Sacrosanctæ Missæ Sacrificium, juxta illud oraculum Apostoli: Quotiescunque enim manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Et in hoc est Charitas: non quasi nos dilexerimus DEVM, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit Filium*

Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Nimirum hoc est vinculum dilectionis DEI primum erga nos, & nostræ cum illo, ac inter nos unionis, quam tantopere DEUS amat, ut qui eam sciderit, Sacrificium de manibus illius oblatum repudiet, ipso dicente Domino: Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari Fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Quoties igitur ad tesseram Christianæ Charitatis & communionis

munionis æternæ gloriæ pignus
in divinissimo Eucharistiæ Sa-
cramento, percepturi fideles
accedebant, toties bonus Pastor
dilecti Discipuli mandatum illis
inculcabat: *Diligamus DEVM*
quoniam DEVS prior dilexit
nos: si quis dixerit quoniam di-
ligo DEVM, & Fratrem suum
oderit, mendax est. Qui enim
non diligit Fratrem suum, quem
videt, DEVM quem non videt,
quomodo potest diligere? Et hoc
mandatum habemus à DEO:
ut qui diligit DEVM, diligat
& Fratrem suum. Proponebat,
& CHRISTI Domini testamen-
tum; summæ dilectionis erga
nos

nos plenum : *Mándatum novũ*
do vobis: ut diligatis invicem,
sicut dilexi vos, ut & vos dili-
gatis invicem. In hoc cognoscent
omnes, quia Discipuli mei estis,
si dilectionem habueritis adin-
vicem. Sic Bogumilus quem-
admodum Charitate DEI, ac
proximi se urgente, Sacerdotiũ
adiit, ita primũ officium esse
Sacerdotis, in cordibus fide-
lium tam excellentis virtutis ra-
dicare plantationẽ, existimavit;
proinde plurimum operæ pa-
storalis in eo posuit, ut omnia
mutuarum offensionũ, in po-
pulo suo tolleret scandala, dis-
sensionum causas, ex animis
irarum

irarum vepribus Sylvescentibus
radicitus extirparet: dulcem
verò fraternæ dilectionis, &
Christianæ concordiae, infere-
ret olivam.

CAPVT IX.

*Diligenter administrat Sacra-
menta.*

Sacramentorum administra-
tioni, (quod alterum est Sa-
cerdotis officium, & eximium
veræ Dei dilectionis argumē-
tum) illorum præsertim, quo-
rum omissione salus æterna ne-
quit obtineri, sedulus inhæsit;
cogitans, ne aliquando pretium
inæstimabilis lytri, sua incuria

D . . . in

in aliqua Christi periret ove :
proinde frequenter populum
admonuit , ne infantium pro-
craftinaret baptismum demon-
strans, in quanto versetur peri-
culo infans nondum salutaris
unda baptismi tinctus, utpotè
qui mancipium sit, infensissimi
generi humano Tyranni, qui
quidvis audet in eos, qui hæ-
reditatem æternæ salutis per
gratiam baptismi sunt adituri ;
quod si de vita periclitaretur
nasciturus puer , formam pro
illo casu, materiamque bapti-
smi docebat obstetrices , mo-
nebatque seriò, ne quid minue-
re, vel addere auderent, quod
sub-

substantiam interverteret, maximè necessarii, ad vitam æternam obtinendam, Sacramenti: pròximas puerperio fæminas hortabatur, ut pænitiæ Sacramento culpas delictorum expiarent, inter spem, ac metum vitæ, mortisque sub Eve maledictione constitutæ; quam doctrinam etiam, longū, & periculofum iter ingressuris, navigaturis, militibus prælium inituris & ægitudine aliqua lecto affixis, crebro inculcabat ne tunc primùm Sacerdotem, ad excipiendā peccatorum suorum confessionem, vocarent, cū in extremo vitæ

discrimine positos, vix sensuum, rationisque compotes, ac quod exinde sequitur, vix gratiæ divinæ capaces, amittendæ salutis æternæ periculo supina illos negligentia obijcit. Ipse interim tam sanos, quam ægrotos parochianos, libenter invisebat, illos in prospera rerum affluentia, ad gratiarum actionem Deo debitam, & eleemosynam pauperibus, pro Christi nomine impertiendam invitās: hos autem ad tolerandas ægritudinis molestias patienter adhortans, paterna ijs consolatione proponens, morbos, qui nobis à Deo immittuntur, vel futuro

fu-
ac
ra-
dæ
na
ose
o-
vi-
m
o-
o-
o-
sti
is:
ri-
d-
o-
o-
u-
tutorum peccatorum esse amu-
leta vel præteritorum satisfac-
toria remedia. Si quos autem
longiori, vel graviori ægritu-
dine in periculum vitæ addu-
ci animadverteret, ad muniendū
se Sacro divinissimæ Eucharis-
tiæ Viatico, suaviter induce-
bat, & inductos eo benignè re-
focillabat, suadens ne unctio-
nis extremæ Sacramentum post-
ponerent; cujus ea vis, & ef-
ficacitas esset, ut reliquias pec-
catorum, præsertim venialium
deleret: ac proinde fortiter
Christi athletas, ad resistendū
hosti calcaneo insidianti, cor-
roboraret; & corporis etiam sa-

nitatem, quandoque juxta Dei
beneplacitum, restitueret. Sva-
debat sanis, ut ægrotos liben-
ter visitarent, & necessitatibus
eorum, animi & corporis, quis-
que pto sua virili subvenirent:
ipse in ijs quæ docebat, alacri
præiens exemplo. Inter alia
misericordiæ opera, ut mortu-
orum funera ducerent, & in se-
pulturam pauperum, ditiores sū-
ptum facerent, hortabatur; co-
piosam ejus commiserationis
retributionem in operibus san-
cti Tobiaë declarando: ipse pi-
etatis hoc officium Christianæ
nunquam oblata occasione in-
termittēs, & proprio sum-
ptu

ptu iusta pauperibus persolvēs. Ne autem quis desiderare posset in eo, aliquod sollicitudinis pastoralis officium, & ejus culpâ se perijsse coram supremo Judice justè queri posset, assiduo se intra limites parochiæ continuit, convivium luxum redolentia, tam parochianorum, quam vicinorum nobilium devitando. Ubi tamen, quando, & quibus speraret suam præsentiâ, ac potissimum simplicibus profuturam. Semper se comem, benignum, lenem modestum affabilem, & cunctis accessu facilem exhibebat; cibo, potui, somnoque parcius indul-

gens, ut in vigili pastoralis officii statione; ad reficiendas suæ fidei commissas oves, Sacramentorum mysteriis, noctu, diuque esset expeditus.

CAPUT X.

*Prædicationis talento fideliter
negotiatur.*

NEc verò illud obscurum est Dei, & proximi dilectionis indicium, talenta divinitus sibi tradita in negotiationem cælestium margaritarum, & usuram, lucrumque animarum familiæ Domini, liberaliter expendere. *Hunc enim servum fidelem, atque prudentem, præ-*
posi-

Archiepiscopi Gnesnensis 57
posuim familiae significat, cōmo-
da atque utilitates sibi commis-
si populi curantem. Qui si dicto
audiens, & praeceptis obediens e-
rit, id est, si doctrinae opportuni-
tate, & veritate infirma confir-
met, disrupta consolidet, depra-
vata convertat, & verbum vitae
in aeternitatis cibum alenda fa-
milie dispendat, atque haec agens,
hisq; immorans deprehendatur:
gloriam à Domino tanquam di-
spensator fidelis & villicus utilis
consequetur, & super omnia bona
constituetur; id est, in Dei Gloria
collocabitur. Nactus erat natu-
rae beneficio praeclaras ad per-
svadendum dotes Bogumilus,
justam-

justam uiri staturam, quæ nec proportionis, & symmetriæ totius corporis partium excederet mensuram, nec ab ea quavis parte deficeret, latera firma, vocem sonoram, vultus graviter compositi majestatem, sermoni etiam conferente gratiâ facie liberali. Sed in his omnibus plus operabatur fervens proximi charitas, ardens propagandæ divinæ gloriæ zelus, indefessum Sacrarum literarum studium, sanctorum patrum lectio, beneficiorum Dei, maxime redemptionis humanæ meditatio & virtutum, quas auribus mentibusque instillabat auditio-

ditorum, in se ipso expressum exemplar. Æstuabat cor ejus divini amoris incendio tam vasto, ut totum orbem illo igne, quem Christus Dominus, *Venit in terram mittere* conflagrare desideraret. Quidquid ad Dei gloriam opportunum videret amplificandam, nullo modo sibi negligendum putabat, tanquam fidelis talentorum Domini dispensator. Quidquid de suggestu dicturus erat populo, sive vitia detestaturus, sive virtutes commendaturus, sive suppliciorum æternorum pœnas exaggeraturus, sive felicitis bonorum operum retributionis gaudia

dia explicaturus, five beneficiorum Dei, & in his potissimum redemptionis generis humani magnitudinem enarraturus, five ad pœnitentiam de sceleribus admissis peccatores, hortaturus, omne illud intra præcordia, & flagrantis Dei amore cordis medullas, decoquere, lachrymis foras erumpentibus usitatum habebat, non prius populo, quàm sibi magister. Nulla sibi quantumvis elaborata, & ad profectum proximorum accommodata sapiebat oratio, five contio, quam non svavi dulcissimi nominis Jesu commemoratione, condivisset. Nomen quippe

quippe hoc divinum, sciebat
esse *oleum effusum*, quod & odo-
rem salutis halaret, in vitam æ-
ternam anhelantibus, & fœto-
res peccatorum dissiparet, profi-
cientibus virtutum splendores
illuminaret, tepidos accende-
ret, fessos recrearet, pusillani-
mes corroboraret, & igni cha-
ritatis liquefactas mentes, in
consortium divinæ naturæ mi-
sceret. *Neq̃ enim aliud nomen*
est sub cœlo datum hominibus in
quo nos oporteat salvos fieri,

Quoties autem nomē hoc sa-
lutiferum, vel Deiparæ Virgi-
nis Mariæ pronuntiandum illi
fuit, tam in Ecclesia, quàm ex-

tra

tra, toties cum demissa reverentia caput inclinabat, & exemplo docens, & verbis quandoq; rudem admonens plebem, quænam sacrosanctis nominibus veneratione deberetur.

CAPUT XI.

Doctrinam Christianam rudi populo explicat.

ET quàmvis tanquam ignitus Seraphim, maximè in votis haberet, voluntates hominum ad Dei amorem, plurimorum ipsius beneficiorum recordatione, inflammare, tamen ad captum hebetis plebeculæ, sese demittens, comprimis necessaria

cessaria scitu doctrinæ Christi-
anæ capita, vulgaris sermonis
simplicitate, adhibitis etiam, ubi
res posceret similitudinibus,
præsertim circa Sanctissimæ Tri-
nitatis, Incarnationis Domini-
cæ, atque sacrosanctæ Eucha-
ristiæ mysteria, & alios fidei
articulos, explanabat. Maxi-
mus autem illi labor fuit, in
extirpandis paganae superstitio-
nis reliquiis. Nam quamvis
per fidem Christo adhæssent,
à centum jam, & amplius annis
Poloni, tamen indocile vulgus,
somnia conjecturas, vanas
observationes, & diversas divi-
nationes in humanarum actio-
num

num eventibus eo retinebat obstinatus, quò diuturniore majorum consuetudine circa priscam idololatriam fuissent radicatae. Præceptorum ergo Decalogi errabundis ovibus diligenter materiam elucidabat, docens tam medendi modos, qui fundamentum in connexionne causarum naturalium non haberent, quàm sortilegia, incantationes, magiam, necromantiam, & qualvis divinationis species, à diaboli fraudibus, & pacto seu expresso sive tacito promanare; ac proinde qui talibus occupantur, aut credunt, primo præcepto divino repugnare

gnare; reliqua illis in ordine Dei præcepta retexens, & obligationem illorum, sub peccati mortalis reatu, & salutis æternæ dispendio, annuntians; *quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur.* Commendabat illis testamentum sancti Adalberti Martyris, sive canticum Polonis, antequam iret in Prussiam relictum, in quo is præcipua quædā Christianæ institutionis capita, brevi compendio, pro faciliore reminiscencia complexus fuerat, potissimum cultum, & venerationem Dei-
paræ Virginis, redemptionis humanæ mysterium, & invo-

E

catio

65 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cationem sanctorum continēs,
atque ut illud devotè cantarent,
hortabatur. Multi quidem &
graves sancto labores, in tam
difficili rudis plebeculæ cultu-
ra exātlandi fuerunt, eos tamen
solabantur dulces percepti fru-
ctus, in populo simplici, & sin-
cero corde monitis pastoralibus,
obsequente. Monebat agricolas,
ut vita suos temperarent,
alternis operibus, labores,
ne sollicitudo rerum temporalium,
intentionem animi, ab ijs
quæ ad cultum Deo exhibendū
pertinent, averteret: tum etiā
frequenter insinuabat illis, ne
ad ullum opus peragendum
se se

fese accingerent, nisi prius actus omnes diei præsentis, ad Dei gloriam collimarent, quod dū, festis celebrib9 opere servili abstinentes, & sacrosanctum Missæ sacrificium audientes, fideliter exequerentur, magna sollicitum exhilarabant voluptate pastorem: qui sancta æmulatione, & ferventi zelo, quas auditorum mentibus virtutes optabat inferere, illas à trunco, & radice sui exempli, luxuriantibus furculis transplantabat, ita suaviter ad currendam mādatorum Dei viam, populum alliciens, imò fortissimè pertrahens, signorum gratiam, à Chri-

67 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sto Domino credentibus pro-
missorum, uberem consecutus.
Quantis enim ille cæcis in via
veritatis errantibus, & de sum-
ma iam in profundum rupe pen-
dentibus, amissum reddidit visũ,
& illum, quo Christus videretur,
reparavit intuitum? Quantorum
auribus surdis, & infidelitatis
obturatione damnatis, ad perci-
piendam vocem cœlestium man-
datorum, pretiosum infudit au-
ditum, ut vocanti Deo ad mise-
ricordiam responderent per obe-
dientiam? Quantos intrinsecus
vulneratos, Angelici oris arte, &
orationũ, ab infirmitate curavit?
Quantos per longam incuriam,
pecca-

peccati labe resolutos, & quadā
lepræ contagione perfusos, castiga-
tionibus, & exhortationibus ex-
piando, Deo in se operante, mun-
davit? Quantonum animas vi-
ventes in corpore iam defunctas,
& delictorum mole obrutas, ac
sepultas, ad emendationem, tan-
quam ad lucem vocando, Deo
resuscitavit, ut Domini sui admi-
randus imitator iam mortuas
Deo, è contrario mortificet vitali
morte peccato?

CAPUT XII.

Constituitur Decanus Ecclesiæ
Metropolitane.

GRatificaturus tantis virila-
boribus Archiepiscopus,

69 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Decanali eum in Ecclesia Me-
tropolitana, Gnesnensi digni-
tate condecorat, nihil prestantem:
procul enim aberat à viri
sancti moribus, illud *Subtile*
malum, secretum virus, pestis
occulta, doli artifex, mater hy-
pocrisis, livoris parens, vitiorum
origo, tinea sanctitatis, excaca-
trix cordium, ambitio. Non mu-
nus illi ab obsequio, vel à ma-
nu, vel à lingua aditum para-
vit ad dignitatem, quibus viis
eniti plerumque solent ambiti-
osi homines, ad summa hono-
rum fastigia, sponte cæco in-
petu in præcipitium barathri
mentes, non examinata virium
ad

ad dignitatem proportionem; & quid humeris oneri ferendo valeant, nihil considerantes. Ipse simplex virtutis candor, & vehemens cultus divini propagandi ardor, laborque in quærendis animarum lucris indefessus, aditum ad eam dignitatem paravit Bogumilo. Laborabat fidelis in vinea Domini operarius, non se quærens extra, parvo contentus beneficio, satis locuples suo patrimonio, de quo sibi, & pauperibus vitæ necessaria providebat: tamen, sicut ad hūc dignitatis gradum se non superba provexit ambitio, ita neque o-

71 *Archiepiscopi Gnesnensis*

pum paternarum abundantia,
animum generosum insuperbiā
impulit, ut aspernaretur inter
illustres Ecclesiæ Metropoli-
tanæ Senatores, facundus Præ-
latus conscribi, onus in honore
considerans. Etenim Decani
officium est: ritum divini cul-
tus, per Diæcesim ordinare,
horis Canonicis, ut devotè, ac
graviter in Ecclesia Cathedrali
peragantur, attendere, inter be-
neficiatos, Choro perpetuis tē-
poribus adscriptos, pacem, con-
cordiam, tranquillitatem ani-
morum fovere, seriem mini-
steriorum, juxta ordinem, &
personarum senium, disponere,

&

a, & ne quid desit ad implenda
iā divinæ laudis munia, solerti
er consideratione circumspicere.
i- Porro quamvis, ut annexo Di-
e- gnitati oneri satisfaceret, ab-
re dicare vellet à se beneficii Cu-
ni rati Ecclesiæ Dobrovensis so-
l- licitudinem, tamen ab Archie-
, piscopo rogatus ne id faceret,
c obedienter acquievit: nihil Sā-
li ctum reputans, quod quis con-
e tra obedientiam auderet, aut
ē moliretur. Fuit tunc ea tempo-
r- rum conditio, ut unus in plu-
- ribus Ecclesiis conscribi debe-
- ret, ob sacerdotum penuriam.
z Itaque onera imposita sibi be-
, neficiorum sic alternabat, ut
celebri

73 *Archiepiscopi Gnesnensis*
celebrioribus diebus Choro Ec-
clesiæ Metropolitanæ adesset,
ac ne ulla in persolvendo di-
vini officii debito negligentia
obreperet, diligentius circum-
spiceret, substituto interim Sa-
cerdote, ad parochiam, qui o-
nus curæ pastoralis sustineret
ad tempus modicum, dum re-
verteretur, reliquis temporibus
assiduus in sua parochia resi-
dens, juris divini mandato reli-
giosè obtemperans.

CAPUT XIII.

*Diligentia eius in munere Deca-
canali & miraculum.*

Ade-

A Deptus eam dignitatem,
Collegium Vicariorum con-
vocat, præmissaque de divinæ
laudis excellentia oratione, in
qua disertio sermone, quomo-
do Angelorum cœtus suis hic-
rarchiis distincti, summo cre-
atori alternantibus choris, to-
ta viriū colluctatione, cum pro-
funda reverentia, filiali timore,
ac voluntatis ardore flagrantis-
simo jubilant, cùm explicuis-
set: eos ad æmulam cœlestis
chori contentionem, quantum
imbecillitati humanæ liceret,
adhortatus est diligenter, ut
memores, quòd eidem Domi-
no in conspectu Angelorum

75 *Archiepiscopi Gnesnensis*

psallerent, devotè, reverenter, attentè, cum gravi pausa, munus Angelicum, ut ipsi Angeli Domini exercituum, exequerentur. Atque ne ulla torpido mentis, tarditas corporis, aut horæ alicujus omissio subreperet, Vicedecano seriò injunxit: ut semper Choro interesset, & ne quid eorum, quæ à se ordinata sunt, intermitteretur, accuratè invigilaret. Punctatori deinde negotium dedit, eos qui abessent, aut infra officium confabularentur, vel quoquomodo cursum illius sive impedirent, sive interturbarent, connotandi, ut negligentibus

tibus stipendium pro pæna subtractum, in subsidium diligentum caderet. His ita constitutis, redibat ab parochiam boni pastoris officium impleturus. Non illum sublimior dignitas à conversatione rudis plæbeculæ abstraxit; non egit in transversum rectæ intentionis scopum honorum cupiditas: non tumor vanus, aut inanis fastus, sollicitudinem curæ pastoralis remisit: Non amor excellentiæ propriæ, altiùs adduxit supercilium, ut aliquem pauperem aliquādo despexerit; idem qui supra Bogumilus, comis ad omnes, accessu facilis, beni-

77 *Archiepiscopi Gnesnensis*

benignus, affabilis, liberalis nisi quod opulentiore auctus censu, necessitatibus egenorum, quàm ante, provideret sufficientiùs, eundem in prædicando tenuit fervorem, eandem sustinuit in administratione Sacramentorum curam, eandem in fovendis Christi pauperibus servavit sollicitudinem, fidelis bonorum Domini dispensator; a quo Sancti viri studium, & ardens salutis proximorum zelus, quantum sibi placuerit, Divina majestas miraculo comprobavit. Nam cum horis Canonici, rite persolutis in Ecclesia Metropolitana Gnesnensi, festis

ni- festis principalioribus, ad Pa-
n- rochialem suam Dobrovensem,
n, quindecim milliaribus Gnesnâ
ci- distantem, rem divinam factu-
do- rus pergeret, summo desiderio
ti- populus adventum ipsius, in ri-
a- pa fluminis præstolari solebat,
in eò quòd Varta rapidus fluvius,
er- qui vernis, autumnalibusque
o- aquis, plus nimio ultra usitatũ
r; alveum excrescit, sibi aditum
& ad insulam, in qua templum si-
ze- tum est, intercluderet. Quò
it, cùm vir sanctus perveniret,
m- magna fiducia divini auxilii fre-
Ca- tus, superficiem fluvii siccis pe-
Ec- dibus premens ad insulam per-
ēsi, meabat ipse, populumque suis
s | vesti-

79 *Archiepiscopi Gnesnensis*

vestigiiis jussum pergere, confidenter ad Ecclesiam adduxit, eodem miraculo, super aquas ambulantem. Rite vero peractis in templo divinis officiis, eodem itinere vir sanctus cum populo sequente se, in adversam fluminis ripam, siccis plantis regrediebatur; ubi consistens, pisces in Dei nomine ad se vocavit, qui cum glomerantibus cuneis, plurimi jussis viri Dei obtemperantes, accessissent, complures ex iis captos, in esurientem populum, quantum cuique opus erat distribuit, reliquos in undas abire, benedictionem illis impertitus, jussit: ac eodem

tem-

tempore Gnesnam pro prandio,
una cum collegis Prælatiſ, &
Canonicis, horâ ſolitâ ſumen-
do, redibat.

C A P U T XIV.

Fides Sancti Bogumili

SEx in his actibus viri Sancti mi-
racula emicāt, primum, quòd
quindecim milliaria, (poſt horâ
ſextâ officii divini, juxta uſū pa-
triæ, videlicet poſt horâ nonâ in
medio horologio) intra unam
circiter horâ, ut competenti ad
celebrancū tēpore aſſet, Do-
brovi, confecerit. Secundum,
quod ſuper aquas ipſe ſiccis pe-
dibus ambulaverit. Tertium
quòd populum etiam per eas

F. mira-

81 *Archiepiscopi Gnesnensis*
mirabiliter traduxerit. Quartum, quòd eadem viâ cum populo redierit, nam longa, qualis est, Missæ, & Concionis, actum interpolatio, distinctum tanto temporis intervallo prodit esse diversum. Quintum quod pisces imperio habuerit obsequentes. Sextum denique, quòd intra horam, per millia quindecim, ad sumendum tempore congruo, cum Canonicis prandium, reverti soleret. Increbuit hæc in illis partibus fama, quod sancti viri benedictione, de qua præmissum est, pisces eo loci in tantum sint multiplicati, ut etiam nunc ini-

bi abundant magis, quàm alibi
usquam in Polonia, & sapore
longè aliis, qui eodem Varten-
si continentur fluvio, præsent.
De cancris certò compertum
est, eos ibi saporis optimi re-
periri, in tanta copia, ut toti,
non modò Syradiensi oræ, ve-
rum etiam Posnaniensi tractui,
qui ad eundem fluvium situs,
est, assatim sufficiant. Atque
hinc perspicuum est, quantum
divina Bogumilus excelluerit
fide, cui Christus Dominus mi-
raculorum operationem attri-
buit. *Amen duo vobis, quia
quicumq; dixerit huic monti:
Tollere, & mittere in mare &*

83 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non hæsitaverit in corde suo, sed
crediderit, quia quodcunq; dixe-
rit, fiat, fiet ei. Cum verò, mō-
tis nomine nonnunquam Diabo-
lus significatur propter superbiā,
quā se contra Deum erigit, &
esse vult similis Altissimo; mons,
ad præceptum eorum, qui fide
fortes sunt, tollitur de terra, &
in mare projicitur, cum prædicā-
tibus Doctoribus Sanctis, immun-
dus spiritus ab eorum corde re-
pellitur qui sunt præordinati. &
in turbulentis, amarisq; infideli-
um mentibus vesaniam suæ tyrā-
nidis exercere permittitur; ma-
nifestè constat quòd ferventi
Evangelii prædicatione, quæ
fidem

fidem in mentibus auditorum generat, complures tales montes, è superbis fastuosorum divitum animis, ejectos, in Phlegethonteum mare præcipitaverit sanctus Bogumilus. Hæc nēpe assidua Prædicatorum occupatio, cum faverrimo generis humani hoste configere, ac ipsius fallaces technas, nè ijs incautæ fidelium mentes illaqueentur, retexere ac dissolvere. Fide, quam instillant Prædicatores auribus corda credentiū attolluntur, ut conversationem suam in cœlis recognoscentes, terrenas possessiones, & diviti-
as, salutarem Verbi Dei semen-

85 *Archiepiscopi Gnesnensis.*

tem suffocantes, generosa magnanimitate despiciant. Hac Petrus, cui non caro, & sanguis, sed Pater cœlestis revelavit, altius à terrenis elevatus cogitationibus, per insanos furiosi maris fluctus, corporeæ concretionis immemor ad Christum cucurrit: cujus nisi fidei ardor intepuisset, optatum iter securè fuisset emensus. Mergi cœpit, quia dubitavit: modicamque fidem Christo vocanti habuit. Quis verò hic non videt, quantum sublimius nostrum Bogumilum fidei constantia extulerit, dum nihil dubitat inusitatum hominibus iter aggredi, & rapidos

pidos Vartæ vortices ficcis urgere vestigiis? Neque solus duntaxat tantæ fidei stabilimento inhæsit, sed illius solidam firmitudinem, etiam Verbum Dei devotè audientis turbæ auribus, & pectoribus feliciter impressit, ut se quemadmodum salutis æternæ ducem ita & itineris fluctivagi, cordibꝯ impavidis sequi præeuntem, minimè hallucinarentur. Jucundum erat effusæ vicinitati spectaculum, novos Israhélitas in semine Abrahamæ benedictos, portentosis ausibus, fluctus tumida eluvione aquarum superbos, ficcis exsuperantes plantis, intueri. Admiran-

87 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dam fidei exuperantiam multū
diuque religiosa suscepit anti-
quitas, dum in vetustis templi
parietibus, per aquas populo
præeuntem, & piscibus impe-
rantem, rudi quidem, sed ipsa
vetustate commendabile peni-
cillo, transmisit, nunquam de
tantis hæsitaturæ miraculis po-
steritati, Bogumilum. Fuit hoc
calcandi aquas miraculum, ad
corroborandam in fide Polo-
niam ante centum annos ad
Christum conversam, per oportu-
num: quo iterum fidem, in-
nocentisque vitæ integritatem,
atque ardens in promovenda
salute proximorum studium,
post

post annos centum, sancti Hyacinthi Poloni Ordinis prædicatorum placuit supremæ majestati condecorare: cum is Vandalum fluvium, prope Visogradum aquis redundantem, nullo navigio trajecit, sociis quoque expanso super undas pallio tractis. Est profectò cur Poloni singulares gratias divinæ majestati agamus, quod majoribus quam ipse fecerit Christus Dominus, nostros sanctos miraculis dignatus sit honorare. Legimus Christum Dominum sæpe in trajiciēdis aquis navigio usum, semel duntaxat super aquas ambulasse, & bea-

tum

89 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tum Petrum ambulantem in flu-
diis suâ dexterâ, ne merge-
retur, erexisse. Sanctus Eogu-
milus citra navigium, sæpius
traiecit Vartam. Christus Do-
minus quatruiduanum Lazarum
fufcitavit à mortuis; Sanctus Sta-
nislav triennialē Petrum è tu-
mulo, ad perhibendum veritaci
testimonium, excivit: nempe
illa fides, horum. Sanctorum ex-
titit, cui majora miracula Chri-
stus Dominus. adpromisit: *Amē*
amen, dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ipse faciet,
& maiora horum faciet.

C A P U T XV.

Præficitur Ecclesiæ Metropolitanae Archiepiscopus.

IOannes primus Gnesnensis Archiepiscopus, vulgo Janicus extremum interea vitæ diem clausit ischidiata ægritudine quâ diutiùs laboraverat confectus, postquam Ecclesiam per annos quindecim gubernasset. Cum igitur frequens Senatus Prælatorum, Canoniorumque ad providendum de sponso Ecclesiæ viduæ convenisset, non diuturna deliberatione Cleri populiq; desiderium tenuit, ut ad Bogumilum cuius vitæ sanctitas fatis

omni

91 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnibus fuit explorata, fasces
dignitatis excellæ deferrent.
Obluctatur suffragiis Collegarū
verè humilis sacerdos, quā pre-
cibus quā lachrymis, nè onus
angelicis humeris formidandū
imponerent suæ imbecillitati,
obsecrando: sed potius dignio-
ris, qui tam arduo labori susti-
nendo par esset, (virum nomine
proprio indigitando) merita tā
sublimis honoris fastigio coro-
narent. Cū verò reluctanti,
Electores frustra suas preces op-
ponerent, severam iis commi-
nationem adjunxerunt, ut apud
se diligentius expendere, an e-
lectioni dissentire, non sit resi-
stere

ces. Itere Spiritui Sancto, qui volū-
tates & animos, omnium con-
cordi suffragio in se pertraxisset?
Tandem passus sibi persuaderi,
accinxit fortitudine lumbos,
dū Spiritus Sancti opem implorās,
i, ut qui se ad onus tantum vo-
casset, vires ferendo illi, digna-
retur suppeditare idoneas. Ab
ne Alexandro igitur Tertio Sum-
mō Pontifice, confirmationem
tā obtinuit; atque à Vicinioribus
o, consecratus Episcopis, & pallio
i, decoratus, Ecclesiæ gubernacu-
p- lum anno Christi 1167. maxima
ni- omnium Ordinum, de sancto
ud Præsule ovantium, congratula-
e- tionē, apprehendit. In tam ex-
si- celso

93. *Archiepiscopi Gnesnensis*

celso dignitatis culmine consti-
tutus, tanquam bonus specula-
tor rationes primùm vitæ suæ
circumspexit, & firma timoris
Domini lege circūscripsit, seriò
considerans, quàm exactam rati-
onē in die districti iudicii; de tot
ovibus suæ curæ cōmissis, sūmo
Principi Pastorū esset redditu-
rus. Itaque nihil de contēpla-
tricis vitæ studio remisit, imò
vigiliis, orationibus jejuniis, a-
nimi perturbationibus edomā-
dis cupiditatibus frāgendis, &
corpori ad rationis imperium
subigendo, tantò vacavit inten-
sius, quantò hæc arma regendis,
ac moderandis aliorum affecti-
bus

bus, expeditiora, & magis necessaria judicaret. Revolvens porro illud jugi meditatione Apostoli effatum: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis; & satagens ut ei muneri satisfaceret accuratiùs, tempus ante omnia stabili dispensatione ita distribuit: ut tres horas contemplationi, orationibusque tam publicis officii Divini quam privatis, & lectioni Sacræ Scripturæ, piorumque librorum impenderet; deinde ad sacrosanctum missæ sacrificium, cum ordinatæ facul-*

95 *Archiepiscopi Gnesnensis*
facultatum animi, sensuumq;
recollectione celebrandum, è
cubiculo prodiret, quod tanta
devotione pro se, ac populo
solebat offerre, ut crebris pro-
siliantibus ab æstu amoris divi-
ni lachrymis, circumstantium
voluntates compunctas, violēto
quodam impetu in Deum ra-
pere videretur: illud maximè
Deum interno mentis affectu
precatus, ne pretium sanguinis
Christi Redemptoris, peccato-
rum nostrorum propitiatio, suo
tempore vilesceret, aut culpa
sua, in aliqua ovicula sibi com-
missa periret: & nè locò placā-
tionis iræ divinæ, severam ob

sua

q; sua peccata, & negligentiam
è ignavus pastor in oves accen-
ta deret vindictā. Reliquum quod
o supererat matutini temporis, li-
o- bellorum supplicum à subditis,
i- pauperibusque sibi porrectorū,
n- lectioni, causarum judiciis, &
o disceptationibus cōtroversiarū,
a- viduarum, & pupillorum ne-
è cessitatibus sublevandis: pome-
tu ridianum verò, rei Oeconomi-
is cæ ordinandæ, litium anfracti-
o- bus explicandis, Reipublicæ
o negotiis agitandis, ac litera-
a- rum expeditionibus, finiumq;
n- regendorū, nec nō bonorū Ec-
a- clesię defendendorum, mediis
b inveniendis attribuebat. Resi-

G duam

97 *Archiepiscopi Gnesnensis*
duam deniq; diei partem, ve-
spertinis precibus, meditatio-
ni; & examini conscientiae, Li-
taniis, cæterisque pietatis exer-
citiis dabat.

C A P U T XVI.

Virtutes & labores in Archie- piscopatu.

IN conversatione humana,
eminebat quædam in ipsi-
us vultu augustior, ac huma-
no prorsus fastigio sublimi-
or majestas, ob pulcherrimam
morum symmetriam, gestuūq;
corporis decentem compositi-
onem: qua in se bonorum ope-
rum vivum exemplar, ad imi-
tandū

tandum ovibus exhibebat :
nullius virtutis prædicationem
fascipiens, cuius species & pul-
chritudo, in suis actionibus non
reluceret. Enitabatur in viro Dei,
singularis actionum, animique
motuum temperantia, iræ, ali-
arumque cupiditatum refrænatio,
consilii sani stabilitas, re-
rum gerendarum dexteritas, in-
tolerandis perversorum impor-
tunitatibus æquanimitas, in
perferendis iniuriis fortitudo,
in cura subditorum indefessa sol-
licitudo, in colendis amicitiae
legibus imperturbata constan-
tia, in cibo, potuque discreta
moderatio, & frugalis parsimo-

nia, in excipiendis hospitibus
generosa liberalitas, in susten-
tandis pauperibus, profusa mu-
nificentia, in sermone seria gra-
vitas, in incessu circumspecta
maturitas, in vultu severitati cō-
juncta modestia, in castigandis
erroribus, & vitiis misericors
benignitas, in ornandis templis,
apparatibusq; sacris augēdis he-
roica magnificētia, in propagādi
cultus divini studio, zelus exæ-
stans, in salute hominum pro-
movenda, incredibile desideri-
um, quæ insignia cādidaē men-
tis ornamenta, maximam illi
apud omnes non modò gratiā,

sed

sed venerandam etiam augebāt
authoritatem; quā plurimum
pollebat, in peccatoribus ad
meliorem frugem, & saniora
vitæ laudabilis consilia reducē-
dis; quod munitis Episcopi ma-
ximè proprium, ut cum majori
subditi gregis exequeretur emo-
lumento, cura prædicandi in
Ecclesia Cathedrali aliis com-
missa ipse visitationis amplissi-
mæ Diæcesis negotium suscepit,
in qua plurimos charactere Cō-
firmationis insigniens, docebat
in hoc Sacramento ritè dispo-
sitis conferri septem dona Spi-
ritus sancti; præsertim fortitudi-
nis, ad liberè nomen Domini

101 *Archiepiscopi Gnesnensis*
confitendum, & fidem Christi
absque vano sæculi timore, cō-
stanter promulgandam, & alios
cum profusione etiam sangui-
nis, si hoc ferat necessitas, pu-
blicè docendam, nullas ob e-
jus constantem professionē ad-
versitates, iniurias, & persecuti-
ones extimescēdo, in cujus for-
titudinis evidens argumentum,
circa hoc Sacramentum, non
erubescunt palàm sustinere ala-
pam generosi Christi milites.
Si aliquos reperiebat publicis
peccatis obnoxios, leniter ad-
monebat, & ad publicam pœ-
nitentiam peragendam, scele-
ris gravitate proposita hortaba-
tur

tur, & quò quis deinceps remedio ad vitanda peccata uteretur injungendo; tanquam bonus medicus, salutifera cataplasmata, exemplo Samaritani, vinum austeritatis, & oleum commiserationis infundens, poenitentibus applicabat. Compatiebatur quidem ille humanæ fragilitati, non tamen justum corripiendi modum deserebat, præsertim ubi ad plures exempla perversi sceleris imitatores dimanare videret; ita se benignū in admonendo patrem præbebat, ut simul severum vitiorum se censorem exhiberet, quando id poposcit, & peccantis pro-

103 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fectus, & consciōrum criminis
testium ædificatio: prudenter
clementiæ severitatem, & seve-
ritati clementiam intermiscēs.
Sunt namq; nonnulli ita districti,
ut etiā omnē mansuetudinē ben-
gnitatis amittāt, & sunt nonnulli
ita mansueti, ut perdant districti
jura regiminis. Unde cunctis Re-
cloribus utraq; sumopere sunt te-
nenda. ut nec in disciplinæ rigore,
benignitatem mansuetudinis, nec
rursus in mansuetudine, districti-
onem deserant disciplinæ: quate-
nus nec à compassione pietatis ob-
durescant, cum contumacem cor-
rigunt, nec disciplinæ rigore mol-
liant cū infirmorum animos
consolantur. CA-

CAPUT XVII.

Liberalitas in Pauperes.

CUM verò bonus pastor debeat dare animam pro ovibus suis, ita ut ubi viderit ijs æternæ salutis, à lupo infernali periculum imminere, teneatur se vitæ præsentis obicere discrimini, ut è faucibus tartari periclitantes eripiat, (unde tam in hostili fidelium persecutione, ubi non caput pastoris petitur, sed evertendæ divinæ fidei ergò bellū geritur, quàm in pestiferæ luis contagione, debet non subtrahere ovibus præsentiam, debet non fugere, quod facit mercenarius, sed fideliter, ac
for-

105 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fortiter adesse, ac Sacramenta
ministrare periclitantibus;) mul-
tò magis ad eundem spectat,
temporalibus subsidiis, proxi-
morū indigentiae succurrere. In
hoc enī cognovim⁹ charitatē Dei,
quoniā ille animā suā pro nobis
posuit: & nos debemus pro fra-
tribus animas ponere. Qui ha-
buerit substantiam huius mundi
& viderit fratrem suum neces-
sitatem habere, & clausit vi-
scera sua ab eo: quomodo chari-
tas Dei manet in eo? Implevit
hoc discipuli dilecti præceptum
Bogumilus; dum vitæ propriæ,
urgente se charitate, prodigus
per exundantem fluvium per-
rexit

rexit, ut populo salutaris doctrinæ panē frangeret esuriēti, & peccatores per pœnitentiam Deo reconciliatos, ab æternis gehennæ cruciatibus, ad supernæ felicitatis hæreditatem trāfferet. *Aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem illius nec flumina obruere.* Sic qui paratus erat vitam dare pro ovibus, libentiùs substantiam hujus mūdi, earum necessitatibus sublevandis, erogabat, eò hilariore liberalitate, quò luculentius sibi constaret, partem sibi jure optimo, in redditibus Ecclesiasticorum beneficiorum, pauperes, vēdicare juxta illud. *Quidquid habent*

107 *Archiepiscopi Gnesnensis*
habent Clerici pauperum est, &
domus illorum omnibus debent
esse communes: susceptioni pere-
grinorum, & hospitum invigila-
re debent. Nempe Doctorum
populi scire illud intereît: quòd
res quas aliqui superabundantes
habent ex naturali iure debentur
pauperum sustentationi. At nūc
heu quantis dici potest! Non
minoris est criminis habenti tol-
lere, quàm cum possis & habeas,
indigentibus denegare: esurien-
tium panis est quem tu detines,
nudorum indumentum, miserorū
redemptio, & absolutio pecunia
quam tu in terra defodis: tanto-
rum scias invadere te bona, quā-
tis

sis
, &
vent
bere-
gila-
rum
quod
ntes
ntur
nūc
Non
tol-
cas,
en-
es,
orū
nia
to-
ā.
tis possis præstare, & nolis. Utinā
timeant Ecclesiæ ministri, qui in
terris sanctorum quas possident,
tam iniqua gerunt, ut stipendiis
quæ sufficere debeant, minime
contenti superflua quibus egeni
sustentandi forent, impiè sacrile-
geque sibi retinent, & in usus
sue superbie, luxuriæq; victum
pauperum consumere, non verē-
tur: duplici profectò iniquitate
peccant, quod sic aliena diripi-
unt, & sacris in suis vanitatibus,
& turpitudinibus abutuntur, Et
quamvis, qui esurientem pane
Verbi reficit, & sitientem potu
Sapientiæ, refrigerat, qui erran-
tem in domum patris revocat, qui
inno-

109 *Archiepiscopi Gnesnensis*
innocentem protegit, qui infirmum
in fide assumit, & confirmat, qui
tribulatione oppresso subvenit cō-
patiundo, vel consolando, veram
dilectionem adimplet, tamen cū
hæc omnia vitæ dilectionis ar-
gumēta implevisset Bogumilus,
non dum se iustitiæ Christianæ,
& pleno pastoris officio satis-
fecisse arbitratus est nisi etiam
Ecclesiæ dispositioni obtempe-
raret, quæ sic beneficia Episco-
porum partitur: *Mos est Aposto-*
licæ Sedis ordinato Episcopo præ-
cepta tradere: ut de omni stipen-
dio, quod accedit, quatuor de-
beant fieri portiones, una videli-
cet Episcopo ac familiæ eius pro-
pter

pter hospitalitatem, atq; suscepti-
onem: alia Clero: tertia pauperi-
bus: quarta Ecclesiis reparandis.
Hanc ille consuetudinem fideli-
ter observavit, quamvis enim
tam Prælatorum, & Canonico-
rum, quàm aliorum curatorum
Vicariorum, & Capellanorum
Sacerdotum, redditus in suis be-
neficiis erectis destinatè fuissent
constituti, tamen cùm frequen-
tibus Ecclesia indigeret mini-
stris, Domus Episcopalis, tunc
Clericorum & puerorum ad Ec-
clesiastica obsequia formando-
rum seminarium fuit. Neque
solum de bonis, & redditibus Ec-
clesiæ pavit esurientes, operuit
nudos

III Archiepiscopi Gnesnensis

nudos, sepelivit mortuos, hospitalitatemque peregrinis exhibuit Bogumilus, verum etiam de amplissima patrimonii sui sorte, plurimum in opera misericordiae contulit.

C A P U T XVIII.

Monasterium Coronaviense Ordinis Cisterciensis fundat.

VT iustorum semita quasi lux procedit, crescens in perfectum diem, ita liberalitas Bogumili à sustentatione pauperum, provisione viduarum & pupillorum, susceptione, peregrinorum, ad heroicam progreditur magnificentiam. Nam

hoc

sis

, ho-
exhi-
etiam
i sui
mise-

Or-
t.

quasi
is in
alitas
pau-
m, &
pere-
gre-
Nam
oc

Vita S. Bogumili

112

hoc interest inter utramq; vir-
tutem, quòd illam, quisq; pri-
vatus, pro modo facultatum su-
arum, exercere possit in egen-
tes: hæc Principum propria est,
quæ sublimi mágnitudine ani-
mi, rarum quid, & admirabile
destinans, sumptus splendore
principum dignos, ad perficiē-
dum excelsi propositi molimē,
libenter impendit; qualia sunt
admirationi hominum exposita
monumenta: erectio Academi-
arum, fundatio Xenodochiorū,
ædificia basilicarum, quæ non
nisi larga pecuniarum profusi-
one, ab heroibus perfici solēt.
Nam superbæ palatiorum mo-

H

les

113 *Archiepiscopi Gnesnensis*
les, quamvis curiosos spectato-
rum oculos trahant in admi-
rationem sui, obliquis tamen
plerumque hircis, à nonnullis
non sine gemitu considerari so-
lent, quòd vel oppressione sub-
ditorum, vel alienæ fortis usur-
patione, vel tenuioris vicinæ co-
arctatione vel subtractione debitæ
pauperum sustentationis, ad invi-
dendum culmen affuxerint:
tanquam ipsis oppressorum la-
chrymis, ac læsorum maledi-
ctis, in ruinam trahentibus, fu-
nelto aliquando casu succutien-
da ominantes, & nonnunquam
vindex injuriam bidentali im-
precantes. Florebat tunc Or-
do Cisterciensis sub Regula San-

cti Monachorum Patriarchæ
Benedicti, religiosè militans,
Divi Bernardi sanctitate, ac do-
ctrinâ illustris, in quo & studi-
osa vitæ regularis observantia &
erudiendorum puerorum cura,
& hospitum benigna susceptio,
sed imprimis erga sanctissimam
Virginem Dei Matrem singula-
ris devotio, longè latèque per
orbem Christianum, suavissi-
mum sparserat odorem. Hunc
cum antecessor suus Gnesnensis
Archiepiscopus, pia voluntatis
propensione adamasset, voca-
tis ex Burgundia eius Ordinis
Sodalibus, Morimundensis Cœ-
nobij alumniis, totam hæredi-

115 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tatis partem septem Villas, &
de novem pagis decimas à du-
obus Episcopis Cracoviensibus
Mauro, & Radoſto de consen-
ſu Capituli obtentas, perpetua
donatione attribuit, cuius Or-
dinis fratres iam ante, Christi
anno 1145. Miesco live Mie-
cislauſ ſenex Majoris Poloniæ
Dux, in loco qui vocatur Lan-
da prope Vartam fluvium tre-
decim Villis in eorum ſuſten-
tationem adſcriptis, præſentibus
Petro II. Archiepiscopo Gne-
ſnense, & Martino Episcopo
Poſnaniense, ſub eodem Euge-
nio *pro dilectione Domini noſtri*
Jeſu Chriſti (ut diploma ſonat,
libe-

*liberatoris animarum nostrarum,
& pro veneratione gloriosæ geni-
tricis eiusdem perpetuæ Virginis
Mariæ & omnium Sanctorum,
de longinquis terræ partibus ad-
ductis, de Cœnobio videlicet Ber-
genfi. pro viris literatis, divino-
rum celebrationibus, cœlestiumq;
contemplationibus, collocaverat.*

Trahebat omnium corda Prin-
cipum, in sui admirationem,
recens exorti Ordinis sancti-
monia, reverenda morum com-
positio, generosus rerum secu-
larium contemptus, assiduum
divinæ laudis studium, eximius
Deiparæ cultus, pacata vitæ cō-
templatricis trāquillitas, & ex-

117 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cellentis doctrinæ opinio. Ita-
que Bogumilus Avunculi sui,
Joannis Archiepiscopi, cum
exemplum sequi apud se statu-
isset, quinque patrimonii sui
Villas & de Villis quatuorde-
cim decimas, cum consēsu Col-
legii Metropolitani largitus est
Ordini prædicto, ad fundandū
Cœnobium in loco, qui Capi-
tulo generali videretur magis
idoneus, quæ bona in manus
Boguphali fratris jam tunc in
monasterio Lucnensi, āno Do-
mini 1153. à Sbyluto nobili Po-
lono condito, professi, confi-
gnavit, quæ omnia bona: vide-
licet Dobrovvo, Leszno, Rzu-
chovvo

chovvo, Zadouvo, & Kuvoa-
czewvo, Decimas in Chelm
Krobavvo, Dambe-Ostrovvo,
Komorovvo, Karfzeyvo, Za-
krzewvo, Besiekieri, Slavċcino,
Grabovvo, Janislovvo, Kelnica,
Chociemino, & Vvenglo-
wa, Generale Capitulum Chri-
stiano Episcopo Prussiae, Mo-
nacho Cisterciensis Ordinis, (eò
quòd sua bona, quorū plusquā cē-
tum villas in terra Culmensi
habebat, donatione Conradi Du-
cis Masoviae, Pruteni Vastave-
rant) in subsidium possidenda
contulit. Quæ deinde cum re-
signasset Christianus anno Chri-
sti 1233. Vvilhelmo Abbati de

119 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Suleiovv, & eius Conventui,
pro voluntate Generalis Capi-
tuli possidenda, is de mandato
eiusdem Capituli, condidit mo-
nasterium ultra Vistulam, è re-
gione Cathedralis Ecclesiæ Vla-
dislaviensis, in Villa Szpital,
quod deinde in Villam Byschovv
translatum, inde post annos
septuaginta, ad oppidum Coro-
novvo anno Domini 1288. in
die Sancti Vitalis Martyris, 4.
Calend: Maij sub regimine En-
gilberti Abbatis Byschoviensis,
transtulit Vislaus Episcopus
Vladislaviensis, gente Zabavius.
Unde Monasterium Coronov-
vienne, primum sui fundatorẽ
grato

grato animo agnoscit, & veneratur Bogumilum, hoc illi antiquitus tribuens elogium: *Bogumilus Archiepiscopus Gnesnensis de domo & familia Rosarum, homo pius, & Ecclesiasticus, pauperum & pupillorū strenuus defensor, in vita sui nulli iniurius, cultus divini ardentissimus zelator, & propagator, primus Monasterij Coronoviensis fundator.* Sic sanctus Bogumilus substantiam huius mundi, & bona sui patrimonii dispersit, dedit pauperibus, ac eo nomine potissimum illa Cisterciensi Ordini alacri largitione addixit, quòd juxta sancti Patriarchæ

Be-

121 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Benedicti præceptum, hilaris
ibi hospitem receptio, accuratè
observetur: ut ita inexhaustus
fons liberalitatis suæ, perpetua
fecunditate in Christi pauperes,
& peregrinos, manaret tanquã
sibi singulariter illud dictum fu-
isset: *stude Ecclesias tuas præ-
dicationum tuarum collatione ditare,
da terram, & tolle calum, posses-
siones transitorie transferantur
in titulos hereditatis æternæ.*

CAPUT XIX.

Iustitia Bogumili.

JUSTITIÆ, quæ unicunque jus
suum tribuere mandat, à pri-
mis pueritiæ annis habitum in-
duerat

ducrat, Parentum monitis diligenter auscultans, qui eum ab infantia Deum timere docebāt, & juris supremo rerum omnium Domino debiti reverentiæ cultus, & amoris, recitando libenter balbutiente adhuc lingua Orationem dominicam, salutationem Angelicam, & divinæ fidei symbolum, reddendi, crebrius admonebāt: ut iam in rarsa quinquennis infantis intellectus tabula, fortiter hanc sententiam impressisse videretur.

Hâc conditione gignimur, ut generati nos Deo, iusta & debita obsequia præbeamus: hunc solum noverimus, hunc sequamur, hoc vinculo

vinculo pietatis adstricti Deo, & religioni sumus: unde ipsa Religio nomen accepit. Postquam plenum rationis usum adeptus est, cor suum, ac intellectum ad cognitionem Creatoris, divina fide; ac spe sublatū, ad celestium bonorum desideria erexit: iam inde statuēdo, quidquid ad Dei gloriam magis conducibile putaret, se fideli obsequio executurum: unde fiebat, ut dans operam literis, in gymnasio Gnesnensi, libens Ecclesiam visitaret, sacrumq; Missæ Sacrificium antequam intraret scholam, audiret, & munia divinæ

laudis

laudis à Sacerdotibus decantata, sedula cogitatione ruminabat, ob fideliter impensum maiestati supremæ tributum, miræ voluptate animi oblectatus.

Cum versiculum horæ Tertiæ, diei dominicæ, inter psallentes Sacerdotes, secundum Ecclesiæ Gnesnensis morem ex ordine, in schola constituto, se tangente, *Inclina cor meum Deus in testimonia tua* decantaret, intimo quodam suavitatis gustu afficiebatur, ardenti desiderio precando divinam maiestatem, ut se Sacerdotum collegio dignaretur coaptare; sic iam in annis puerilibus, dulces furculos alendæ

125 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alendæ senectuti comprimi ido-
neos, trunco timoris Domini
videbatur inseruisse. *Principiū*
etenim nostræ salutis, sapientiæq;
(secundum Scripturas) timor do-
mini est. De timore Domini na-
scitur compunctio salutaris, de
compunctione cordis procedit ab-
renuntiatio, id est nuditas, &
contemptus omnium facultatum,
de nuditate humilitas procrea-
tur, de humilitate mortificatio
voluntatum generatur, de volun-
tatum mortificatione extirpan-
tur, atque arescunt vitia, viti-
orum expulsionē virtutes fru-
tificant, atq; succrescunt, virtu-
tum pullulatione, puritas cordis
acqui

*acquiritur, per cordis puritatem,
Apostolicæ charitatis perfectio pos-
sidentur, Quæ omnia cum in
vitæ illius cursu ad amissim ex-
pressa cernantur, iam in ipsis pu-
eritiæ annis, vitæ Anachore-
ticæ videbatur statuisset funda-
mentum, nullis sæculi tempe-
statibus eruendum, nullis volu-
ptatum carnis blanditiis labefa-
ctandum nullis Sathanæ machi-
nationibus, de tenacis propo-
siti constantia dimovendum.
Atque in hoc fundamento, sive
columna immobili, stabilem
sibi fixit legem, ius suum uni-
cuique tribuendi, cauendo di-
ligenter, ne lingua volubilis, nō
deter-*

127 *Archiepiscopi Gnesnensis*

determinatam certa delibera-
 tione mentem, unquā præcur-
 reret, aut animus in ancipiti bi-
 vio constitutus, verba in eamde-
 partem iactaret captiosa, ad quā
 quam se ipse minimè inclinaret; na-
 circumspecta ipsi cura semper quæ-
 fuit, nullos astus ambiguos ver-
 borum ambagibus involvere,
 nullos tenere callida simulatio-
 ne, dolo, nemini mendacium
 pro veritate obtrudere, nullum
 operarium constituta fraudare
 mercede; sed omnium pactorū
 conventorum, promissorum, li-
 citationum, commissionum, de-
 positorum, illibatam fide inte-
 merata, servare sinceritatem, d-
 ad

bera-ad quam rem constanter im-
 æcur-plendam, ne verbis proximum
 iti bi-quomodocunque læsuris offen-
 eamderet, frænum linguæ, pauca lo-
 , adquendo, adduxit: ut quamvis
 naret; natura disertus esset, in collo-
 mperquo tamen hominum, mode-
 s ver-ratione sermonis uteretur.

vère,

ratio-

ciū

allum

adare

etorū

m, li-

n, de-

inte-

tem,

ad

C A P U T XX.

*Personarum ad Sacerdotium, &
 Beneficia delectus.*

Factus Archiepiscopus Gne-
 snensis, accuratè jura justitiæ,
 officia, & beneficia juxta me-
 ritorum uniuscujusque propor-
 tionem distribuentis, servabat;
 diligenter invigilando, ne vir-
 tus,

129 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tus, & doctrina, exemplo, &
Verbo in Ecclesiæ utilitatem la-
borans, condignis frustrarentur
præmiis; ac imprimis, *ut Ne-*
mini cito manus imponeret Apo-
stolicæ obtemperans constitu-
tioni seriam vigilantiam adhi-
buit: proinde cùm Archidiacono,
cum deputatis ordinando-
rum examinatoribus, Sacræ
Theologiæ ac juris utriusque
Doctoribus suo fungeretur of-
ficio, seriò conditiones, & do-
tes adscribendorum ministeriis
Ecclesiæ ad trutinam sacrorum
canonum expendens, & quâ
quisque Diæcesi, patriâ, paro-
chiâ, esset oriundus sollicitè in-
quirens

quirens, tum singulorū mores, natales, ætatem, doctrinam explorans, solebat frequens adesse, ne quid circa eorum exactum desideraretur examen; considerando, utrum capita doctrinæ Christianæ alios iis imbuturi probè intelligerent; advertendo, tum & illud observari præcipiendo, ut non modò Clerici minoribus initiati Ordinibus, verùm etiam Scholæ parochialis Rector, Chori puerilis præcentor, & editui, tunicis talaribus, & nigri quidem coloris, veste superiore, sive toga uterentur: ut ita speciatim deputati ministeriis Ecclesiæ ado-

131 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lescentes, quantumvis Ordinis
charactere minimè insigniti à
communi populi vestitu discrimi-
narentur: qui mos laudabili-
ter, in Ecclesiis Polonorum, ad
Laurentii Gembicki Archiepi-
scopi Gnesnensis tempora pe-
rennavit, cùm præsertim Alber-
tus Baranowski suis antecessor,
in prævaricatores huius manda-
ti pœnam statuisset. Tanta fu-
it olim Polonorum erga Sacer-
dotes observantia, ut non mo-
do ipsis sub missam exhiberent
venerationem, sed eos etiam,
qui ad illorum vestium cultum
proximè accederent reverenter
haberent, & eis victum compe-
tentē

tentem alternatim sufficienter impertirent. Qui ad sacros ordines præsertim subdiaconatûs aspirarent, rigidiori subiciebat examini, quòd jam iis in sacro constitutis Ordine, missâ semel ad aratrum manu nefas esset retrospicere, nec amplius ad vota secularia convolare. Ad gradum præbyterii, nisi qui distinctis interstitiis in Subdiaconatû, & Diaconatûs Ordinibus, ministeria sua fuissent executi, & in illis bene exercitati, ac ritus administrationis Sacramentorû callerent, ac ad populum in fidei articulis, & morum homini Christiano congruentium,

133 *Archiepiscopi Gnesnensis*

doctrinâ erudiendum essent idonei, ac sufficientes, non admittebantur; sed repulsam tantisper patiebantur, dum implendi muneris sui Ordinis, dogmata necessaria ediscerent. Porro quamvis sine titulo provisionis non admitterentur Sacris initiandi Ordinibus Clerici, tamē si quos videbat literis magis excultos, quàm communiter essēt alii, & ad curam animarum exercendam aptiores, penes se fovebat, mores eorum cominus inspiciendo, & cui Ecclesiæ cū maiori emolumēto possent adscribi trutinando; & quemadmodum in conferendis Ordinibus

nibus nunquam preceps iudicium est secutus, ita in evehendis ad Ecclesiam Cathedralem, & ejus dignitates, atque Canonicatus viris, singularem habebat personarum delectum, quo nomine plurimum favit iis, qui morum gravitate, ac doctrinæ soliditate antecellerent: providens, ut in collegio Senatûs Ecclesiæ, mediam partem saltem haberet Doctorem, quorum in arduis Ecclesiæ negotiis securè niteretur consiliis. Sed per Joannem Laski Archiepiscopum Gnesnensem vigesimum nonû à Bogumilo successorem obreptitia narratione Leonis X. A-

135 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lioqui literatorum amantissimi
Patroni, crebrius aures fatigan-
tem, virtutis, & doctrinae, prae-
mio frustrati viri docti, conta-
bescunt. Nam in principalib9
Ecclesiis quinque Cathedralib9,
Gnesnensi, Cracoviensi, Vla-
dislaviensi, Posnaniensi, & Plo-
censi quatuor duntaxat Docto-
res in singulis locum habent,
duo in Theologia, duo in jure
utroque laureati, reliquis exclu-
sis excellentibus etiam Docto-
ribus, qui ab utroque parente
nobiles non censerentur.

C A P U T XXI.

Peccatorum correctio

Justi-

Iustitiæ, quæ vindicationem, seu pœnas scelerum sacris Canonum sanctionibus propositas respicit, ita spiritu lenitatis, & mansuetudinis moderabatur, ut se patrem, prius blandis dehortationibus à concepta licentia furentis iniquitate, impios milites abducens, exhiberet: tandē ruenti in præceps audaciæ, cum magna plurimorum salutis ruina, severus morum censor, & justus iniquitatum vindex, fræna pœnarum jure decretarū adduceret, proclivior ad misericordiam, tardior ad vindictā. Habebat præ oculis modū corripiendi, à Doctore gentium descri-

137 *Archiepiscopi Gnesnensis*
descriptum: *Fratres, & si præoc-*
cupatus fuerit homo in aliquo de-
licto. Vos, qui spiritualis estis
eiusmodi, instruite in spiritu leni-
tatis, considerans te ipsum, ne &
tu tenteris. Considerabat offi-
cium medendi efficax, à beni-
gnitate, & mansuetudine pater-
na, antequam ad ferrum & i-
gnem devenire oporteat, debe-
re proficisci. Quemadmodum
etenim medici, ut præfuturum
ægrotò antidotum exhibeant,
cùm sciant non aliter, nisi ama-
rà potione malum averti posse,
illius amaritudinem saccharo
condiunt, ne medicinam æger
fastidiens, medicum desiderato
fru-

frustretur effectu; ita qui utili-
ter alterum admonere volunt,
verbis primùm blandis, ut di-
sponant morbo animi laboran-
tem, est necesse, ut amaram ex-
hortationis portionem ferat le-
viùs, & sic ad saniora, qui cor-
ripitur, redeat consilia; ubi ve-
rò desperata ægritudinis intan-
tum processit gravitas, ut aliis
pestifera contagione vitam vi-
deatur ereptura, ad severiorem
oburgationem descendendum
erit, ut ad putidum membrum
refecandum, ferro sit opus, &
igni, juxta sancti Augustini Do-
ctoris edictum: *emendatoriam*
sustinere vindictam si quis forte
recu-

139 Archiepiscopi Gnesnensis
recusaverit de vestra proijciatur
societate; non enim & hoc sit cru-
deliter sed miseri orditer ne cō-
tagione pestifera plurimis peruat.
Nimirum manifesta peccata non
sunt occultata correctione purganda,
sed palam sunt arguendi qui pa-
lam nocent: ut dum aperta ob-
iurgatione sanantur hi, qui eos
imitando deliquerant, corrigantur,
dum enim unus corripitur,
plurimi emendantur, & melius
est ut pro multorum salute unus
condemnetur, quàm ut per unius
licentiam multi periclitentur.
Porro qui non corrigit resecan-
da, committit, & facientis culpā
habet, qui quod potest corrigere
negli-

negligit emendare: Accomoda-
vit publicis peccatoribus oportuna remedia Bogumilus, cum probis moderatè, cum supinis vehementer, cum audacibus acerbè cum cautiorebus leniter agēs. Ob animi pusilli timiditatem pastorum, qui metuentes delinquentem offendere, seipsos, & gregem percunt, dirum minatur Deus supplicium socordiae Prælatorum: Quod infirmum fuit non consolidastis, quod agrotū non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abiectum est, non reduxistis. Ubi confractum alligari, oportere summus Pastorum Princeps declarat

141 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat, quod per censuras Ecclesia-
sticas fit commodissimè, juxta
potestatem à Christo Domino
Petro traditam, & aliis pastori-
bus Ecclesiæ in partem solici-
tudinis vocatis communicatā:
Quodcunq; ligaveris super terrā,
erit ligatum & in cælis; quod
diligentiùs exequi tenētur Præ-
sules, quò magis illis rimendum
est, ne publicorum peccatorum,
iram Dei, contra totum Re-
gnum provocantium, fiant par-
ticipes. Qui enim perversos
aut metuit, aut erubescit cor-
rigere, *nihil aliud facit, quàm*
favet impietati eorum, cum non
careat scrupulo societatis occultæ,
qui

*qui manifesto facinori desinit ob-
viare.*

C A P U T X X I I .

Iudiciorum forma

Quoties pro tribunali cura
redditurus, juxta præscri-
ptos à sacris Canonibus termi-
nos sedit, toties memor judi-
cium Dei exerceri, ab omnibus
illiciis, quæ possent, aut æquum
justitiæ cursum impedire, aut ju-
dicem trāsversum amore, odio,
respectu, amicitia, sanguinis,
muneris, agere, abstinuit: solo
veritatis examine solido sufful-
tus. Neminem de plenitudi-
ne potestatis, quàm usurpare
nequi-

143 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nequirit salvâ Domini Aposto-
lici authoritate, motu proprio
jussit ad citari nisi ad requisitio-
nem, vel accusatoris, vel in pu-
blicis criminibus Fiscalis Cu-
riæ, ut reo daretur, contra defe-
rentes calumniosè innocentem
facultas agendi, pro pœnâ tali-
onis, in quantum in probatione
defecisset accusator. Namque,
sic impune cuivis liceret inno-
centem calumniari, & omnis
humane societatis jura, convul-
lere, si quod quis dicit, sine par-
te judex audiat, & contumacē,
ad affectationem partis adversæ,
illum qui non est, pronunciet.
Meminerat rectè processus sū-
mi

mi iudicis, & rerum omnium
 Conditoris cui quamvis esset A-
 dæ in obedientia fatis perfecta,
 utpote, cui omnis voluntas lo-
 quitur, & quem nullum latet
 secretum, eum tamen conde-
 mnaturus, ut se sisteret iudicio,
 vocavit. Et in superbo illo Ba-
 bilonicæ turris molimine, de-
 scendit Dominus ut videret ci-
 vitatem, & turrim, quam ædi-
 ficabant filii Adam: Et in ne-
 fandis Sodomitarum sceleribus
 puniendis, datus est pœnitentiæ
 locus: *Descendam* (inquit Deus)
 & *videbo, utrum clamorem, qui*
venit ad me, opere compleverint:
an non est ita, ut sciam. Atque

145 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ita ad sententiā nunquā feren-
dam processit Sanctus Bogumi-
lus, nisi ad quam, utrum se res
ita habeat, per visitationem,
& inquisitionem seriam descen-
disset: sicque judiciorum tem-
perabat auctoritatem, ut de
quibus sibi certa persvasione
constaret, quod in Ecclesia la-
borarent enixius, non eos ad
aniles, famæ levis rumusculos,
honore periclitari sinebat, sed
prius accurata facta visitatione,
& in mores accusati, ac vitam
inquisitione, famæ publicæ cla-
morosa insinuatione, vel testiū
rigido examine, convictum ad
se citari faciebat, ut comparen-
ti

ti reo diceret. *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tue.* Servabat exactè modum à Sanctis Canonibus puniendi definitum, ut priùs tri-na Canonica monitione præmissa, reum, rebellem pronuntiaret, tandem ad definitivam sententiam procederet. Reve-rebatur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritatē, ut in ea judicia fallacem nunquam immitteret, quibus sancta Sedes manum appo-suisset, vel ad eā causa quoquo modo fuisset devoluta: religio-se ducens ab iis abstinere, quæ supremi Ecclesiæ judicis majestatem attingerent. Non arro-

gabatur sibi claves Petri, in confusionem Ecclesiasticæ hierarchiæ, communicatione sibi earum de gratia sedis Apostolicæ contentus. Causas quæ ad se nihil spectabant, ad forum competens, & superioris iudicis auctoritatem, referebat, ne videretur libidine magis dominandi, quam veri rectique investigandi studio, in temerariam ferri præceps, amicorum causa, vel familiarium, in quo peccassent defensione pertinaciore, vindictam. Maturè negotia litigantium expediebat, & fomitem odiorum extinguendo, & superfluatorum sumptuum occasionem

tionem tollendo, & amputando; videns merita causæ, secundum Deum, conscientiam, & ejus scriptum judicabat, nihil affectibus litigantium indulgendo, & probè causa cognita, & discussa, inutiles, & noxias conscientia, reique domesticæ perniciosas procrastinationes, amputabat: sciens optimè ut de omnibus suis actionibus, ita & de iudiciorum processu, rigidâ, se vivorum ac mortuorum Iudici, rationem reddituram. In executione poenarû contra contumaces hunc ordinem tenuit, ut nunquam ad irrogationem illarum procederet, antequam

149 *Archiepiscopi Gnesnensis*
causam legitimo processu cognovisset, ac definivisset, quas non secundum proprium voluntatis arbitrium, reis inferebat, sed iuxta quod Sacri Canonis fieri decreverunt, quas ita exequi habebat usitatum, ut pecuniaria primò mulctâ, fontes castigaret, deinde si emendationis spes aberesset, ad pœnam carceris reos condemnaret, tum denique inobedientes, spirituali mucrone truncaret, & Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fieret, reum traderet potestati.

C A P U T XXIII.

Prudentia S. Bogumili.

CON-

Conciliabat viro Dei grati-
am, & eximia quadam ve-
nustate ipsius actiones conde-
corabat, tam in iudiciorum de-
cretis, quàm in Reipublicæ cō-
siliis, & uariorum affectuum, di-
versæ conditionis hominum,
motibus componendis, & miri-
fica quadā symmetria inter se cō-
cinnandis & coaquandis, solers
prudentia. Est hæc virtus auri-
ga cæterarum, lumen quoddam
universale rerum gerendarum;
humanis actibus præferens, va-
rietate scientiarum, & exterarū
nationum peragratione, diver-
sorū casuum inter homines,
& multiplicatum in negotiis e-

151 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ventuum, ac rerum præterita-
rum, futurarumque connexio-
ne, acquisitum: quo vir prudēs
illustratus, temporum, loco-
rumque proprietates, tum per-
sonarum naturas ac humorum
constitutiones cōsiderans, ho-
rumque omnium pensatis ad-
junctis, & congrua singulorum
inter se proportionē, bene tru-
tinata, quid hic, & nunc, agen-
dum sit, quid deceat, quid o-
porseat, quid conducat, quæ
intento fini media respondeāt,
solerti circumspectiōne conclu-
dit, ac decernit. Huius virtutis
eò amplius radiat claritudo,
quò rectius timore Domini cir-
cum

cumactam, per omnes humanarum actionum eventus, tam prosperos, quam adversos, agentiumque personas, sicut attrita magnete acus ad ursam maiorem, ad Dei gloriam dirigit gnomonem. Eam sibi tam nationum extranearum lustrationibus, quam literarum scientia, & actibus sæpius in diversis Collegii Senatus Metropolitanii officiis, cum laude obitis, frequentatis, Bogumilus comparaverat. Nam præclarè functus munere Decanali, cum ob alias excellentes animi dotes, tum præcipuè ob prudentiam, ad excelsum dignitatis Metropolitanæ fastigiū

153 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fastigium omnium Collegarum
votis suffragantibus est evectus.
Coniunxit prudentiæ sapientiã
iustorum, cuius officium est, *nil*
per ostentationem fingere, sensũ
verbis aperire, vera ut sunt deli-
gere, falsa devitare, bona gra-
tis exhibere, mala libentius to-
lerare, quàm facere, nullam in-
iuria ultionem querere, pro ve-
ritate contumeliam, lucrum pu-
tare. Pollebat & spirituum di-
cretionem, insidiasq; callidi ser-
pentis cautè deprehendere scie-
bat. Nam cùm pisces in cibum
populo distribuendos advoca-
ret, adfuit inter hos angvilla,
quæ ita manum ipsius fuit cir-
cum-

eumplexa, ut illecebrosa quadā
titillatione voluptatis, corpus
viri sancti, motu inordinato so-
licitaret, quas satanæ insidias,
in specie angvillæ, posteaquàm
deprehendisset, excussum mana
piscem, perpetuis temporibus
à Dobrovense alveo, exulare
iussit; exinde, quamvis in locis
aliis angvillarum copia Varta
fluvius abundet, Dobrovi nun-
quam comparet ampliùs hic pi-
scis, quemadmodum à maiori-
bus longa traditione id acce-
ptuum, curiosè hætenus ei, lo-
ci piscatores observarunt. Cla-
rebat omnibus ab Apostolo
præscriptis Episcopo virtutibus,
identi-

155. *Archiepiscopi Gnesnensis*
identidem eas memoria repe-
tens: Oportet Episcopum sine cri-
mine esse, sicut Dei dispensatorē;
non superbū, non iracundū,
non violentū, non percussorem,
non turpis lucri cupidū, sed ho-
spitalem, benignū, sobriū, iu-
stum, sanctū, continentem, am-
plectentem eum, qui secundū
doctrinam est. fidelm sermonem;
ut potens sit exhortari in doctri-
na sana, & eos, qui contradicunt,
arguere,

C A P U T XXIV.

Fortitudo eius

EArum virtutum fiducia in-
victi, & excelsi animi ma-
agni-

magnitudinem nactus, potens erat exhortari in doctrina sana, eo tempore potissimum, quo effusis licentiæ habenis, tam furibunda libidine, in bona Ecclesiarum impii milites grassabantur, ut nullis humanarum, divinarumque legum repagulis, in officio contineri possent. Ita cæca illos in præceps egerat cupiditas, ut nullo Christianæ religionis metu, aut reverentia, vel conscientiae synderesi, paterentur sibi persuaderi, ut sacrilegas à bonorum Ecclesiæ usurpatione manus abstinerent; & iam, vel in atheismum declinare, vel in pristinam idololatriam

157 *Archiepiscopi Gnesnensis*
triam obstinata peccandi volū-
tate, retroagi videbantur. Nō
multò antequàm Archiepisco-
pale subiisset fastigium Bogu-
milus, Bolesta impius ausu te-
merario, bona Ecclesiæ Plocē-
sis invasit, Venero tunc, eque-
stri Rosarum prosapia oriundo,
sanctimonia vitæ conspicuo, &
insigni doctrina prædito, illam
gubernante. Fuit Bolesta eius
gentis, quæ soleam equi gerit
pro stemmate, cruce altrinsecus
eminente, Castellanus Viscen-
sis, vir potens, & audax, audaciā
hominis fovente Principe, cu-
ius authoritate oram Prussiae fi-
nitimam gubernabat. Is Cra-
scum

cum pagum Ecclesiæ Plocensi
adimebat: Vernerus comiter,
ac blande orabat, ne vim Ec-
clesiæ inferret; ubi nihil profi-
cit Episcopus admonitione, vo-
cat in ius occupatorem, causā
obtinet, in possessionē immitti-
tur. Bolesta subornatos sicarios
in Villam Biskupice, ubi tunc E-
piscopus morabatur cum fratre
Bieniassio expedit, qui dormi-
entem Episcopum in cubiculo,
una cum Benedicto sancti Be-
nedicti Ordinis professō, crude-
liter trucidant. Quod ubi facin-
patratum, Archiepiscopo Gue-
snensi Petro innotuit, synodum
Provincialē indicit, ac omnes
Episco-

159 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Episcopos convocat, de pœna, tam atroci facinori constituenta deliberaturos: qui postquam convenissent, & atrocitatē sceleris inquisitione diligenti examinassent, sacris interdicendum esse toti Poloniæ votis concordibus decreverunt. Motus & atrocitate facinoris, & interdicto promulgato, Boleslaus Crispus, Boleslai Crivousti filius, Poloniæ Princeps, Bolestam comprehendi, & ex vinculis causam apud se dicere iubet, atque convictum criminis, & cōdemnatum, in foro Gnesnensi sceleris atrocis immanitatem expiaturum, flammis addicit.

Bien-

Bieniaffium terræ hiatu absor-
ptum, pœnas immani facinori,
iusto Dei iudicio debitas pen-
disse creditum est. Et quamvis
sceleris author meritum tulerit
supplicium, non defuerunt ta-
men, tã scelerati ausus, vel patro-
ni, vel propugnatores, vel socii,
vel imitatores, etiam Bogumili
temporibus, qui bona Ecclesi-
arum truculêta rabie vastarent;
quorum facinorum cùm præci-
puos authores, frequentius ad-
monuisset, nihilque blandis ad-
monitionibus profecisset, con-
stanti magnanimitate ac imper-
territa fortitudine, gladium spi-
ritualem strinxit in sacrilegos,

L non

191 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non alio eventu, quàm ut in bo-
na Ecclesiarum sæviore tumul-
tu irruerent, & in eis devasta-
dis tantò furerent insolentiùs,
quantò se læsos ab Archiepisco-
po graviùs interpretarentur.

C A P U T XXV.

Patientia Bogumili

Fortitudinis cornes, patiētia
est, cuiusvis per omnia Chri-
stianæ vitæ officia, ita est diffusa,
ut nihil sine illa sanctum, nihil
excelsi, animi conatibus dignum
nihil unquam geri, aut perfici,
possit gloriosum. Ita enim præ-
posita Dei rebus est, ut nullum
præceptum implere quis possit, à
pati-

patientia extraneus; & hoc ideo quia quodam modo singula nobis præcepta contraria sunt, utpote opposita libertati, & indifferentiæ naturæ, erga voluptates, & vitia: propter quod sanctus Augustinus, verbū illud Christi: esto consentiens adversario tuo, dum es cum illo, in via, exponit, de precepto, & lege, nostris conatibus improbis obsistentibus. Quod si in præceptis omnibus, illa clavum tenet directionis, ad exequendum uniuscuiusque officium; multò validiore, ad exercendum pastorale munus, prout convenit, navarchum gubernaculo circum-agit, quando præsertim, oves

193 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in naturam luporum conversæ,
famam lacerant, bona diripiūt,
ac vitæ insidiantur Pastoris.

Ad eius virtutis soliditatem Bo-
gumili, allidebantur furiosæ mi-
litum impietatis fluctus, quos,
omnes tanquam immota rupes
carpesia, invicta fortitudine a-
nimi sustinuit, admonitioni A-
postolicæ fidenter obtemperās,
prædica Verbum, instā oportune,
importune: argue, obsecra, increpa,
in omni patientia, & doctrina.

Erit enim tempus, cum sanam do-
ctrinam non sustinebunt, sed ad
sua desideria coacervabunt sibi
magistros prurientes auribus, &
à veritate quidē auditum aver-
tent,

tent, ad fabulas autem convertē-
tur. In tam arduo exercitio pa-
tientiaē, unum maximè doluit
Bogumilus, quod magistri, pru-
rientes auribus, qui in partem
laboris pastoralis, ab illo ad-
sciti fuerunt, incestis deinde
nuptijs irretiti, tantum abest ut
annuntiarent populo scelera;
illumque ira DEI, ac æternis
supplitijs peccatis constitutis,
per terre facerent: ut etiam mi-
litarem furorem, in sanctum
Præfulem sacrilegas damnātem
nuptias, accenderent: ut quo-
minus sibi vacaret plurimis ve-
xationibus, injurijs, & persecu-
tionibus implicito, in hæresim

Nico-

195 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nicolaitarum, inter Sacerdotes
latè serpentem, animadvertere,
eò licentiosiore vitam secu-
riùs agerent, cæci cæcorum du-
ces, impiorum consiliorum
contra pastorem fomenta sub-
ministrantes. Videbatur tunc
jam in ea tempora Polonia de-
venisse, quæ prædixit Apostolus:
In novissimis diebus instabunt
tempora periculosa: erunt homi-
nes seipsos amantes, cupidi, elati,
superbi, blasphemii, parentibus nõ
obedientes, ingrati, scelesti, sine
affectione, sine pace, criminatores,
incontinentes, immites, sine beni-
gnitate, proditores, protervi, tu-
midi, & voluptatem amatores
magis

magis, quàm Dei: habentes speci-
em quidem pietatis, virtutem au-
tem eius abnegantes. Plus in Po-
lonia invaluerat impietas quàm
ut ei aliqua pietatis species ob-
tendi posset; faciebat unus quis
que quod liberet, nulla tergiver-
satione scrupulum movente an-
liceret. Sed iam infelicē illorū
temporum calamitatem, verbis
Cromeri Episcopi Varmiensis
gravissimi nostratis historici,
juvat retexere.

CAPUT XXVI.

Status rerum in Polonia.

I*Noleverat superiorum Princi-*
pum negligentia, & conniven-
tia

197 Archiepiscopi Gnesnensis
tia, pravus & barbarus mos a
pud Proceres, & Equites Polonos
ut iter facientes, quotiescunque
& ubicunq; collibitum esset, agro
atq; prata agrestium, & oppida
norum depascerent, ac non mod
pabulum, sed etiam victum o
mnem ipsis imperarent, siue adeo
ipsi effractis horreis, atque cellis,
per vim auferrent: neq; contenti,
quantum libuisset, absumpsisse,
reliquum etiam malitiose profun
debant, dissipabant, & corrup
pebant, iumenta è pascuis, & sta
bulis, atq; etiam iuncta, curribus
& aratris, utenda, vel potius ad
cursum abutenda, abducebant:
eaque vel defatigata, & enecta
dimit-

nsis
mos a
olonos
nque
agro
pida
mod
um o
e ade
cellis,
tenti,
pisse,
ofun-
rum-
sta-
ibus
s ad
ant :
ecta
-
dimittebant, vel si fortè placuis-
sent, retinebant & usurpabant.
Quin & præfecti Principis idem
faciebant & Principis horrea,
prædia, fiscumq; facultatibus, quâ
cultus divini administris, & e-
gentibus dedicatæ erant, augebāt.
Hæc quâvis iniqua, iniusta, cru-
delia, & impia, quamvis acerba
miseris hominibus, & intolera-
bilia, tamen quia longa consue-
tudine inveteraverant, legisque
vim propemodum obtinebant, &
a Proceribus, quibus erant utilia,
defendebantur, difficile erat abro-
gare. Còègit Nationale conci-
lium Lanciciæ Archiepiscopus
Gnesnensis ,quærens remedia
quibus

quibus iret obviam, tam scele-
ratis militum ausibus, ad quod
cum omnes Episcopi convenis-
sent, concordibus votis, & una-
nimi consensu sanxerunt: ut qui
bona, possessiones, & quasvis
facultates obitu Episcoporum
defensoribus orbas, occupasset,
aut invasisset. Qui agricolarum
iumenta, currus, aut annonam
vi extorquerent, qui res dece-
dentium Sacerdotum usurparēt,
& pro libitu diripere, distrahe-
re, aut in suos usus convertere
auderent, tam diu anathemati
subiacerent, donec omnia ple-
nè dominis suis, vel iis ad quos
de iure dispositio spectabat, re-
stitu-

stituerent; quæ lex ut perenne firmitatis robur obtineret, & potentiùs improbis obsisteret conatibus, decreto supremi Ecclesiæ Hierarchæ Alexandri III firmata est, & tandem à Zdislao Bogumili secundo successore, ad executionem deducta, Casimiro Justo Principe, authoritatem, & vires executioni necessarias interponente. Nunc autem usurpâtes iura, fructus, &c. Sedis Apostolicæ, vel aliarum Ecclesiarum, vel qui ea sequestrant, absque licentia superioris competentis, excommunicantur in Bulla cœnæ Domini num. 17. Gerebat Principatum

eo

201 *Archiepiscopi Gnesnensis*
eo tempore in Polonia Meci-
slaus senex, qui oppræssionibus
non tantum Ecclesiasticos, sed
etiam Equites ita vexaverat, ut
ei fasces imperii ademptos, ad
Casimirum deferre habuerint
necesse. Impotentem domina-
tum ipsius, ne filius quidẽ Otto
sustinere potuit, sed in patrem
arma sumpsit, atque illum prin-
cipatu exuit, in partes Casimiri
concedens.

C A P U T XXVII

Status rerum in Italia.

NEque in Italia felicior rerum
status regimẽ Bogumili ex-
cepit, gravissimum Schisma in
Eccle-

Ecclesia fovente Friderico II. dicto Barbarossa, Ænobarbum Dlugossus vocat. Is Alexandro III. vero, & indubitato Pontifici, quatuor Antipapas summa contentione opposuit: Victorem III. qui mortuus est anno Christi 1164. Alexandri Pontificatus anno quinto. Paschalem III. Cremensem, qui antea Guido fuit dictus, Cardinalis tituli Sancti Calixti, qui cum sedisset annos quinque, mortuus est anno decimo Pontificatus Alexandri. Calixtum III. qui Joannes Monachus fuerat Abbas Strumiensis, Episcopus Tusculanus, qui cum sedisset annos

203 *Archiepiscopi Gnesnensis*
annos septem, mortuus est an-
no decimo sexto Pontificatûs
Alexandri. Innocentium III.
qui tandem vero, & legitimo
Pontifici Alexandro debitam
obedientiam & reverentiã præ-
stitit Pōtificatûs illius anno 17.
Christi anno 1176. postquam
desideratam pacem, victus à
Venetis Fridericus, restituiſſet.
Misericabile fuit intueri, corpus
Christi mysticum summa vio-
lencia per Cæsarem à Capite re-
velli, ita contra obediētes sū-
mo Pontifici sævientem, ut ne
fido quidem consiliario, eo no-
mine pepercerit. *Petrus tunc*
Vinea Campanus, obscuro natus
loco,

loco, sed doctrina atq; eloquentia, quantum illa ætas tulit, insignis ipsius arcanorum particeps omnium, ac moderator fuit. Is per invidiam, quæ in aula & oritur, & nutrimenta habet, atque virtutis perpetua est insectatrix, in suspicionem adductus, tanquam cum Pontifice Alexandro sentiret, (quo cum Fridericus bellum gerebat) luminibus est privatus; cuius rei impatiens, atque ob id in furorem conversus, ad Sanctum Miniatum, quod oppidum est in Hetruria, sibi ipsi mortem conscivit. Nimirum Imperator uti valebat auctoritate, & consuetudine, & auctoribus Privilegiis

205 *Archiepiscopi Gnesnensis
gius Imperatorum, qui à Carolo
magno, qui post de Regibus Frā-
corum imperavit Romanis, iam-
que per trecentos annos impera-
verat sub LXIII. Apostolis, & da-
re Episcopatus, & Abbatias,
per annulum, & virgam consue-
verunt. Sic Otto Bambergensis
Ecclesiæ de manu Impera-
toris Episcopatum accepit ægrè
consentiens, propter contentionē
illam quæ erat inter Regnum &
Sacerdotium, causa investituræ
& electionem Ecclesiarum, quas
evacuare, sibiq; vendicare plus æ-
quo nitebatur Imperialis autho-
ritas. Qui deinde Romam ve-
niens ad Paschalem summum
Ponti-*

Pontificem ad ipsius pedes *pedū*
& *annulum* abiecit *veniam pe-*
tens ibique denuo ab illo inve-
ritus, & confirmatus ipso die
Pentecostes consecratus est.

Dederat ansam Imperatorum
prætensionī maximā Leo VIII.
pseudopapa, qui potētia Impe-
ratoris culmen summi Pontifi-
catūs adeptus, ut eādē suæ am-
bitionis superbiam stabiliret,
edictum tulerat, ut solus Impe-
rator Pontificem deligeret &
solus confirmaret: quo decreto
duabus nefariis hæresibus Simo-
nis magi & Nicolai Antioche-
ni viam aperuit cū *qui pretio*
Sedem emisset, pretio pariter Se-

207 *Archiepiscopi Gnesnensis*
des distraheret. Nec mirum ex
tam venenoso fonte scaturivisse
originem prædictorum pecca-
torum, quandoquidem *vitiato*
capite necesse est reliquum corpus
vitiari. Sic nempe *quandocun-*
que deficit religiositas Pontificum,
& marcescit districtio regularis
Abbatum, per illorum exempla,
cetera plebs mandatorum Dei
prævaricatrix existit, quanquam
ante illum, Adrianus Papa Ro-
manus, cum universa synodo
tradit Carolo Magno jus & po-
testatem eligendi Pontificem,
& ordinandi Apostolicam Se-
dem, & definivit Episcopos ab
eo investituram accipere. Sed
cum

ex cum Ludovicus Pius, Otto Magnus, & Henricus sanctus considerarent, illud privilegiū Adriani Primi sicut & Leonis VIII. fuisse magna temporum iniquitate, & Pontificum oppressionibus extortum, propter dissensiones schismaticorum, & hæreticorū quibus Ecclesia Dei periclitabatur, illi iuri, & consuetudini renuntiarunt, illudq; ius Clero Romano, & Ecclesiasticis electoribus resignarunt. Tandem omnem illam consuetudinem, & privilegium abrogavit Adrianus II. Alterum malum, à Simoniacorum Pastorum conniventia ingruerat in

209 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Ecclesiam Dei, Sacerdotum in-
continentia cum *cuncti ferè Cle-*
rici, cum publicis uxoribus, sive
scortis (quæ sunt hereticalia con-
iugia) suam ignominiosè ducerent
vitam atque sic impune in orbe
Christiano duæ pestes exitiales
hæresèon Simonia & concubi-
natus grassarentur, *ut religio*
Christiana, & præsertim in Ec-
clesiis Dei turpissimis hominibus,
& omni scelere coopertis repleta
fuerit ea tempestate. Suscitavit
Deus Spiritum Enoch, & Eliæ,
ardentissimo gloriæ suæ propa-
gandæ zelo flagrantés, Sanctum
Romualdum, & sanctum Joan-
nem Gualbertum eius discipulū,
Val-

Vallis Umbrosæ Abbatem, qui horum scelerum virus radicitus extirparent. Nam sanctus Romualdus inter cæteros Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerāt durissima severitate corripiebat, & eos nisi Ordinem sponte desererent, omnino damnabiles, & hæreticos asserebat. Nonnulli quoque Episcopi, qui per simoniacam hæresim sacras sedes invaserant, ad eum causa pœnitentiæ cōcurrebant; qui etiam venerabili viro se committentes, & Episcopatum termino statuto deserere, & ad sanctæ conversionis se promittebant Ordinem festinare.

Sanctus Joannes Gualbertus,

211 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tanquam unus de Seraphim, flā-
mā divini amoris incomparabi-
liter æstuans, Petrum Florenti-
num Archiepiscopum hæreseôs
simoniacæ per ignem convicit.
Porrò quamvis tunc simoniaca
labes in Polonia locum non in-
venisset, diligenti consideratio-
ne meritorum, qui ad Episco-
patus eligebantur, eam exclu-
dente, cū Prælati, & Canoni-
ci virtutum exercitiis conspi-
cuis viris, non divitiarum opu-
lento censu valentibus, tam su-
blimes dignitates libertate suf-
fragiorum inconcussa confer-
rent: attamen alia gravissima
Clerum, populumque scelera in-
quina-

quinabant; Sacerdotes quidem incestæ nuptiæ, veriùs sacrilegi, & publici concubinatus, Milites verò extrema licentia, & vefanus quidam furor in bona Ecclesiarum grassandi. Quid faceret anxius inter inanes curas pastor? cum nec Sacerdotes spem frugis melioris pollicerentur, & milites à rapinis cohiberi se neque admonitionibus, neque Censuris Ecclesiasticis paterentur, & à Sede Apostolica nullū sperari posse videret remediū? cum Summi Pontificis, quam à Cesare sustinebat persecutio, omnem modum improbos castigandi, & scelera coercendi

213 *Archiepiscopi Gnesnensis*
adimeret, ut impunè quisque
quod collibitum esset, faceret,
ipse autem Archiepiscopus gra-
viùs in dies, crebris reprehensionibus, & obiurgationibus odium, in se accenderet; ut non modò monita salutis à sceleratis contemnerentur, sed etiam ipsa monentis authoritas apud obstinatos, & pertinaces iam esset despiciatui, sollicitus, ut si nollent resipiscere, saltem in sua persona Deum graviter offendendi occasionem furentibus animis subtraheret, re ciu apud se agitata, virisque religiosi in consilium adhibitis, communicata, exemplum gentilis sui S.

Adal-

Adalberti, refractarios Pragen-
ses deferentis sequi constituit :
ac proinde ad Alexandrum III.
Venetiis tunc commorantem
se contulit, cui exposita Sacer-
dotum, populique sui protervi-
tate, & supervacaneis curæ pa-
storales recensitis laboribus, so-
lutionem ab Ecclesiæ Gnesnen-
sis vinculo demissa supplicatio-
ne poposcit, ut tranquillius suæ
saluti vacaret, alienæ curis inu-
tilibus exolutus: cuius petiti-
oni, non difficilem præbuit assen-
sum Alexander, compati edoctus
alienæ calamitati, sua, quam in-
terea tolerabat persecutione.
Venetiis rediens, perrexit in Un-
gariam

215 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gariam, ubi Eremitæ Camaldu-
lenses à sancto Patriarcha Ro-
mualdo missi morabantur, à
quibus modum vivendi eremi-
ticum didicit: atque sic obtentâ
summi Pontificis licentiâ, secef-
sit in eremum Dobrovensem,
ubi duo rapidis vorticibus fle-
xuosî fluvii, Varta & Nyr, coe-
untes, omnem aditum populo
mæandris tortuosis, & profun-
dis, intercludunt; tamquam vo-
cem lapsam divinitus ad Arse-
nium in sua vocatione audivis-
set, *Arseni tumultus fuge & sal-
vaberis*. Sed instituti Eremita-
rum Camaldulensium origo, ut
altiùs expendatur, & historiæ
claritas

claritas, & occasio itineris eorum in Poloniam deponit.

C A P U T XXVIII.

Eremitarum Origo.

AB immani Tyrannorum atrocitate, quâ in Christi cultores sæviebant, vitæ solitariae primordia promanasse, citra omnem controversiam, manifestum est. Hoc in vitæ genere strenuè prolusit primus Paulus eremita, qui declinandæ causa persecutionis Decii, & Valeriani, & Deo liberiùs inserviendi, in eremi speluncam se contulit, (Eremitas fuisse filios prophetarum discipulos sancti

eti

eti Eliæ, & Elifæi eosq; Carmeli-
tas veteris testamēti nō ābigo)
quod deinde vitæ institutum,
non multò post amplexus est.
Antonius, qui iam sub Constā-
tino Magno, plurimos habere
cœpit eremiticæ vitæ imitato-
res. Ad eū visendū, cū Hilari-
on Tabathæus, ex Palestina in
Ægyptum venisset, duobusque
mensibus sibi commansisset, o-
mnem eius vitæ rationem di-
dicit & multa monasteria ex-
truxit, nullis certis legibus, aut
constitutionibus ad uniformem
vivendi Regulam adstricta. Vi-
vebat unusquisque illorum, se-
cundū gratiam sibi divinitus
datam

datam, vigilando, psallendo, jeiunando, manibus operando, humi cubando, orando, silentium servando, ciliciis, & flagellationibus, cæterisque carni molestis exercitationibus, corpus in servitutem, & obsequiũ spiritũs redigendo, & alios maxime senes, qui jam diuturna lucta cum Diabolo, ad eius tentationes superandas exercitati arma expedita in promptu haberent, visitando: ac eos, quos excellenti aliqua virtute præstare didicissent, pro modulo viriũ suarum & mensura divinæ gratiæ sibi collatæ, imitari conando. Quod in Eremitis Camaldulen-

219 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulentibus servatum fuisse, sine
peculiari aliqua lege, vel consti-
tutionibus testatur Augustinus
Florentinus in historia Camal-
dulensi. *Religio inest* and *ea quæ*
sunt legis, sibi ipsa erat lex. Si
qua Respublica religiosa sive scri-
pto legis adolevit, id profectò Ca-
maldulensi egregiè evenit in qua
quisq, reliquos fratres in studiis
eremiticæ Philosophiæ ardentissi-
mè superare certabat, imo & Sā-
ctus Petrus Damiani Eremita
Camaldulensis S.R.E. Cardina-
lis, & Episcopus hoc idem asse-
rit. Nobis in eremo constitutis
nihil sanctus Benedictus iniunxit.
Igitur sanctus Benedictus dum
homi

*hominem in monasterio ponit ad
eremum dirigit & cum ipse san-
ctus Pater eremi cultor extitisset
hoc certè non optavit esse, quod
fuit (id est Cœnobita) sed quoniā
non omnes capiunt verbum istud,
dispensativè constituit prius mo-
nasterialis vitæ planitiem; ut iā
faciles eremi conscēdamus ad ar-
cem. Hoc idem S. Pater in epi-
logo Regulæ fatetur: Regulam
hanc (inquit) descripsimus, ut eā
observātes in monasteriis aliqua-
tenus vel honestatem morum, aut
initium conversationis nos demō-
stremus habere. Cæterum ad per-
fectionem conversationis qui fe-
stinant, sunt doctrinæ sanctorum
Patrū*

221 *Archiepiscopi Gnesnensis*

*Patrum, quarum observatio
perducit hominem ad celsitudinē
perfectiōis; quam eremi arcem
sanctus Damianus appellat.*

*Monastica igitur vita est dispo-
sitio ad eremum ut de nido mo-
nasteriorum huiusmodi egredi-
antur milites, quos eremi rudi-
menta dura non terreant, qui
specimen conversationis suae mul-
to tempore didicerunt. Perfecto-
rum quippe est non propter ani-
mi passionē sed propter perfectiōnē
iam assecutā, ad vitā solitariā ten-
dere. Nam si vita solitaria d non
iam perfectō assumatur. est pericu-
losissima. Atque ita cōfiterans S.
Pater Benedictus, quòd in ma-*

ximo

ximo versarentur periculo, qui
non bene instructi armis spiri-
tualibus, auderent procedere ad
luctandum cum Diabolo, in e-
remo potissimum vires suas e-
xerente, quas ibi etiam in Chri-
sto ieiunante, ausus est experi-
ri, ex diversis speluncis, & an-
tris congregatos, in duodecim,
monasteria, quæ ab eremo di-
gressus ædificavit, eremicolas,
certa vivendi lege adstrinxit; ab
alieno illos arbitrio secundum
prescriptam regulam, docens
securissimè dependere, obedi-
entiamque superiori exhibere, se-
cundum Christi Domini exem-
plar, qui *Humiliavit semetipsū*

N

factus

223 *Archiepiscopi Gnesnensis*
factus obediens usque ad mortē,
mortē autem crucis; ut sic ut per
inobedientiā extorres facti su-
mus à gratia Conditoris, ita per
obedientiam ad Dominum pla-
catum redeamus, de quo san-
ctus Pater sic agit in Prologo
Regulæ: Ausculta, ò fili præcepta
Magistri, & inclina autem cor-
dis tui, & admonitionem p̃j pa-
tris libenter excipe, & efficaciter
comple: ut ad eum per obedientiæ
laborem redeas, à quo per inobe-
dientiæ desidiā recesseras. Ad
te ergo nūc meus sermo dirigitur,
quisquis abrenuncians propriis
voluntatibus, Domino Christo
vero Regi militaturus, obedientiæ
fortissi-

*fortissima, atque præclara arma
assumis. Carebant his armis E-
remitæ, nullius arbitrio se regi
permittentes, sed quod secun-
dum præcepta Decalogi, &
propriæ conscientiæ ductum, ad
Dei gloriam spectare ipsi magis
arbitrarentur, operantes sine
superiore, sicut locustæ sine Re-
ge, de quibus Turre cremata E-
remitæ inquit in iure veniunt sub
nomine locustarum, apud quosdā
Doctores intelligentes de eremitis
dictum Salomonis, locustæ regem
non habent.*

C A P U T XXIX.

*Vita eremitica instauratur à
S. P. Romualdo.*

SANCTUS Romualdus igitur natus obediētiae, capitibus Regulæ sancti Patris Benedicti descriptæ, fundamentum, super illud immobilem scalam suis Camaldulensibus in cœlum erigendam proposuit, atque ut propositum solidiore base niteretur, Regulam Sancti Benedicti in monasterio S. Apollinaris professus est, in quo triennium ferè cum transgisset, plurimis Monachorum, exagitatus persecutionibus, etiam in vitam suam machi-

machinantibus, eò quòd licentiosè viventibus præcepta Regulæ opponeret, & redarguendis eorum vitiis vehementiùs insisteret: qua in re cum oleum, & operam, (ut est in proverbio,) perderet, excellentis eius animum perfectionis, amore, magis ac magis in dies incendente, facilè obtentâ licentiâ ab Abbate loci, desiderium ipsius Monachis diligenter promoventibus, ad Marinum, quem in finibus Venetiarum vitæ sanctitate ac severiore disciplina eo tempore celebrem audierat, & vitæ solitariae maximè studiosū intellexerat, sese contulit: ut ad

227 *Archiepiscopi Gnesnensis*
arctam, & sublimem perfectio-
nis viam eo magistro, ac duce
uteretur; sub quo tantum profe-
cit, ut deince Magister ipsius
directioni se gubernandum sub-
ijcere minimè dubitaverit.

Guarinus interea S. Michàélis
in Gallia Abbas venerat Ora-
tionis gratiâ in Italiam, qui ac-
cersitis Marino, & Romualdo,
Petro Vrseolo Venetiarum Prin-
cipi pervasit, ut sæculum simul
cum ipso, quem per nefas invase-
rat Ducatu, relinqueret, & qui
ad alienæ dominationis arcem in
iustè proruperat, ipse se alienæ po-
testatis dominio subiugaret; qui
nō diuturnis consiliis persuasus,

cum

cum sancto Romualdo Marino,
& Guarino Abbate, nec non suo
quondam familiari Joāne Gran-
denico, navem ascendit, deinde
ad Monasterium Abbatis Gua-
rini pervenit. Petro igitur, &
Joanne Monachis in Sancti Mi-
chaelis cœnobio factis, Marino
& Romualdus non longè à mo-
nasterio degentes, ad singularē
vitam, cui assveti fuerant, re-
vertuntur: quibus etiam ipsi jam
dicti Fratres, peracto vix annuo
spatio, ad perferendā ejusdem
solitudinis distractionem aggre-
gati sunt. Atque hæc sunt Ro-
mualdinæ solitudinis, ad quam
sanctus Pater flagranti mentis

ætu semper anhelabat primordia, in quibus magnam considerare debemus viri sancti prudentiam, qui non nisi in Regula sancti Patris bene Tyrones exercitados, ad solitam Veteranorū militum vitam, in qua culmen perfectionis situm est, admittebat; ut etiam duos illos primos instituti sui sectatores, non prius eremiticæ vitæ voluerit esse consortes, quàm professionem, in Coenobio sancti Benedicti fecissent: ut mirari lectorem minimè oporteat, cur sanctum Adalbertum tunc Episcopum Pragensem, post Archiepiscopum Gnesnensem, &
glo-

gloriosum in Prussia martyrem,
ad Ordinē sancti Benedicti Ro-
mam sub disciplinam Leonis
Abbatis monasterii sanctorum
Bonifacii & Alexii destinaverit.
Itemq; Casimirum. Regis Mie-
cislai filiū, Boleslai primi Chri-
stiani Regis Polonorum nepo-
tem Cluniacum (ubi prima Re-
formatio Ordinis S. Benedicti
vigeat à Bernone instituta an-
no Christi 910.) relegaverit, ad
suscipiendum nigrum habitum
sancti Benedicti, nolebat enim
alios ad vitam solitariā admit-
tere nisi sancte conversationis
studio juxta regulam sancti Be-
nediti perpolitos, præsertim
cūm

231 *Archiepiscopi Gnesnensis*

cum monasteria sua albæ Congregationis, ad eremi austeritatem formanda, nondum constituisset; siquidem secunda reformatio Ordinis Sancti benedicti à S. Romualdo instituta est centum paulo minus annis. Ita quos sanctus Benedictus in via purgativa, & illuminativa perficiebat, hos ad culmen perfectionis, & intimâ cum Deo, quantum fragilitati humanæ in terris licet, unionis arcem, sanctus Romualdus evocabat, post Cluniacensem. Alfonsus Ciacon. in Benedicto VIII. Chronic. Panuinii 1012. Atque sic ligna in odorem holocausti suavitas

tis arsurā, S. Patriarcha Benedictus composuit, & præparavit: quæ sanctus Romualdus, tanquam igniti Eliæ flammea progenies, Seraphico ignis amore bene am collocata, & disposita, succendit, à Christo Domino maximo salutis nostræ zelatore flammās mutuato; qui ignem venit mittere in terrā, ut accendatur. *Tantus enim in sancto viri pectore, faciendi fructus ardor incanduerat, ut effectis nunquam contentus; dum alia faceret, ad faciendā mox alia properaret; adeo ut putaretur totum mundum in eremum velle convertere, & monachico Ordini omnem*

233 *Archiepiscopi Gnesnensis.*
omnem populi multitudinem so-
ciare. Itaque primus sanctus
Romualdus, ex directione Re-
gulæ sancti Benedicti eremitas,
tanquam locustas sine Rege vi-
ventes, salutaris obedientiæ legi
subactos, in apes mellificas Ec-
clesiæ sanctæ, commutavit: &
veluti stella matutina, densas e-
remi tenebras, vitæ sanctitate,
ac eremiticæ solitudinis, cum
exercitiis monasticis conjuncti-
one, serenavit; ut nulli eremitæ,
ante illum, religiosi, sive regu-
lares, stricta significatione, (hoc
est ex vi votorum substantialiū
religionis) potuissent censerī.
Nam *Religio perimitur, si à me-*
ritoria

ritoria subditi obedientia subtrahantur; magna quidem paupertas, sed maior integritas, horum est obedientia maxima si custodiatur illesa: Nam prima rebus, secunda carni, tertia verò menti dominatur, & animis quos velut effrenes, & liberos, ditioni alterius, humilis iugo propria voluntatis adstringit. Obedientia victimis iurè preponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam verò, voluntas propria madatur. Unde cum Vernerium, qui fratrum injuriis, & persecutionibus exagitatus, in eremum concesserat, & jam per sex annos absque vino, omnique pulmento

sub

235 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sub nimia distractionis ariditate
permāserat, cū quodā tēpore,
famā eius auditā vir sanctus vi-
sitasset, atque ab eo sub cuius
regimine degeret, fuisset scisci-
tatus, ille que respondisset, quod
alieno solutus imperio viveret,
hoc sequendo, quod sibi utilius
videretur, monuit eum ut rediret
ad Cœnobium, & licentiam in
eremo commorandi obtineret.
Si Crucem Christi portas, inqui-
ens, superest ut Christi obedientiā
non relinquant. Vade igitur &
consensu a proprio Abbate susce-
pto revertere, & sub eius dominio
humiliter vive, quatenus sacri
operis ædificium, quod bona vo-
luntas

luntas ædificat, humilitas erigit, obedientiæ virtus extollat? Quãvis autem, Primi Pauli eremitæ, plurimi sancti viri secuti exemplum, deserta petierint, errantes in solitudinib9, quibus mundus non erat dignus, tamen postea ipsorum sequaces, sicut illi, ad quos sanctus Pater Augustinus scripsit accuratè, & devotè, si tamen ipse scripsit, de quo Gabriel Pænetus Canonorum Regularium Lateranensium Abbas solidè controvertit, omnes sunt in cœnobia redacti, & ex iis plerique in mistam, ex contemplativa, & activa vitam, sub nomine Mendicantium conjuncti

cti, prædicationi, & Sacramen-
 torum administrationi, ex vo-
 luntate sanctæ sedis Apostolicæ
 incumbunt, solitariae vitæ solu-
 to silentio. Camaldulenses soli
 Monachi, cum his qui ab iis tã-
 quam rami promanant, perfici-
 untur ad eremum, ut ibi tanquã
 in fastigio perfectionis, ceu a-
 quilæ in arduis nidum ponen-
 tes, conquiescant; iam in via in-
 cipientium, & proficientiũ suf-
 ficienter dispositi & exercitati:
 ut tandem dulces fructus suorũ
 exercitiorũ, in via unitiva sva-
 vissime degustent: & ab uberta-
 te domus Dei, in solitudine, tã-
 quã in cella Vinaria, inebrietur
 Institu-

Institutum eorū probavit supremus Ecclesiæ universalis Pastor Alexander II. Cōstit. *Nulli* qui anno 1061. clavum gubernationis tenuit, ut præcedentiā supra omnes monasticos Ordines habeant, exceptis Cluniacensibus, quorum Abbates Odo, & Odilo non longè post tēpora sancti Benedicti floruerūt, & multò magis Cassinensibus, siue Congregationis sanctæ Justinae, (cum Abbas Cassinensis tit. S. Benedicti Vicarius & ōnium Abbatum Abbas.) S. Odilo Abb: Cluniacens: apud Baron tom. II. an. 1022. inde Leo IX. Abbati Cassinensi in omni Episcopo

259 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scoporum principumque con-
ventu superiorem Abbatibus o-
mnibus sedem concessit Leo
Ostiens: lib: 2. cap. 97. Chronic:
quam illi tanquam matrem è
qua prodierunt filiali observan-
tiâ venerantur. Quos deinde o-
mnes Canonici Regulares, Con-
gregationis Lateranensis, qui
vadunt immediate post Clerum
sæcularem, ex constitutione Pii
V. eum ex Ordine præcædunt.

C A P U T XXX.

*Adventus Eremitarũ Camaldu-
lensium in Poloniam.*

Otto Tertius, Occidentis in
Germania tertius Impera-
tor viris religiosi impensè ad-
dictus,

dictus, mirificè coluit sanctum
Romualdum, ita ut eum præfès
visitaret, ac in eius lecto decū-
beret, & Classensem illi Abba-
tiam, conferret. Salutaribus e-
jus monitis, & consiliis libenter
obtemperabat, cujus etiam sva-
su monasterium in Pereo in ho-
norem sancti Adalberti cōstru-
xit, illique contigua Classensis
monasterii prædia contulit, ea
in Firmensis Monarchiæ parti-
bus, ex fiscali possessione recō-
pensās Abbate ibi ex discipulis
Romualdi constituto, Romu-
aldi iussu idem Imperator pœ-
nitentiæ causa, nudis pedibus
de Romana Urbe progrediens

261 *Archiepiscopi Gnesnensis*
usque in Garganum montē ad
sancti Michàelis perrexit Eccle-
siam; per totam etiam quadra-
gesimā in Classensi monasterio
Beati Apollinaris, paucis sibi
adhærentibus, mansit: ubi jeiu-
nio, & psalmodiæ prout vale-
bat, intentus, cilicio ad carnem
indutus, aurata desuper purpura
tegebatur; *lecto etiam fulgentibus*
pallijs strato, ipse in storea de pa-
piriis confecta, tenera delicati cor-
poris membra terebat. Promisit
denique Beato Romualdo, quod
imperium relinquens; monachicū
susciperet habitum & cui innu-
meri mortales erant obnoxij, iā
ipse pauperculo subiectus cepit esse
debitor

debitor sui. Non poterat hæc
sinceræ voluntatis erga sanctum
Romualdum Ottonis Impera-
toris propensio, Boleslaum no-
strum Chabrium Regem latere,
utpote qui cum sancti Adalber-
ti martyris Pragensis tunc Epi-
scopo fratre germano Poraio
laudabiliter fuisset in aula Ot-
tonis I. Imperatoris parentis e-
jus conversatus, imò & cum
ipso sancto Adalberto familia-
riter vixisset Romæ, salutaribus
ipsius monitis obtemperans;
proinde non difficile fuit ipsi
ab imperatore obtinere, ut san-
ctus Pater Romualdus duos de
discipulis Joannē & Benedictū

263 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Poloniam mitteret, ad præ-
dicandum Jesu Christi Evange-
lium nationi ad fidem illius re-
cens conversæ: quibus eam licē-
tiam Gregorius V. summus Pō-
tifex Ottonis III. cujus autho-
ritate Pontificatum adeptus est
cognatus, libenter indulgit. Po-
stea quam illi venissent in Polo-
niam, quatuor se illis in vitæ so-
cietatem dediderunt Poloni:
Mathæus, Isaac, Christianus &
Barnabas. Hi honorificentif-
simè à pio Rege accepti, & lo-
cum ut optabant nacti solitariū,
prope Casimiriam, sex in eo tu-
guriola rudi opere, & sacellum
excitarunt: ibique vitam san-
ctissimā

ctissimam, mutuam consuetudinem, devitantes, in arctissima disciplina, orationibus, & jejuniiis assiduis traduxerunt: & doctrina exēploque quos potuerant accolas & advenas, docuerunt: admirabiles cum aliis virtutibus, tum maximè abstinentiæ studio. Nam aliqui semel eorum duntaxat, alii qui imbecillioris erant valetudinis bis in hebdomada, oleribus & aqua, pane non nunquam adhibito, victitarunt, vestibus è pilis equorum confectis contēti, quies eorum non stragulum molle, sed si quid dandum erat fessis corporibus humus lectus,

265 *Archiepiscopi Gnesnensis*

& lapis capiti subiectus, cervical fuit. Tanta eorum fama fuit sanctitatis, ut Boleslaus Princeps eos inviseret, & se ac regnum suum orationibus ipsorum commendaret, ac ipsis liberaliter ingens auri pondus & centum marcas argenti offerret. Expediverat Princeps Miecislaus Parens Boleslai legatum Lampertum Episcopum Cracoviensem, ad summum Christiani orbis Antistitem Benedictum VII qui exposita Pii Principis extirpanda idololatria, & promovendo veri Dei cultu sollicitudine, & novem Ecclesiarum Cathedralium ædificatione, necnō

simula

simulachrorum inanum Deorū
quos, gens superstitiosa colue-
rat, abolitione, peteret insignia
Regis, sibi ritu Christianorum
Principum conferri; quod cū
distulisset in aliud tempus Pon-
tifex, Boleslaus ratus faciliore
via, se titulum Regis obtentu-
rum, aurum & argentum supra
memoratum, misit per Nunciū
viris sanctis, ut honoratū auro
Pontificem, orarent quatenus
se Regio diademate dignaretur.
At viri sancti inito consilio, mi-
serunt Barnabam, qui Regi au-
rum & pecuniā referret, eique
responderet, se in rem propo-
sitam non posse operam con-
ferre,

ferre, quibus religiosam vitam professis, negotiis & curis secularibus implicari, nefas esset. Sperabat nimirum Princeps Ottonem III. Imperatorem sancto Romualdo familiaris addictum, & sibi olim in aula sui parentis Ottonis II. commoranti faventem auctoritatem apud Gregorium V. Ottonis Cæsaris cognatum interpositurum, voto ut potiretur.

C A P U T XXXI.

Martyrium ipsorum

SUbolfecerunt interim Regiæ Saulæ milites, magnam auri vim à Rege missam Eremitis quæ ut
ad

ad se deveniret, constituerunt viros sanctos, trucidare, & turguriola cum ipsorum cadaveribus incendere. Sacra igitur auri fame stimulati, noctu Eremitas, orationibus intētos, aggrediuntur: minis, plagis, verberibus, pecuniam, à Rege Missā extorquent: viris sanctis illam ei remissam asseverantibus, ad atrociora tormenta iis irroganda descendunt. Religantur ergo ad palum, ignibus admotis ad latera exuruntur, deinde circa rotarum vertiginē adstricti diutissime verberantur, tota nox in crudelissima paupertatis sanctorum & innocentiae, supplicia

269 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cia expenditur. Denique cū
omnes iam artes potiendi ar-
genti tentatæ, non successissent,
ne quid in ausum de concepta
crudelitate relinqueretur, ab
iisdem latronibus, anno salutis
humanæ millesimo quinto, pri-
die Idus Novembr: in Dei lau-
dibus constātissimè permanētes,
trucidantur, utque tanti sceleris
immanitas lateret, ignem inij-
ciunt, & facellum, ac sex casas
tum suppellectilem omnē pau-
perem, & quinque corpora san-
ctorum flāmis dant: ut his pe-
riisse viderentur. *Sed admoti*
ignes, amissis naturæ viribus, nil
omnino consumere, ullis hominū
studij

*studijs potuere; Ita enim illos, ipsa
etiam parietum materies, repelle-
bat, ac si pro lignis durissimi sili-
ces essent. Frustrati itaque fures
in fugam se conferre nituntur, sed
& hoc illis ex divina providētia
denegatur, tota siquidem nocte
per fruteta nemorum, per latitu-
dinem salicum, per opaca sylva-
rum, viā anxiiati sunt quærere,
quam tamen nullatenus valere
errabundis vestigiis invenire sed
neque frameas in vaginas recō-
dere arefactis brachiis potuerūt.
Vbi vero sanctorum iacebāt cor-
pora, copiosum lumen usq; in diē
splendescere, & dulcissima ange-
licæ cantilenæ non desijt suavi-
tas*

271 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tas resonare. Adveniente autem
die, quod factum fuerat, Regem
latere nō potuit, qui illico ad ere-
rum cum numerosa populi mul-
titudine festinavit, & ne fures
evaderent, facta corona hominū,
totam sylvam undique circum
cinxit. Qui tandem reperti sunt
manifesti criminis rei, & ad gla-
dios suos adhuc divina exultio-
ne ligati. Rex autem quid de eis
faceret, habita cōsideratione, de-
liberans, hoc postremo decrevit,
ut nequaquam eos, sicut merebā-
tur, accedi preciperet, sed fer-
reis catenis vinctos ad sepulchra
Martyrum destinaret, quatenus
aut ibi usq; ad obitum in vincu-
lis

lis miserabiliter viverent, aut si sanctis Martyribus aliter videretur ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad sanctorum tumultum fuissent ex praecepto Regis attracti, mox, ineffabili divinitatis omnipotentia fractis nexibus sunt absoluti; atque impune à Rege dimissi, poenitentia ducti patrati sceleris, iisdem martyribus in religiosæ vitæ genere successerunt. Narrat Martinus Baronius, quòd cùm pia matrona, & nobilis, devotionis causa, viros sanctos visitasset, eisque piscem qui Salmo dicitur obtulisset, cecidit is in terram, quo in loco statim fons emanavit,

273 *Archiepiscopi Gnesnensis*
navit, qui usq; ad præfens du-
rat; piscis ille cum ad vescendū
præpararetur fratribus, alius si-
milis genere, & magnitudine,
divino miraculo solebat appa-
rere in fonte illo, qui cum esset
comestus, rursus alius appare-
bat, qui per longum tempus vi-
ctui eis fuit quotidiano. Quā
diu fratres vixerunt piscis ille
duravit, postquam coronam
Martyrii adepti sunt, piscis eva-
nuit: fons ad hoc usque tempus
perennat, per cuius aquā, ma-
gna Deus miracula operatur:
Cæci enim visum recipiunt,
leprosi mundantur, Claudii, sur-
di variisque morbis exagitati,
sanan-

sanantur. Postquam per sex annos, Joannes, & Benedictus Itali, nationis Polonæ idioma didicissent, septimo anno unū ad Romanam urbem monachū mittunt, & per eum à Summæ Sedis Antistite, prædicandi licentiam pro adjunctis sibi Polonis focis petunt. Iniungunt etiam, ut nuncius ille, aliquos secum de B. Romualdi fratribus, duceret, qui eremiticæ conversationis edocti, cum eis simul in Polonorum partibus habitarent. Posteaquam is in ditionē Imperatoris penetravit, ab eius satellitibus captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus.

275 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nocte verò illum Angelus Do-
mini in carcere visitavit, &
consumatos esse eos quorum lega-
tione fungebatur admonuit: sta-
timque aperto divinitus carcere,
preparatum sibi esse navigiū in
fluvio quē transiturus erat, asse-
ruit. Quò festinans Monachus,
(Barnabas is fuit) Angelicæ pro-
missionis fidem veram esse proba-
vit. Sequenti autem post se-
pulturam Martyrum nocte, ap-
paruerunt Boleslao, fulmine ac
verbis magnificarunt, quòd per
diram necem, & Martyribus di-
gnam, adepti sunt cœlestia re-
gna, gratiasque ipsi egerunt,
quòd eos vivos, & mortuos

tanta

Do- tanta gratia semper complexus
& fuerit. Denique summa laude
ega- extulerunt, quòd homicidis pe-
sta- percerit, non enim decebat san-
re, gvinem Martyrũ sanguine vin-
i in dicari, & vitæ cœlestis benefi-
sse- cium, morte crudeli cõpensari.
us, Pollicitique sunt ei, pro ipsius,
pro- & Regni totius incolumitate,
ba- Divinam Majestatem semper
se- precaturos, patronosque & pro-
ap- tectores temporibus sempiter-
e ac nis eiusdem futuros. Post ali-
per quod annos, corpora eorum
s di translata sunt Gnesnam, (quæ
re- tunc sedes & caput Regni erat)
nt, ibique in Ecclesia Cathedrali
uos deposita sunt honorifico mo-

277 *Archiepiscopi Gnesnensis*
numento, quæ deinde Predisla-
us Bohemorum Princeps, cùm
basilicam Gnesnensem Cathe-
dralem, inopinatò in Poloniã
cum ingenti exercitu irrumpēs,
expilasset, Pragam asportavit:
& in arcis basilica collocavit,
præter Christini corpus, quod
Olomucensibus concessit. Agi-
tur festum ipsorum pridie Idu-
um Novemb. quos Julius II.
Pont: Max: Catalogo Sancto-
rum adscripsit, Delphini Ca-
maldulensium Generalis curâ,
& studio, anno Christi 1508.
Barnabas ab itinere cum sociis
sibi à Sancto Patre Romualdo
adjunctis reversus in Poloniam,
postquã

postquam Angelica revelatione didicisset, quid cum fratribus actum fuisset, in eodem loco, ubi sancti martyres trucidati sunt, instaurat eremitorium, & collocatis juxta numerum Fratrum tuguriolis, orationibus, & jejuniis, carnisque variis afflictionibus, iuxta quod fieri antea solebat, ordinatis, magnopere delectabatur, non ereptos, sed præmissos Fratres ad coronas: dolens tamen identidem, quod quorum religiosæ vitæ conscius fuisset, non etiam esset mortis gloriosissimæ particeps. Intra hoc igitur tempus, quo Fratribus supervixit, complures

279 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alios socios, & discipulos sibi
adscivit è Polonis; In his, An-
dream Zeroardum, Justum, &
Benedictum Zuirardum claris-
sima tria Ordinis sui lumina
quos in austeritate vitæ, felici-
ter erudivit, & tandem non
multo post sancto fine quievit:
pii Regis mandato, ad fratres
appositus; ut quibus in cœlesti
patria esset conjunctus, in ter-
ris eodem tumulo cum eis con-
ditus quiesceret.

C A P U T XXXIII.

*Sanctus Romualdus in Ungariã
discipulos mittit.*

INterea sanctus Romualdus
audiens quia beatissimus vir Bo-
nifacio

nifacius suus discipulus, Russo-
rum Apostolus, & Archiepi-
scopus, martyrium subiisset,
nimio desiderii igne, ut pro
Christo sanguinẽ funderet suc-
census, in Ungariam ire propo-
suit, licentiã ab Apostolica Se-
de obtentã, & duobus è suis di-
scipulis in Archiepiscopos, e-
iusdem authoritate consecratis,
cum viginti quatuor Fratribus,
iter arripuit, cumque jam in fi-
nibus Panoniorum essent: Ro-
mualdus gravi se urgente mor-
bo, in Italiam redire coactus
est, cum quo septem discipuli
sunt regressi, duo in Poloniam
cum Barnaba missi, quindecim

281 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Ungariam profecti, fidem
Catholicam, & Romualdinæ
disciplinæ institutum propagâ-
runt. Plurimi tunc è diversis
orbis partibus, ad sanctum Ste-
phanum Regem Ungariæ, tam
Canonici, quàm Monachi con-
fluebant, ut pii Regis religione,
& consuetudine gauderent, &
novum religiosæ conversatio-
nis genus illuc introducerent:
quibus se Poloni duo, Andreas
Zeorardus, & Benedictus Zui-
rardus, adiunxerunt. Andreas
Zeorardus, in partibus Minoris
Poloniæ in Oppido Opatowiec,
prope Vistulam fluvium, Chri-
stianis & piis parentibus natus,
patre

patre Marco, & matre Agnete,
qui sanctâ educatione parentum
in præceptis, & lege Domini
rectè institutus, monasticam vi-
tam duxit in Cœnobio Zobor
dicto, in honorem sancti Hyp-
politii Martyris, (apud Nitriam
civitatem, in ea videlicet sclav-
vorum & Ungarorum ditione,
quæ Moraviæ Danubioque cō-
fini, Sarmatia Pannoniæ olim
dicta fuit,) excitato; in quo sub
Philippi Abbatis obedientia,
qui sancto, Mauro Episcopo
Quinque ecclesiensi (Camaldu-
lensis uterque instituti fuit) suc-
cesserat, in summa vitæ auste-
ritate vixit ieiunium ita servās,

P5

ut

283 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ut tribus diebus ab omni re quæ
 mandari posset abstinuerit. Cum
 autem quadragesimale tempus
 adveniret, quadraginta quinque
 nucum esu contentus, diem san-
 ctæ Resurrectionis cum gaudio
 expectavit. Orationi assiduæ fu-
 it deditus, nunquam à labore
 cessavit, sed sylvam ingressus,
 ligna cædebat, quo labore, &
 jeiunio cum semel vires cor-
 poris fatigatæ defecissent, &
 languens in terram quasi mor-
 tuus decidisset, iuvenis pulcher-
 rimus aspectu, impositum ve-
 hiculo ad cellam revexit; quod
 Benedicto discipulo narravit,
 iuramento eum obstringens, ne
 id

id ante diem sui obitus, cuiquam propalaret. Labore diurno corpori fatigato, quietem nocturnam eam adhibuit, quæ magis tormenti, ac cruciabilitatis dolorem afferret, quàm quietis commoditatem. Complanatum truncum quercinum sepivit, intra septem arundinibus acuminatis infixis, cui infidens paululum dormiebat, tantâ vigilantia, ut si corpus sopore gravatum in alterutram se partem inflecteret, arundinum acuminibus fauciatum, expergisci se faceret. Plexerat insuper vimineam coronam, quam dormiturus imponebat capiti, quæ

285 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quæ in partibus quatuor, totidem haberet lapides appensos, ut si caput altrorsum declinaret, illico in lapidem impingeret. Mortuus in Ungaria, die decima sexta Julii, anno Christi millesimo nono, in monte Ferreo sepulturæ honorē accepit à Calisto III. Pōtifice maximo unâ cum socio in numerum sanctorum relatus, cuius memoria quotannis ipsa die sui obitus, magnâ populi frequentia colitur. Sanctitatem illius pluribus miraculis Deus illustravit. Quodam tempore inter latrones, quorum illa solitudo ferax est, pugna oborta est, ex quibus

quibus unum lethalibus fauciatum vulneribus focii ad cellam sancti Andreae, cuius sanctitatis fama per oram illam percrebuerat, deferebant. Sed cum ab ea longius abessent extinctus est latro. Corpus ergo exanime in illam inferunt, & cum media nocte tumulto mandare vellent cadaver; subito mortuus exurrexit: perterrefacti latrones, fugam arripiunt; sed illo inclamante, ac ut absque timore ullo subsisterent, admonente, precibus & meritis Zeorardi se ad vitam resuscitatum asseveravit: subsistunt, & præ gaudio plorantes, actis Deo

&

287 *Archiepiscopi Gnesnensis*

& sancto Andreae gratiis, ut secū
redeat, socium redivivum invi-
tatant. Verūm ille, debitor vi-
tæ sancto, negavit se unquam
ab illa cella discessurum, ibi ad
mortem usque Deo, & sancto
Zeorardo servituum se polli-
citus, quod fide constanti, &
stabili perseverantia executus
est. In civitate Nitria, quidā
damnatus ad furcam, suspensus
est, qui cū spectator sui sup-
plicii populus abiisset, non lon-
go post intervallo ipsum sub-
secutus, ad Abbatem Philippū
venit, & quomodo manibus
Beati Andreae recte fuerit solu-
tus exposuit. Cum inquit da-
mnatus

fecū
invi-
or vi-
quam
bi ad
ncto
polli-
, &
cutus
quidā
ensus
sup-
n lon
sub-
ippū
ibus
solu-
it da-
us

mnatus essem, & opem sancti
devotè implorassem, eodē pū-
cto temporis, quo de patibulo
deiectus fui, mole ipsa corpo-
ris, strangulando S. vir manus ca-
denti supposuit, idemque vin-
ctum exsolvit, & abire iussit.
Anno Domini millesimo quin-
gentesimo sexagesimo nono, die
decima sexta Iulii, quā festum
sancti celebrari solet, tempori-
bus Sigismundi Augusti Regis
Poloniæ, frequens aderat Po-
pulus, ut divinis officiis vacaret
ac se precibus viri sancti com-
mendaret, in Ecclesia, quæ su-
per cellam ipsius edificata est,
in qua vir sanctus, antequam
iret

iret in Ungariam, annis aliquot
commoratus. Ibi populū Ca-
tholicum orantem, ausu nefario
publicæ securitatis violatores,
& Ecclesiasticæ immunitatis sa-
crilegi everfores, magna vi ado-
riuntur, & exturbare de templo
conantur: populus interim, opē
sancti viri magna contentione
vocis, & fervore spiritus implo-
rat: sancte Andrea Zeorarde,
serve Dei, (defende Ecclesiā ab
impiis Lutheranis, fidei Catho-
licæ hostibus; protinus sanctus
vocatus apparuit manifestè, &
baculo ignito, quem gerebat,
hæreticos propulsans, ē Cœme-
terio exegit, multos ex iis divi-

na ultio flāmis absumpsit, mul-
tos excæcavit, multos vitâ pri-
vavit, nōnulli mirabili coerciti
pœna sanctæ Matri Ecclesiæ Ca-
tholicæ manus dederunt. Extat
in hodiernum usque diem sancti
memoria, lapis in Cœmeterio
templi, quod octo miliaribus
Polonicis Cracoviâ distat, ma-
gnus, niger, filiceus, quadran-
gulus, ut mensa planus, tribus
cubitis longus, uno latus, in
quo plantæ pedum, sancti An-
dreæ consistentis impressæ in
& præsetia ōniū cernuntur. In ea-
dem cremo ad Nitriam mansit
sanctus Bonifacius Camaldulē-
sis Martyr egregius, Apostolus,

Q

& ar-

291 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& Archiepiscopus Rufforum,
cuius vitam Sanctus Petrus Da-
mianus Camaldulensis Sanctæ
Romanæ Ecclesiæ Cardinalis &
Episcopus Ostiensis, in vitam S.
Romualdi Patris diligenter in-
feruit.

C A P U T XXXIII.

*Aliorum duorum Eremitarum
Camaldulensium mors.*

Benedictus, cùm triennium
Magistro suo Andreæ super
vixisset, austeritatem vitæ illius
imitando à latronibus, multa
pecuniâ se cumulatam suspican-
tibus: ad ripam fluminis Vagi
jugulatus, & in alveum flumi-
nis

sis
um,
Da-
nētæ
lis &
um S.
r in-
II.
rum
nium
uper
illius
multa
ican-
Vag,
lumi-
nis
nis præcipitatus est; cuius cor-
pus diù conquisitum, nec post
annum integrum inventum,
visa est aquila candida observa-
re, in ripa fluminis eiusdem, quo
inditio repertum & ab aquis
extractum, ita integrum, & re-
cens apparuit, ac si non multò
ante, spiritus illud vitæ deseru-
isset. Extat in Nitria ubi viri sã-
cti manserunt, parva vinea ma-
nibus eorum plantata, in usum
divini sacrificii, quæ toto anno
suppeditare solebat vinum; Ex
ea si quis uvas abstulisset inci-
debat in febrim, nec ante pristi-
næ, quam peregisset, pœniten-
tiam, sanitati restituebatur; in-

Q2 firmis

293 *Archiepiscopi Gnesnensis*
firmis & febricitantibus, ex ea
propinato cum devotione vino
conferri salutem, & vires, mul-
torum fide dignorum testimo-
nio comprobatur. Conditus est
sanctus vir benedictus in basili-
ca Beati Emmeriami Martyris,
in eodem sepulchro, in quo Be-
ati Andreæ Magistri sui ossa
quieverunt.

Sanctus Justus, sancti Barna-
bæ discipulus, ac sanctorum
Andreæ Zeorardi, & Benedicti
Zuirardi socius, mansit in mor-
te Lobzovenfi, apud fluvium
Dunajecium, prope oppidum
Opatovecium, octo milliaribus
Polonicis Cracoviâ Diffitum,
hone-

honestis Parentibus natus, Patre Casimiro, Matre Salomea, religiosæ vitæ decus, & exemplar, Beatæ Mariæ Virginis Dei-Paræ fervens cultor, cui, cum precibus assiduis à se intelligentiam sacrae Scripturæ flagitaret, coetu angelico apparens stipata, respondit: *Iussu Filii mei, orationes tuas audiui, postulataq; à Filio impetravi. Ecce tibi omnia Scripturarum arcana mysteria patent, ad erudiendum ignaros in via salutis, vide ut fideliter tibi commissum talentum in usum familie Domini, omne otium devotans, dispersas. Atque is ab illo tempore tanto desiderio, ac*

Q studio

295 *Archiepiscopi Gnesnensis*
studio in divinas literas fereba-
tur, ut horis Canonicis rite per-
solutis, orationibus etiam cer-
tis, & exercitiis instituto Sancti
Romualdi congruentibus, pe-
ractis, reliquum tempus sacrae
Scripturae lectioni, ac eius me-
ditationi studiosè impenderet.
Cum autem supremum vitae in-
stare sibi diem advertisset, Ec-
clesiae Sacramentis munitus, in
lachrimis, & crebris ad Deum,
& Deiparam Virginem suspiriis
illis devotè prolatis: *In manus*
tuas Domine commendo spiritum
meum, assistentibus sibi Andrea
& Benedicto vitam praesentem
cum aeterna feliciter commuta-
vit,

vit, Anno Domini millesimo septimo, die nona Julii. Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, Stanislaus Pawłowski civis Opatovecensis, cum uxore, ac filia nomine Salomea, visitabant sepulchrum sanctæ Cunegundis, Olim Reginae Poloniæ, deinde in nova Sandech Monasterii Ordinis Sanctæ Claræ professæ religiosæ, quod Opatovecio duobus milliaribus Polonicis distat; unde per tenebras obscura nocte redeunt, hora secunda devenerunt in villam Lobzow ubi quiescit corpus sancti Iustini præterque templum eunt,

297 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnes curru descenderunt, & in
genibus in cœmeterio flexis,
orabant Deum per merita san-
cti Confessoris, ut sine omni pe-
riculo, & noxa, incolumes do-
mum pervenirent. Posteaquã
finitis precibus, currum ascen-
derunt, apparuit eis vir venera-
bilis, albis vestibus indutus, ma-
gna claritate circumfulgens,
duos baculos saliceos tenens,
quorum unum dedit aurigæ, al-
terum filiæ Salomeæ, dicens:
*Ite in pace Dominus Deus sit vo-
biscum ego qui sum Iustus ero ve-
stri comes Et dux viæ:* tandem
disparuit; baculi verò illi in ar-
dentes conversi faces, rectum
illis

ut, & illis monstrabant iter: atque ut
exis, securi domum pervenerunt,
rursus sanctus vir apparuit eis
dicens: *Manete in pace, & tu*
filia mea fac ut sis sponsa Dei
Monasterium Sandecense ingre-
diens quo dicto ardentes faces
extinxit, & in baculos ut erant
prius convertit, ac demum re-
pente disparuit. Grati tanto
beneficio, in terram prostrati
gratias egerunt Deo, qui comi-
tem itineris sanctum Justum si-
bi mittere dignatus est. Salo-
mea sanctimonialis effecta in
Sandecensi monasterio, post
triennium sancte Deo serviens,
ad celestis sponsi nuptias felici-
ter migravit.

CA-

C A P U T XXXIV.

*Eremitarum Camaldulensium in
Hūgaria propagatio.*

ATque hi ex cremino Camaldulensi, cœlestis doctrinæ Magistri, ad erudiendos Polonos prodierunt, vitæ austeritate patres admirandi, contēptu fastus mundani, rerumque caducarum suspiciendi, propter eos, qui hæreditatem salutis caperēt, in ministerium veloces angeli, tanquam igniti Seraphini, à sede Apostolica missi, nullas sibi utilitates quærentes, sed solas animas pretioso Christi Sanguine redemptas, ardentissimo deside-

desiderio depereuntes. Quorū
nomina, ne conscripta in cœlis
ingrata in terris oblivione se-
peliantur, præsertim in nostris,
ubi sudorem, & sanguinem ma-
jorum, & nostrū saluti conse-
crarunt, benevolo candidi le-
ctoris obtutui, subijcienda duxi,
quæ sunt : sanctus Adalbertus,
Episcopus Pragensis, Archiepi-
scopus Gnesnensis, Prussorum
Apostolus, Christi martyr glo-
riosus, Joannes, Benedictus, Isa-
ac, Matthæus, Christinus, Be-
nedictus, Zuirardus, Athanasius
Laurentius, Martyres: Christia-
nus, Papantes, Barnabas, An-
dreas, Zeovardus, Justus, Con-
fessores

301 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fessores: Hieronymus item Pra-
genſis Bohemus, magni Ducatus
Lithvaniae, & Samogitiae
Apoſtolus, & Confeſſor, ſactus
Bonifacius Italus, Ducatus Ruſ-
ſiae Archiepiſcopus & Mart.
ſanctus denique noſter Bogu-
milus Gneſnensis Archiepiſco-
pus Confeſſor. *Iſti ſunt viri, per*
quos Tibi Evangelium Chriſti
Sarmatia reſplenduit. Iſti ſunt
Patres Tui, verique Paſtores,
quorum ſalutaribus doctrinis
illuſtrata, feram barbariem ſua-
vi jugo Chriſti collum ſubiiciens,
edomuiſti; ut quae nunquam
Romanorum veterum potentiae
ſervieras, ad Romani Pontificis
pedes

pedes, prostratam sponte liber-
tatem gloriosius extenderes.

Sed iam ad sanctum Bogumilū
revertamur; Multos per profū-
dos sylvarum recessus, habue-
runt Eremitæ Camaldulenses
discipulos, post promulgationē
Evangelii in Bohemia, Polonia,
Hūgaria, in quibus Casimirita-
na Polonorum eremus celebri-
or fuit, ob memoriam sancto-
rum Martyrum, in qua, & ipso-
rum interfectores pœnitentiam
agentes permanserunt, quorum
regimini, duobus etiam de Hū-
garia per sanctum Romualdum
missis, præerat sanctus Barnabas
ab Italia reversus. Ab iis igi-
tur

303 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur, vel à Moraviæ confinibus
eremicolis, Romualdinæ auste-
ritatis institutum edidicit san-
ctus Bogumilus, de quo sic ait
Martinus Boronius: *Inculpatae*
vite præsul, in Deum magnæ cõ-
templationis, pius, & sanctus in
operibus, maximo devotionis ar-
dore ad Beatam Mariam Virgi-
nem, sanctos Adalbertum & Sta-
nislaum Pontifices, ac sex Fratres
Polonos, Ordinis Camaldulensium
Patronos Regni Poloniae flagrans,
qui etiam in eremo secundum Re-
gulam sancti Romualdi, quam
in mente affixam, & aliam scri-
ptam habebat, regulariter omnes
dies vite suæ, in ieiuniis, disci-
plinis

*plinis, ac orationibus transegit :
puro corde, Deo , & sanctis eius
serviens. Ubi dum asserit, quòd
sanctus Bogumilus habuerit Re-
gulam scriptam sancti Romu-
aldi de Regula sancti Patris Be-
nedicti debet intelligi, secundũ
quam Romualdinæ disciplinæ
alumni, profiteri solent. Cũ
verò in Ungaria quindecim illi,
à sancto Romualdo missi Fra-
tres, in tantum Camaldulensis
Ordinis observantiã propagas-
sent, ut jam monasteria, reli-
quos ad societatem illius vitæ
aspirantes, capere non possent,
Romualdinæ austeritatis imi-
tatore, tuguriola sibi excitarunt
in*

305 *Archiepiscopi Gnesnensis*

in solitudine: in quibus, more antiquorum eremitarum, singuli viritim habitabant, nullius obedientiae jugo subiecti, sanctum Paulum primum Eremitam, & alios subsequentes Patres, imitando: ex vitis illorum relictis, exempla vivendi depromendo: Tandem ab extasi contemplationis, amore juvandi proximos, excitati, in Coenobia se, ac Civitates, & oppida, ut ibi evangelizarent, ac curae salutis, non propriae duntaxat, verum etiam alienae, incumbere, actionem contemplationi junxerunt: Strictum illud vivendi genus, perpetuae à carni-

ore carnibus abstinentiæ, ob labores, quos in concionibus, & fin- confessionum exceptionibus, ac lius Sacramentorum administrationibus, subire debebant, summo san- Christi Vicario temperante, & res, ad Regulam illos sancti Patris rum Augustini transferente postquã de- illos in sollicitudinis circa curam xtasi animarum partem, Archi- van- episcopus Strigoniësis vocasset, eno- anno domini 1214. quorum in- ppi- stitutum Gentilis presbyter Cardinalis legatus de latere Clementis V. anno Domini 1308, ac approbavit apostolica suffultus dum in- auctoritate. Habitum illi al- in- bum Eremitarum Camaldulen- em- siũ
n il-
næ à
i-

307 *Archiepiscopi Gnesnensis*

fium retinent, ac Eremitæ sancti Pauli vocantur. Generalē Priorem sui Ordinis habent in Ungaria, in Cænobio Talensi celeberrimo tantæ authoritatis, ut in publicis Regni Ungariæ comitiis, inter Proceres, locum, & vocem habeat, in expendendis Reipublicæ consiliis. Cùm autem Vladislaus Dux Opoliensis Anno domini millesimo trecentesimo octogesimo secundo tunc Prorex Poloniæ, sacram Deiparæ Virginis imaginem à sancto Luca depictam, & Hierosolimis Constantinopolim, inde in Russiam translata, sibi que post annos
quin-

quingentos à Duce Ruffiæ donatam, in monte, Czeſtocho-
vienſi civitati vicino diæceſis
Cracovienſis, propoſuiſſet col-
locare, hos potiffimum S. Pauli
Primi Eremitæ Patres, ex Un-
garia, ubi plurima ſanctitatis,
& doctrinæ ſpecimina ediderūt,
tantoque irradiarunt ſplendore,
ut in partes vicinas maximè in
Sileſiam, & Poloniam, clariffi-
mum jubar eius Ordinis pro-
micuerit humaniſſima invitati-
one accerſivit, eiſque mona-
ſterium & baſilicā ſumptu ma-
gnifico, poſtquam condidiſſet,
pretioſum hoc ſacræ imaginis
Cymelion, religioſè cuſtodien-
dum

309 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dum, commisit. Qui quam
heroicam fortitudinem in sacra
icone servanda, & ab iniuriis,
& oppugnationibus hæretico-
rum defendenda probaverint,
universus orbis Christianus sū-
ma cum admiratione agnovit,
anno domini millesimo sexcen-
tesimo quinquagesimo quinto,
quo Sudermaniæ Princeps, Ca-
rolus Gustavus, Regnum Polo-
niarum inopinato exercitu
occupatum, miserabili clade va-
stavit; solis Eremitis sancti Pauli
eius potentiae imperterrita con-
stantia; Deipara suos clientes
mirabiliter protegente resisten-
tibus, ardenti pietatis zelo, &
invieta

invieta fortitudine animi Frat-
tribus praeunte, illosque, vel
sangvine, ac vitae prodigalita-
te ad restringendum haereticor-
um in Deiparam Virginem o-
dium, adhortante A.R.P. Au-
gustino Kordecki, tunc Claro-
montani Cœnobii Priore, de-
inde verò per Silesiam, & Po-
loniam Ordinis Prothoëremi-
tici Priore Provinciali, ac Vi-
sitatore vigilantissimo. Cuius
obsidionis seriem, accuratè de-
scriptam, titulo Gigantomachiae
praescripto, typis mandavit, &
supremo Christiani Orbis An-
tistiti Alexandro VII. conse-
cravit.

CAPUT XXXV.

*Sanctus Bogumilus in Ereumum
secedit: laudes eremiticæ vi-
ta proponuntur.*

Sic calamitatū Ecclesiæ pertæ-
sus, quibus remedium per id
tempus adhiberi nequibat, di-
ligenter animo perpendens Bo-
gumilus, quòd Pastoralis curæ
solicitude, nihil aliud sit, quàm
fluctuantis mentis afflictio : ubi
propriis omiſſis, commodis a-
lienſis vacare, necessarium sit ;
atque illud extimescens, ne se
alienæ tempestatis fluctibus in-
volutum, vis consilii expers in
æternum traheret præcipitium,
iuxta

juxta quod de se scribit Hieronymus ad Eustochiū: *Scito quia nūc essem de numero damnatorū, si fuisset de numero Episcoporum,* Archiepiscopatu Gnesnensi se abdicat illumque in manus Apostolici Nuncii, quod multo ante iam maturo consilio deliberaverat, impetratā, ut præmissum est, licentiā, resignat, & in eremum solitudinis Dobrovensis, concedit. Excelsis Principum palatiis. vile turguriolū permutat, pro splendido & pretiosovestitū, rudem tunicā induit, pro interula, cilicium assumit, pro Magnatum, & Ducum conversatione bestiarum,

313 *Archipiscopi Gnesnensis*
& ferarum Societati adiungitur,
caput fessum vigiliis, & oratio-
nibus, pro molli culcitra, vel
cervicali, viridi cespite, vel fac-
co paleis infarto, reclinat: *Sur-*
git modica quiete recreatus, so-
mnio brevi, non fracto, sed exple-
to; & interdum pernoctantis
philomela cantibus experrectus,
pulsisq; torporibus, quietis horis
psallere incipiens, ianitorem la-
biorum, ut ingressuris laudibus
matutinis aperiat, devotus ex-
poscit: & cordis sui Dominum in
adiutorium vocat, nihilque vi-
ribus suis fidens & imminentium
consciussque metuensque discrimi-
num, ut festinet obsecrat; nullis te-
xendis

*æendis fraudibus intentus; sed
Dei gloriam, & sanctorum lau-
des, non in dies tantum sed in
horas, & indefesso linguae fa-
mulatu; & pio mentis obsequio
repetens: ne quando forsân in-
grato animo, divinatorum munerū
memoria, evanescat: & sæpe in-
terea securi timoris, ac tepidæ spei
plenus, memorque præteriti, ac
futuri prævidens, læto (mirum
dictu) dolore; felicibus lachrymis
abundat; inde suspiciens cælum,
ac stellas, ac illis habitantem Do-
minum Deum suum, tota mente
suspirans: ac patriam cogitans
& de exilii sui loco ardenti tæ-
dio ad illam anhelans, admirā-
dā*

315 *Archiepiscopi Gnesnensis*

dā rerum Conditoris maiestātē,
veneratur & adorat: crebrius in
voces divini Psaltis erumpens:
*Domine Dominus noster, quā
admirabile est nomen tuum in u
niversa terra! Quoniam elevata
est magnificentia tua, super cælos.*
Deinde recreatas modico cibo
vires, ad studium jucundæ le-
ctiōnis confert, ignēque amoris
divinorum beneficiorum recor-
datione, suscitāt, & conceptas
illius scintillas, studiosæ volun-
tatis affectibus, in flāmam dif-
flat eminentem, lachrymis in-
terim ab æstuantis cordis incē-
dio vapore divini spiritus elici-
tis, in refrigeriū vultus accensi,
per

per genas svavi dulcedine rorantibus. Tandem actis Deo gratiis, dieique partibus ad calculū revocatis, qua virtute in singulis profecerit, aut defecerit, accuratius examinando, & humi mēbra fusus, intervigilando, quæ inter diu legerat, memoriâ repetens, multa cum animi tranquillitate venturæ lucis initium præstolatur. *O eremus sanctarū mentium delectatio! ò intimi sensus inexhausta dulcedo!* O torrēs voluptatis, à fonte in vitam æternam salienete, dimanans! Nemo credit, nisi qui sitibundo accedit quanta Ubertate domus Dei, cum svavissimo interni gustus

317 *Archiepiscopi Gnesnensis*
stus oblectamento, tuos cultores reficis, & inebrias? Una gutta tuæ refocillationis, pretiosior est omni balsamo, cunctis Regum, & Principum deliciis, jucundior; incomparabilis totius mundi thesaurus: *Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.* Hic hic spontè cœlestis desideriorum impletur æstus: *Ducam eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius.* Hic divinis imparspōso delitiis cœlestes in auxilium vocat Spiritus: *Introduxit me inquit in cellam vinariam ordinavit in me charitatem.* *Fulcite*

me

*me floribus, stipate me malis, quia
amore langueo. Anima mea lique-
facta est, ut dilectus locutus est.*

Hic mutuos æterni fæderis, &
nunquam dissolvendarum nu-
ptiarum sponsus & sponsa paci-
scuntur arrhabones: sponsus of-
fert annulum, *pone me ut signa-
culum super cor tuum, ut signacu-
lum super brachium tuum.* Spō-
sa recipit suavissimè olentem à
dilecto myrrhæ fasciculum,
quem olfaciens, & cordi appo-
nens, tenerrimè tantum com-
plexa pignus, lætabunda canit:
*Fasciculus myrrhæ dilectus meus
inter ubera mea commorabitur.*

Offert vicissim sponso poma &
vinum

319 *Archiepiscopi Gnesnensis*

vinum: omnia poma nova & vetera dilecte mi servavi, dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum meorum. O amor! ô voluptas! Quê talis amor ebriat, Quam felix est quem satiat! Quam profundus ut capiat! Quid dulcis Jesus sapiat; non importunæ ibi vanarum cogitationum muscæ, inter orandum tranquillitatem animi tedentis in Deum, perturbant, non angoribus mens quassatur anxiis, ne cui de se querendi dederit occasionem, non serenitatem consciëntiæ obscurat, alienæ famæ restitutionis sollicitudo, non cupiditatum no-

xiarum

ve- xiarum composita pectoris qui-
ibi es pernicioso pulsatur tumultu,
u- absunt iurgia, silent lites, con-
eo- tententiones exulant. Meum &
Quē Tuum, pronomina bellum mo-
est ventia, non audiuntur. Non
lus invenit cuius se præferat excel-
sa- lentia superbia: Non habet in-
na- quem distortos vibret obrutus
n- invidia. Non reperit opes, qui-
a- bus cor apponat, avatitia. Non
ur- ira furentis vindictæ, suscitatur
af- incendia. Non saginatum di-
cē- versitate ciborum ventrem sur-
e- pinat acedia. Non habet irrita-
t, menta voracitatis, vel ebrieta-
o- tis gula. Desunt illecebrosæ fo-
o- menta luxuriæ. Secura quies,
tran-

321 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tranquilla statio, hilaris mala-
tia, ridet inconstantes tumul-
tuantis mundi fluctus; dulces
æternæ pacis, cœlestis Hierusa-
lem, delitias prælibando.

C A P U T XXXVI.

Paupertas S. Bogumili.

Magnarum & heroicarum
virtutum, in hoc ad ere-
mum successu, sanctus Bogumi-
lus specimen exhibuit, & in pri-
mis paupertatis: quæ Apostoli-
cæ perfectionis est fundamentum.
Principis Apostolorum sancti
Petri Christo constanter adhæ-
rentis, manifestatione: *Eccē*

nos

sis

Vita S Bogumili.

322

malala- *nos reliquimus omnia & secuti*
mul- *sumus te.* Reliquit sanctus Bo-
ulces gumilus non spem duxerat ha-
rufa- bendi, quæ mundus suis polli-
cetetur sectatoribus, & ad quæ
I. obtinenda, toto conatu ambi-
tiosæ mentis anhelant, spe vo-
luptatis æternæ conculcata, sæ-
culi præsentis amatores. Re-
nunciavit avito splendori nata-
trium- lium, ut inter pauperes, quos re-
ere- gni cœlestis hæredes scripsit U-
umi- nigenitus Dei filius, securiore
npr- verteretur fiducia, Deservit am-
toli- plas possessiones, ut in domo
entū, Patris æterni multarum mansi-
sancti- onum esset habitator. Egressus
dhæ- de domo & cognatione pater-
Eccē-
nos

S

na

323 *Archiepiscopi Gnesnensis*
na, ut inter cives sanctorum, &
domesticos Dei, non dubius
cohæres censeretur. Sprevit ex-
cellsum dignitatis culmen, ami-
corum, famulorumque nume-
roso stipatorum agmine postha-
buit frequentiam, ut Ei, qui cùm
esset dives, nostri causa egenus
factus est, quàm simillimus ap-
pareret. Contempsit heroica
magnanimitate, opes caducas,
ut se dignū in pauperibus Chri-
sto ministrum exhiberet. *Ne-
mo enim alius est Deo dignus
quam qui opes contempsit. Ille in-
gentis est animi, qui divitias ri-
det, magnus qui in divitiis pau-
per, est securior qui caret.* Bonum
est

& est facultates cum dispensatione erogare, melius est pro intentione sequendi Dominum, insimul donare, & absolutum in solitudine, egere cum Christo. Sciebat sanctus vir uberes in paupertate provenire fructus: *peccatorum preservationem, virtutum conservationem, cordis quietem, desiderii cœlestis impletionem, divinæ dulcedinis participationem, exaltationem, cœlestem hereditatem*; quos omnes magna jucunditate degustavit, & nunc beatus hereditatis æternæ possessor, copiosa mercede strenuus mundi triumphator, obtinet immensas Regni cœlestis, pau-

325 *Archiepiscopi Gnesnensis*
peribus promissi, divitas. Quòd
si *nihil est tam angusti animi*
tanquam parvi, quàm amare di-
vitias, nihil honestius, magnifi-
centiusque quàm pecuniam conte-
mnere, si non habeas, si habeas ad
munificentiam liberalitatemque
conferre. Vastam animi ampli-
tudinem necesse est ut habue-
rit Bogumilus, cuius desiderii
æstus, quidquid infra Deum es-
set, ne dicā extinguere, sed nec
mitigare posset: Nimium capax,
& excelsus est animus, qui sola
Dei voluntate contentus, fucata,
& instabilem mundi toti-
tius fastidit pulchritudinem, ut
si generosum decet virum non
habitā

habitam contemnere pecuniā ,
& nulla in ea ferri cupiditate,
quàm longè gloriosior , & o-
mni humano sublimior fastigio
censendus est Bogumilus , qui
habitam abiecit, dispersit, dedit
pauperibus? & non modo pecu-
niæ, verùm etiam omnium divi-
tiarum, possessionum, Civitatū
oppidorum, Villarum, prædio-
rum, hortorum, horreorum,
monilium, gemmarum , auri,
argentique opulentiaē nunquam
cor apposuit, imò iis omnibus,
heroica fortitudine renuncia-
vit, ut nudus cum nudo Dia-
bolo, invictus Athleta Christi
i n cremo luctaretur. Vilesce-

327 *Archiepiscopi Gnesnensis*
bat illi amor vitæ præsentis,
tantò fastidiosius quantò ad cœ-
lestium bonorum secretas divi-
tias, mente ferebatur sublimius,
& præ dulcedine amoris divini,
omnes præsentis sæculi felicitates
amarescebant. Nihil sapi-
ebat illi, nisi legis Dominicæ
meditatione conditum, nihil
virum Dei oblectabat, nisi quod
ab oblectamenti sensuum car-
nem abstraheret, ut animi fa-
cultatibus in crucis obsequium
subactis, & in servitutem Cru-
cifixi redactis sensibus, non ini-
uria usurpare videri posset il-
lud Apostolicum elogium: *vivo*
ego, iam non ego, vivit verò
in me

in me Christus: ita enim omnes
sensus rationis imperio subie-
cerat, & ad exemplar Crucifixi
mancipaverat, ut iis nonnisi ad
ipsius servitutem uteretur.

CAPUT XXXVII.

Tentationes S. Bogumili.

TRibus lanceis aggressus est,
hostis humani generis, vitæ
solitariae Tyronem in deserto.
Primum in eum contorsit telū,
sanctorum Patrum divitum re-
cogitationem: Abraham, Isaac,
Jacob, Loth, Job, David, qui-
bus divitiæ nihil obfuerūt, imò
profuerunt plurimum, ut eas
cum indigentibus partientes be-

329 *Archiepiscopi Gnesnensis*
neficientiæ, ac hospitalitatis
præmia uberiora consequeren-
tur: cui apposuit scutum Chri-
sti Domini, quòd ad maiorem
conducit perfectionem, consu-
lentis: *Si vis perfectus esse, vade,*
vende quæ habes, & da paupe-
ribus, & habebis thesaurum in
cœlo: & veni sequere me. Et
illud sancti Ambrosii. *Nemo*
plus tribuit, quàm qui sibi ni-
hil reliquit. Secundum spiculū
jecit: Quid est, quòd Ecclesiā
in tam turbulento statu, & Rē-
publicam salutaribus destitutā
consiliis, in tam calamitosa tē-
pestate fluctuantem, deseruisti?
non satis utriusque fidelis na-
varch9

varchus; cū auxiliatricē manum tuam maximē flagitarent Episcopi, & Senatūs Principes? contra cuius vim fortissimo se contexit clypeo: *Quid ad te, tu me sequere. Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Unum est necessarium, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Nemo militans Deo implicat se se negotiis sæcularibus. Tertiam phalaricam libravit perniciosissimam superbix: Ergo tu inquit maximē dilectus es Deo, qui omnia præcepta ipsius impleveris, pauperibus bona distribu-*

331 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tribueris, opes contempseris,
nihil eorum quæ mundi sunt
quærens, solâ Dei gloriâ con-
tentus. Gravissima hæc est cō-
tra servos Dei sarrissa: Nam Dæ-
mon hoc præcipuè *querit, ut e-*
os quos aliis vitiis sub suum ve-
xillum minime attrahere potu-
it, elationis medio, & inani glo-
ria atque superbiâ trahat, & à
virtutum semita hoc pacto faciat
deviare. Nam cùm cætera vi-
tia, facillè suam prodant turpi-
tudinem, eadem facilitate vita-
ri possunt; qua turpiâ apparent,
superbia in bonis operibus se
plerumque abscondit, ut perdat,
tineæ similis, in purpurea vel
holo-

holoserica veste, quam in rudi
panno libentiùs immorantis.
Deinde altiùs ab ipsa natura
corrupta exitialis hæc sementis
sparsa est, in mentes Adæ po-
sterorum, seminante Diabolo,
& protoplastis parentibus divi-
nam pollicente gloriam: *Eri-
tis sicut Dij. Unde omnes trahi-
mur laudis studio, & optimaus
quisque (juxta vulgi opinionem)
gloriâ ducitur: magnumq; memo-
riâ posteritatis successuræ alit he-
roicarum virtutum incrementû.*
*Hinc plures ex Philosophis invēti
sunt divitiarum contemptores,
qui tamen in eo ipso contemptu,
superbiâ turgidi, ventosam glo-
riam*

333 *Archiepiscopi Gnesnensis
riam sunt aucupati. Sicut Di-
ogenes saltum Platonis maiore
saltu calcavit. Et illi Philoso-
phi; qui se minimè teneri gloria
cupidine populo venditabant,
tamen libris, quos de contemnen-
da gloria scripserunt, nomen suū
affixerunt, in eo ipso quod prædi-
cationem, & nobilitatem dispe-
xerint, prædicari se ac nominari
cupientes. Amplissimus est glo-
riæ quærendæ campus, Pontifi-
cialis dignitas, quæ svave quod-
dam est illius captandæ, illicitū:
quæ etiam subinde sanctorum
Patrum, & diligenter in suo
munere versatorum, mentes ti-
tillare consuevit, iuxta quod
scripsit*

scriptit sanctus Gregorius: *Ad
nostra quotidie studia vacamus,
terrena concupiscimus, humanam
gloriam intenta mente captamus:
Et quia, eò ipso quò ceteris præ-
lati sumus, ad agenda quælibet
maiores licentiam habemus, sus-
ceptæ benedictionis ministerium,
vertimus ad ambitionis argu-
mentum Opposuit huic telo,
umbonem firmissimum sermo-
nis Christi Bogumilus: Si quis
vult post me venire, abneget se-
met ipsum Et tollat crucem suam
Et sequatur me. Quam sic ab-
negationem Magnus describit
Basilius: Nihil aliud est sui ab-
negatio, nisi summa rerum omni-*

335 Archiepiscopi Gnesnensis
um, & vite prius transactæ, obli-
vicio: atque à sui ipsius volun-
tatis recessio; quam in vita
communi assequi longè est difficil-
limum: ne dicam ab omni pro-
fus ut fieri possit, facultate re-
motissimum. Cum autem ma-
ximus sit labor, abnegare se ip-
sam, solida spe succurius di-
vini fulciri debuit, qui tam ar-
duum vitæ genus aggressus est.
Nam fortasse laboriosum non est,
homini relinquere suum, sed val-
de laboriosum est relinquere se
ipsum: minus quippe est abnegare
quod habet, valde autem multum
est abnegare quod est. Oblitus
est Bogumilus quod fuit. Re-
tudit

auduit vane gloriæ titillationem,
scuto veritatis: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: servi inutiles sumus: totā gloriam in Deum referendo: Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

CAPUT XXXVIII.

Spes S. Bogumili.

INdui Panopliam, quā Christi-
sti milites armat Doctor gen-
tium: Accipite armaturam Dei,
ut possitis resistere in die malo, &
in omnibus perfecti stare. Stare
ergo succincli lumbos vestros in
veritate, & induti lorica iusti-
tiæ, & calceate pedes in præpa-
ratione

337 . *Archiepiscopi Gnesnensis*
ratione Evangelij pacis: in omni-
bis sumentes scutum fidei, in quo
possitis omnia tela nequissimi ignea
exiguere: Et galeam salutis assuite;
Et gladium spiritus (quod est
Verbum Dei) per omnem orati-
onem, Et obsecrationem, orantes
omni tempore in spiritu. Ubi ve-
ritatem, iustitiam, pacem, sed
maximè fidem, & spem, scutum,
& galeam, cordis, & capitis mu-
nimenta præcipua, cõmendat.
Nec mirum: his enim duabus
virtutibus, ad constanter ope-
randum armantur homines, ac
ne prorsus otio torpescant, ad
ardua quævis negotia peragen-

da, excitantur. Nemo enim mortalium mare ingrederetur & liquido ac profundo sese committeret elemento, nisi se prius credat salvari; nec agricola semina sulcis obrueret, & fruges spargeret in terram nisi crederet venturos imbres, affuturum quoque solis teporem, quibus terra confota segetes multiplicatâ frugē producat, ac ventis spirantibus nutriat, nihil denique est quod in vita geri possit, si non credulitas ante præcesserit. Hæc ad calcandas sicco vestigio aquas, traxit Bogumilum, Christi promissionibus, firmissima persuasione, atque fiducia immobiliter innitentē. Huc

T

ab

339 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ab uberibus cōsolationibus sæ-
culi abstractum, & de fluctiva-
gis mundi tempestatibus ere-
ptum, ad rigidum vitæ genus
transtulit. Spes enim est: quæ
cunctis desideriis tēdit efficaci-
bus, in ultimum beatitatis sco-
pum, omnesque suas facultates
animi, ac sensuum corporis di-
rigit in bonum, arduum, futu-
rum, promissum, mediis ordi-
natis obtinendum. Atque sic
illa fundamento nixa fidei, quæ
est *sperandarum substantia rerū,*
argumentum non apparentium,
disponit à charitate præscripta
media, & ad ultimam sperati
boni metam collineat, constan-
ti sta-

ti stabilimento mentem, ad patriam pergentis, & navigantis viatoris, ne vitæ præsentis tentationum fluctibus obruatur, sustinendo; ita ubi est diuina spes fides illico adest, & simul charitas spei cooperans, sine qua spes esse nequit: sed vana, & superba præsumptio erit, quâ laborant hæretici, justificationē soli fidei attribuentes. Quapropter Apostolus spem divinam nomine anchoræ appellat: *Fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmā & incedentem usque ad interiora*

341 *Archiepiscopi Gnesnensis*
velaminis, ubi præcursor pro no-
bis introiuit JESUS, secundum
ordinem Melchisedech Pontifex
factus in æternum. Etenim sicut
anchorâ firmantur, in segura
statione onerariæ, ne hinc inde
ventis circumactæ fluctuent: ita
in præsentis vitæ mari turbulē-
to, spe promissionum Christi
subnixa fidelis anima, nihil tē-
pestatibus adversitatum, ex E-
rebi faucibus exercitarum, ter-
retur, aut movetur. Stat im-
mobilis Christi auxilio confisa,
& quamvis absconditum sit ab
oculis mundi sectatorum, quos
illa fructus apportet: tamen ul-
tra velamen, quod mundus re-
putat

putat stultitiam, secura quiescit;
Christū in tribulationibus præ-
cursores sequens: qui proposi-
to sibi gaudio, sustinuit crucē,
confusione contempta. Inde
plurimi sancti Martyres, spe fir-
ma solidati auxilii divinitus sibi
affuturi, vel remunerationis æ-
ternæ, acerbissimos cruciatus
contempserunt, ut plerique tan-
quam molles rosas, ardentes
carbones calcarent. Fluctuat
mundi spes, ad breve sibi tem-
pus Favoniis adspirantibus, in
adversos post hæc scopulos
propriâ mundo inconstantia,
convertendis, in syrtes, charib-
desque suos nautas præcipitans.

343 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Magna est securitas cordis, nihil
habere concupiscentiæ secularis.
Nam si ad terrena adipiscenda
cor inhiat, securum, tranquillū-
que esse nullatenus potest, quia
aut non habita concupiscit, ut
habeat: aut adepta metuit ne a-
mittat, & dum in adversis spe-
rat prospera, in prosperis formi-
dat adversa, tunc illucque
quasi quibusdam fluctibus, vol-
vitur: ac per modos varios, rerū
alternantium mutabilitate ver-
satur. Si vero semel in appetitione
supernæ patriæ forti stabilitate a-
nimus figitur, minùs temporaliū
rerum perturbatione vexatur.
Divina spes ridet, laborantis
mundi

mundi consilia: contemnit inanes curas, & quò parciores in humana præsidia cōvertit oculos, eò firmioribus cœlestis auxilii fixa munimentis frustra intumescences contra se fluctus, ad suam puppim allisos, triumphat. *Insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit: inexpugnabilis est, quem multis machinis laceffitum fortuna non transfixit: nunquam maior est; quàm ubi aliena disposuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo divitias, nil concupiscendo.* Spes quæ in æternitatem erigit animum, nulla mala, quæ tolerat sentit, proinde principium beatitudinis.

345 *Archiepiscopi Gnesniensis*
atitatis sapiēs attribuit viro spes
humanas conculcanti. *Beatus*
inquiens vir, qui inventus est si-
ne macula: & qui post aurum non
abijt: nec speravit in pecuniæ the-
sauris. Quis est hic, & laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia in
vita sua. Ut nulla igitur fecisset
in vita miracula sanctus Bogu-
milus (quæ ideo non omnibus
sanctis attribuuntur, ne pernicio-
sissimo errore decipiantur infir-
mi, existimantes in talibus fa-
ctis esse majora bona, quàm in
operibus justitiæ, quibus vita æ-
terna comparatur) tamen mira-
bilium esset operator, in *quibus*
computatur pecuniæ contemptus,
gloria

gloriæ despectus, secularium occupationum segregatio, & terribilium perpeſſio.

CAPUT XXXIX.

Conſtantia S. Bogumili.

HAc ſpe fretus, & armatus
conſtanti animo in exerci-
tiis vitæ ſolitariae permanſit:
pro nihilo ducens teterrimas
Cacodæmonum formas, in qui-
bus antiquis eremi cultoribus
ſolebant apparere: ut eos perter-
refaceret, & propoſiti eorū ſta-
bilitatem, tædio tetricarum
viſionum, aliquomodo labefa-
ctarent; figuras urſorum, apro-
rum, leonum, tigridum, pardo-

rum

347 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rum, centaurorum, & variâ di-
storta deformitate horribilium
monstrorum, induentes; nunc
oculis scintillantibus ardentes,
nunc flammâ obtortis faucibus
evomentes, nunc ludicris mo-
re simiarum gesticulationibus,
orationis fervorem interturbâ-
tes, nunc teterrimum fœtorem
exhalantes, nunc caliginosæ no-
ctis atris vaporibus diem ob-
scurantes, nunc petulcorum hir-
corum instar lascivientes, nunc
obscænis motibus cientes, nunc
speciosarum faminarum leno-
cinante forma, libidinis pruri-
ginem excitantes, & plurimis
stratagematibus phantasmatū,
eremi-

eremitas defatigâtes, ut eos vel ipso importunarum visionum fastidio, ab austerioris vitæ rigore, deterrerent, vel in discrimen consensûs peccandi allicerent. Omnia hæc terriculamenta contempsit generosè Bogumilus, imperterito fixus animo in Dei adiutorio, qui non deferit, nec confundi patitur, sperantes in se. Contra tales hostium machinationes, & technas sancti Antonii Eremitarum Magistri, se munierat documentis: quos cùm ipse frequentiùs signo crucis abegisset, tunc vincendi dæmones modū discipulis præscripsit: *Necessari-*

349 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um est donum spirituum discernē-
dorum: ut dæmonū fraudes præ-
videntes, adversus disparem pu-
gnam possimus crucis elevare ve-
xillum. Illi maxime contra Mo-
nachos hostile odium sumunt, &
cum in cogitationibus nihil ege-
rint, solent pavorebus terrere, sed
fidelibus orationibus, atque ieiun-
ijs se ad Dominum convertenti-
bus, statim corruūt. Cū talia
spectra veteratorius impostor,
crebrius oculis obiecisset san-
cti Joannis Gualberti Abbatis
Vallis umbrosæ, formis ferarū,
serpentum, draconum crocody-
lorū illū perterrefacere cupiēs
vir sanctus signans frontē cru-

ce,

ce, conatibus illorum illudendo vanis, dicebat eorum unicuique: *Si Dominus dedit tibi potestatem super me devora, sin minus, cur frustra niteris.* Præscripsit etiam modum sanctus Pater Antonius spiritus bonos à malis discernendi: Veniunt iniqui, aliquando noctu in angelos lucis se transfigurando, ut nostra bona opera laudent, & in iis perseverantiam, ac post æternum gaudium promittant: ut hoc pacto incautos in superbiam inducant, & quod magno sudore illi acquisiverunt, unica vanæ laudis oblectatione, blandi adultores eripiant. Igi-

tur

351 *Archiepiscopi Gnesnensis*

tur boni spiritus apparent, cum tranquillitate, ac mentis dulcedine; securitatemque firmā ingenerant iis, quibus se videndos exhibent, & siquidem Dei legatione, qui est fons, & principium totius lætitiæ funguntur, inenarrabili gaudio mentem videntis replent; unde tantus fervor, ac desiderium in bonis operibus proficiendi exoritur, ut ex carnis ergastulo, volare in cœlum velle videatur homo, tali apparitione recreatus. Et quamvis fragilitas humanæ conditionis, ad initium visionis extimescere incipiat, tamen mos securitatis tranquilla serenitas,

ne

, cum ne anceps fluctuet animus, o-
 lulce- boritur, sic cum beatissima Vir-
 nā in- go Maria, nuntio Gabrielis tur-
 endos bata esset, cœlestis legatus pro-
 lega- tinus omnem tristiam, metum-
 incipi- que Virginea mente depulit.

antur, *Ne timeas Maria invenisti enim*
 entem *gratiam apud Deum.* Sic Zacha-
 antus rias cum apparitione Angeli ti-
 bonis mor irruisset super se, consola-
 ritur, tionis Verbum ab eo mox ob-
 volare tinuit *Ne timeas Zacharia quo-*
 omo, *niam exaudita est deprecatio tua.*

s. Et Sic pastores, quibus natalis
 æ co Christi Domini nuntiabatur,
 is ex cū circumfulgente se inusita-
 a mox ta luce trepidarent, audierunt
 nitas, ab Angelo *Nolite timere: ecce*

ne *enim*

353 *Archiepiscopi Gnesnensis*

*enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit omni populo.
Sic abeuntibus ad sepulchrum
Domini mulieribus; timorem
abegit Angelus Nolite timere
vos, scio enim quod Jesum qui
crucifixus est, queritis. In tali-
bus apparitionibus quando se
transfigurat in Angelum lucis
Cacodæmon, non querit aliud
quàm ut adoretur, & gloriam
Deo debitam, occulto astu fir-
retur: qua etiam tentatione
Christum Dei Filium adorari
ausus est: *Hec omnia tibi dabo,
si cadens adoraveris me.* Habes
igitur firmam spem divinæ pro-
tectionis, & arma præ manibus*

tenens

tenens, quibus sancti Patres, cum hoste generis humani confixerunt, terribile in eremo, cum ipso iniit certamen. Etsi mors omnium terribilium, terribilissimum est, etiam hanc sic armatus bonus Christi miles confidenter expectat, & *pulsanti iudici confestim aperit, quia letus iudicem sustinet, & cum tempus propinquæ mortis advenierit, de gloria retributionis hilarescit.* Ita cum ad sanctum Hilarionem venissent latrones, dissimulantes qui essent, & interrogantes, quid faceret si latrones adesset? respondit sanctus: *Qui nihil habet, quomodo latrones timeat?*

355 *Archiepiscopi Gnesnensis*
illique subiecissent: ut nihil ha-
beas, tamen mori potes; subin-
tulit intrepidus senex; Fateor
me mori posse, & debere, non
tamen mori timeo, qui mortē
expecto quotidie. Tunc com-
puncti latrones & qui essent
fassi, atque ad pedes ipsius pro-
strati veniam petierunt: & vi-
tam in melius commutarunt.
& ex mente S. Chrysostomi ol-
pecuniæ contemptum, gloriæ de-
spectum, sæcularium occupationi-
segregationem, & terribilium per-
peffionem operum mirabilium pa-
trator extitit sanctus Bogumilus

C A P U T XL.

Abſtinentia S Bogumili.

AD arma cætera, quibus expugnari Diabolus solet, carnem spiritui subiiciendo, & in fervitutem imperii rationis redigendo, orationibus, ciliciis, flagellationibus, vigiliis, ieiunium severum adhibuit: quod, eius ab ipsa pueritia tenax, & religiosius observator, cum (ut præmissum est) extitisset, tantò rigidiore à se, coluit, exactione, quantò maiores, ad tentandum se vires Diabolus intendisset. &

357 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ipse firmiorem legem sibi con-
stituti proposito austeritatē vitæ
sancti Patris Romualdi æmu-
landi, non invitus imposuisset.
Hanc nimirum vivendi regulam
cunctis sectatoribus vitæ singula-
ris sanctus Pater præfixit, ut tum
se unusquisque eremiticæ vitæ i-
iunium tenere cognosceret, si per
hebdomadam triduanas, & bi-
duanas ieiunando, quinta feriæ
& dominicis diebus, olera, vel
quodcunque liquamen, cum
gratiarum actione perciperet, ex-
ceptis duabus anni Quadragesi-
mis, in quibus non solum ipse,
sed & plerique sui discipuli, toti-
us hebdomadæ soliti erant con-
tinuare ieiunium. Ieiunare au-

tem omnino, hoc est diem absque
ullo cibo transigere, licet ipse sæ-
pissime fecerit, alijs omnimodo pro-
hibebat. Dicebat enim ad perfe-
ctionem tendendi hoc ad summū
congruere, ut quotidie comedat,
& semper esuriat, quatenus hoc
caro per consuetudinem leviget,
quod grave novitiis initio cōver-
sionis apparet. Parvipendebat
autem si quis ad tempus magnū
quid inciperet si non etiam in eo
longanimiter perseveraret, vigi-
lias verò temperatè, & cum ma-
gna discretionē faciendas maximè
solvadebat: ne cui fortasse continge-
ret, ut sopori peractis nocturnis offi-
ciis, consentiret: sanè huiusmodi

359 Archiepiscopi Gnesnensis
somnia vir sanctus in tantum
habebat exosum, ut si quis ei con-
fiteretur, post duodecim psalmo-
rum vigilias, vel maximè circa
diluculum obdormivisse, nequa-
quam posset eo die cum eius licen-
tia, sacra Missarum solemnia ce-
lebrare. Dicebat enim melius esse
si possibile sit, unum psalmum ex
corde & cum compunctione canta-
re: quàm centum cum mentis fa-
bulatione percurrere. Cui autem
hæc gratia perfectè data non esset,
hortabatur tamè, nequaquàm desin-
ere nequaquàm vel ab ipsa corpo-
rali exercitatione tepescere donec
ipse qui volūtātē dedit, tribuat et-
iā aliquando facultatē. Tantum-
modo

modo orationis incensum mentis
 intentio in Deum semel fixa cu-
 stodiat, quod externus veniens
 cogitationum aura perturbat, u-
 bi enim est intentio recta, contra
 voluntatem cogitatio veniens, non
 est nimium formidanda. Hæc
 ideo ex vita sancti Romualdi
 per sanctum Petrum Damianū
 conscripta, prolixius exscripsi,
 ut non frustra laborarem, in de-
 scribendo jeiunio sancti Bogu-
 mili, & vigiliis, ac orationibus.
 Satis enim est dicere & scribe-
 re, quod scripsit Martinus Ba-
 ronius de illo: Nempe præfixā
 vivendi regulam cunctis secta-
 toribus vitæ singularis, à sancto
 Patre

361 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patre Romualdo, diligenter, ac
fideliter fuisse observatam, à
sancto Bogumilo: qui *carnem*
expugnatricem humani generis
debellabat, dñi vivo corpori mor-
tem delectabatur infligere. Quo-
ties autem cibum, aut somnum
indulgere corpori, aut alias ne-
cessitates naturæ cogere humana
conditio, miro afficiebatur pudore;
quòd tantam animi liberta-
tem, modici carnis termini coer-
cerent: quæ tamen jeuniorum
& vigiliarum exercitia, matura
discretionem & prudenti trutina
ita moderabatur ut ad cætera
perfectionis instrumenta, idoneus
esset. *Nam Anachoresis,*
ieiunia

ieiunia, vigiliae, meditatio, scripturarum propter puritatem cordis quod est charitas exercenda sunt cum haec omnia sint perfectionis instrumenta: omnia impedimenta quò alacrius noster amor in Deum tendat, remota, vigiliae namque remota somnolentiam, ieiunium acediam, silentium curas, meditatio perturbationes animi, quies negotiorum tumultum.

In his igitur prudenter temperandis exercitationibus vitae solitariae, potissimum verò ieiuniis, sequebatur sancti Basilii consilium: *Quoniam innati nobis corporis vehiculum, neque nimium*

363 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nimiùm laxando fræna, neque
rursus immodicè illa retinendo ad
virtutis cursum perducere oportet:
idcirco corporum status, &
habitus, & ciborum qualitates,
solerter considerare convenit; ut
valido corpori fræna immitamus,
& senili frigescenti cibi potusq;
adiumentum ingeramus. Atque
hæc sunt instrumenta perfecti-
onis solitariae vitæ quibus dispo-
nitur animus ad fruendum Deo,
bono summè delectabili, per
quæ vehemens, ac inexplebile de-
siderium accenditur, placendi
Deo, & intuendi magnificentia
gloriæ ipsius, piis & puris cogita-
tionibus, & memoriæ bonorum,
quæ

quæ ab eo nobis collata sunt, iugi cogitatione inhærendo. Hic ille absconditus est thesaurus in agro quem qui invenit homo, abscondit: & præ gaudio illius vadit, & vendit omnia quæ habet & emit agrum illam. Hic ille thesaurus est quem qui invenit homo sedebit solitarius & tacebit, Infinitus enim est sapientiæ hominibus thesaurus: quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei, propter disciplinæ dona commendati Thesaurus cælestis est desiderium, ager vero in quo thesaurus absconditur, disciplina studii cælestis quem profecto agrum venditis omnibus comparat

395 *Archiepiscopi Gnesnensis
rat qui voluptatibus carnis re-
nuntians, cuncta sua desideria
per disciplinæ celestis custodiam
calcat; ut nihil iā quod caro blādi-
tur libeat, nihil quod carnalem
vitam trucidat spiritus perhorre-
scat.*

CAPUT XLI.

*Amor erga proximum & prædi-
catio eius.*

QUamvis autem nuncium Ar-
chiepiscopali dignitati, &
solicitudini, prorsus remisisset,
non tamen curam salutis proxi-
morum penitus abiecit, repu-
tans ^{en} imo præcipui amoris in
Deum

Deum refferam dilectione proximi æstimari, ac proinde Petrum prius à Christo de amore fui examinatum, quam ei oves pascendas commisisset; ut veræ charitatis, ovium pastio sit evidens argumentum. *Etenim quisquis virtutibus pollens, gregem Dei renuit pascere, summum Pastorem convincitur non amare.* Equidem fuit iam alius populi Dobrovensis pastor, quē Bogumilus postquam culmen Archiepiscopatus adiisset, instituerat: ut sacramentorum administrationi aliisque Parochialibus officiis incumbens fructus Curioni fundatione adscriptos

367 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ptos, perciperet; tamen si qua in re illius opera uti vellet Parochus, eam impendere humilis eremita minime recusabat. Prædicationi Verbi Dei de licentia ipsius eò ferventiùs institit, quò dulciores immissionum cœlestium voluptates, in eremo fuisset expertus; & mente sæcularibus expedita negotiis, supremorum bonorum considerationi liberiùs intenderet. Prodibat ex eremo, tanquam Joannes ipse vitæ anachoreticæ severitate metuendus Magister, pallebat os confectum ieiuniis, emaciatus diuturnis vigiliis pendebat vultus, frons

cute

cute contracta, caperatos lyra-
bat fulcos, dejecta supercilia
in terram vergebant, oculi tan-
quam è profundioribus promi-
nentes cavernis, ora vultusque
intuentium obliquo splendore
feriebant, intonsum caput, &
mentum, rigore pilorum hor-
rebat, ipsa vultus, exuccique o-
ris composito, in viro Dei, pœ-
nitentiam populo annunciabat,
quem tanta spiritus vehementia
& vocis contentione, à vitiis
deterrebat, ut plurimi auditorū
in lachrymas resoluti, seriam e-
mendationem vitæ proponen-
tes, ab eius contione reverterē-
tur. Exultabat spiritu, quoties
dulces

399 *Archiepiscopi Gnesnensis*

dulces fructus ex horridis pœ-
nitentiæ spinis, in conversis pec-
catoribus colligebat : gratias a-
gens summo rerum moderato-
ri, quod sibi vasa fœcibus cali-
cis Babyloniae meretricis va-
cua, providisset simplicium ru-
sticorum, corda voluptatibus
mundi destituta, ab inquinamē-
to peccatorum asperis laborib9
mundata, in quæ pretiosissimū
balsamum Spiritus sancti uncti-
onis infunderet. Fervebant di-
vinæ charitatis amplitudine di-
latata præcordia & ex iis, in au-
dientium animos flammeus ar-
dor erumpebat qui crebra la-
crymarum ab oculis conciona-
toris

toris manantium aspergine ir-
roratus, vastum sacri amoris
excitabat incendium. Multi
percutientes pectora sua, & in
amaritudine animæ recogitan-
tes delicta juventutis, domum
redibant, quæ in ordinem dige-
sta in aures Confessarii, maxima
cordis contritione promebant.
O quot lachrymantium audita
suspiria in voces prodeuntia lu-
ctuofas! Eheu infelix ille dies,
quo te Deum meum offendi!
quo si quis mundi prodigus fi-
lius æterna bona permutavi.
Rumpantur dolore viscera mea
quia peccavi nimis, doleo Do-
mine Deus, doleo vehementer

401 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quia peccavi nimis: ò amor meus, à quo descivi! Et nunc Domine Deus meus, fac mecum secundum magnam misericordiam tuam, quia tibi cor meum, & voluntas patet: quia doleo, quod te quem super omnia amare debeam, gravissimè offendi: propono amplius non peccare, omnes occasiones cum tuo adiutorio peccandi, devitare, voluntatem tuam implere, quæ tibi placita sunt: exequi. Amo inimicos meos, qui me dictis læserunt, damno affecerunt & quomodocūq; cōturbarūt, cōdono illis omnes injurias, quia te amo, quia sic iussisti. Lætabatur

tur quòd haberet, quibus quod ipse in solitudine de petra mel fluxerat, elargiretur, & secretas eremi delicias, æternæ salutis sitibundis populis communicaret. Nam quemadmodum mater turgidis onusta uberibus, nisi lac in labra sugentis promat infantis, copiosam fastidit ubertatem; ita vir sanctus cœlestibus saginatus delitiis, dolet animo anxius, si non adsit cui exuberantes communicet charismatum spiritualium voluptates. Sic celebribus ad populum festis, Sacris operaturus, & pabulū salutis Christi ovibus præbiturus exhibat; quibus perfun-

403 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ctus officiis, *secedebat in desertum*
& *orabat* turbæ consortium
declinando. Sic Zachæus præ
turba Jesum videre non poterat.
Sic Elias à facie Jesabel fugiens,
& in spelunca per dies quadra-
ginta delitescens, præsentem si-
bi Deum habere meruit. Sic
Moyses ab humana societate
per dies quadraginta semotus,
legem digito scriptam obtinu-
it. Quemadmodum etenim,
qui pretiosum liquorem in vase
vitreo, aut alioqui fragili por-
tat, omnem populi frequentiam,
& turbæ tumultuantis occursum,
fastidit: ne in æstimabile munus
importuna curiosorum contre-
ctatio-

Vita S. Bogumili 404

etatione perdat: ita viri contē-
plationi dediti, fugiunt turbu-
lentos hominum cœtus, huc il-
luc suis cupiditatibus tituban-
tes, & circumactos; ne in di-
cretis ardelionum curiositati-
bus, nullis comparandi thesau-
ris, Spiritûs sancti balsami, vase
fractō, effusione, damnum irre-
parabile patiantur.

C A P U T XII.

Mors S. Bogumili.

ITa cum in asperioribus exer-
citationibus Eremitarum, &
austriore disciplinæ Romual-
dinæ

405 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dinæ observantia, per annos
duodecim, postquam Archie-
piscopatum Gnesnensem abdi-
cavit vitam traduxisset, & finem
iam illius imminere levi febri-
cula tentatus cognovisset: vo-
catis sociis, qui in eiusdem so-
litudinis vicinis habitabant tu-
guriolis, pauca de cœlestium
bonorum divitiis, brevi labore,
ac patientia comparandis, præ-
fatus, ac eos ad constantem in-
studiis & occupationibus vita
solitariae adhortatus, ad extre-
mum se agonem oratione, ac
crebris suspiriis disponebat, rite
Sacramentis munitus, Beatissi-
mæ Mariæ Virgini Deiparæ in
cuius

cujus venerationem propensio-
re semper voluntate ferebatur,
Adalberto & Stanislao, necnō
quinque Martyribus eremitis,
finem vitæ suæ religiosè com-
mendando; quo iam instante
vidit gloriosam Dei Genitricem
Mariam, frequenti Angelorum
cœru stipatam, cum puero Jesu
inter manus Matris hærente, ad
præmia se regni cœlestis invitā-
tem. Regni Poloniae, quorum
opem imploraverat, assistenti-
bus Tutelaribus. Atque sic in
his verbis: *Jesu Fili Dei & Vir-*
ginis Mariæ, esto susceptor animæ
meæ præsentem vitam, cum æ-
terna commutavit; cuius anima

407 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in specie columbæ candidæ, vi-
sa est in cœlum penetrasse 4.
nonas Junij anno Christi mil-
lesimo centesimo octuagesimo
secundo. Extremum sepulturæ
honorem accepit in Ecclesia
Dobrovensi Sanctissimæ Trini-
tatis, in qua vivens ante & post
Archiepiscopatum Gnesnensem
laboraverat; cuius viri sanctita-
tem plurimis Deus miraculis
honorare dignatus est; Nam
statim ab eius obitu, secreto
quodā divini spiritus impulsu,
ad visitandum illius sepulchrū,
maxima populi multitudo, ope
ipsius, ac meritis, in variis ne-
cessitatibus, calamitatibus, an-
gustiis

gustiis, variisque morbis auxilium, & solatium, à Deo perceptura confluit; qui concursus hominum, in tanta frequentia solet continuari usque ad præsens, pro decima Junii, ut gravissimorum Senatorum testimonio, qui præsentem turbam conspexerunt, ad octo millia personarum, decem quâdoque numerum, pervenisse censeretur. Ex quibus plurimi narrabant, nunquam se sine aliquo solatio, & mentis refocillatione, à sepulchro Sancti recessisse. Cùm autem sepulturæ locus in dies pluribus claresceret miraculis, Fulco Archiepiscopo

406 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scopus Gnesnensis successor ab
eo quintus, qui temporibus Ale-
xandri IV. vixit, ossa illius leva-
vit, & ad partem Ecclesiæ me-
ridionalem altiore sepulchro
condidit sculpta imagine Pon-
tificis cum Episcopalibus insi-
gnibus superaddita. Præter vo-
tivas tabellas, cerea donaria, &
fulcra claudorum, in utroque
templi pariete suspensa, pluri-
mam pecuniam ad tumbam Sã-
cti offerebat populus, quæ tri-
faria quotannis solebat distri-
bui ordinatione Archiepisco-
porum, pars una in sustentatio-
nem Parochi, aliorumque mi-
nistrorum Ecclesiæ cedebat;
altera

altera pro fabrica Ecclesiæ Collegiatae Uniejoviensis, in cuius Archidiaconatu sita est parochialis Dobrovensis, convertebatur: tertia pro templo in honorem Sancti exædificando, reservabatur. Cera postquam usus Ecclesiæ per annum sufficisset, reliqua vendebatur, & cumulo pecuniæ reservatæ, aggregabatur, Plurima Deus ad locum eius sepulturæ, ad laudē, & gloriam nominis sui, honorem Sancti, & utilitatem consolationemque populorum, ad opem ipsius implorandam confluentium, miracula solet operari; quorum hic unum, & alterum venit retexendum.

411 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Iusserat Vincentiūs Cotus
Archi-Episcopus Gnesnensis, &
unâ cum Collegio Metropoli-
tano Prælatorum, & Canoni-
corum sanxerant, Anno Domi-
ni millesimo quadringentesimo
tertio, ut Venerabilis Dominus
Albertus Parochus in Turek,
diligenter, & fideliter signa,
quæ per merita sancti Bogumili
fiebant, conscriberet, & in pro-
tocolla reponeret. Sed liber
hic, in quo fuerunt descripta,
incendio interiit, ut ex gravis-
simis illustrium virorum ma-
gnisque in Republica officiis
Præfectorum, relationibus offi-
tiosè iuramento confirmatis,
eviden

evidenter constat. Unus promultis oculatus sufficiat, Illustris & Magnus Dominus Sebastianus Glembocki, Thesaurarius Brestensis, annorum sexaginta quatuor iuratus, non processatus non excommunicatus, hæreditariorū bonorum centum millium florenorum Polonicalium possessor, confessus, & sacra Eucharistia refectus in Ecclesia Collegiata Crussiciensi, pro festo B: Mariæ Virginis Purificatæ, ad requisitionem Fiscalis Curiaë Matthiæ Lubieniski Archiep: Gnesnen: (qui cum singulari propensione Sancto addictus esset, cujus

cujus ossa in Urnam Stanneam deposuit: Volebat librum miraculorum per ipsius merita editorum divinitus, typis Orbi Christiano propalare; magna enim & plurima ibi fuisse descripta inaudierat, maxima diligentia librum conquistavit) ita interrogatus, deposuit. Plurima inquit miracula à Sancto Bogumilo facta scio; nam librum descriptorum diligenter, à ducetis, & ultra annis habui, qui cum incendio palatii mei in Villa Głembokie periit; in quo recordor quod plusquam ducenti claudi, sanitatem receperunt, per intercessionem ipsius, & su
cra

cra sua, quibus innitebantur insignum gratitudinis, & præstiti beneficii, ibidem reliquerunt.

Recordor & cæcos visum recepisse, & mortuos resuscitados quem librum ab antecessoribus mihi donatum etiam cæteris legendum præbebam. Et Perillustis, ac Reverendissimus Dominus Alexander Głęboki, Archidiaconus Gnesnen: Decanus Posnan: Cracovien: Płocē: Canonicus, S.R.M. Secretarius, annorum sexaginta septem, juratus, non excōmunicatus &c: recognovit, quòd cū esset Commissarius ab Illustrissimo olim Laurentio Gembicki Archiep-

415 *Archiepiscopi Gnesnensis*

chiepiscopo Gnesnensi, una de
cum Illustri Domino Joanne gr
Kojeciewski Archidiacono Lā in
cicienti, Canonico Gnesnensi, po
ad examen miraculorum sancti di
deputatus, per juratorias senum fu
depositiones intellexerit, præ A
cipuè verò ex Fausto Suski filio oc
Stanislai, qui iam centum trīm
ginta annos habebat, & ab ali qu
Briccio Fastek, qui iam viges qu
mum quintum super centesimū ri
annum agebat (uterque natus in ve
Dobrovensi pago) innumerabi xi
lia miracula, ad sepulchrum S fil
Bogumili fieri continuè; plur qu
mis infirmis per intercession m
illius sanitatem restitutam. Ut o

de

una de claudi in signum recuperati
ne gressus plurima fulcra, quibus
Lā innitebantur, reliquerant: quæ
ensi, postea per Parochos uti impe-
andi dimenta Ecclesiæ, combusta
num fuerunt in præsentia ipsorum.
præ Alia plurima signa, ex cera, uti
filio oculi, capita, pedes, & alia
a tri membra, à piis fidelibus relin-
ali quantur. Quoniam igitur anti-
gest quorum miraculorum memo-
sim ria, vel Parochorum incuria,
tus vel temporum iniquitate, ma-
rabi xime hostium variorum incur-
um s sibus, utpote Crucigerorum,
plur qui per annos fere ducentos,
flor maiorem Poloniam populati,
. Ut oppida & pagos crebris incen-
de, Y diis

diis miserrimè affligerunt: & Tartarorum, qui universam Poloniam ferro, igneque atrociter vastarunt, interiit.

MIRACULUM I.

Refert Martinus Baronius, Clericus Jaroslaviensis Polonus, in libro quem de vitis Sanctorum Polonorum octo Martyrum Eremitarum ordinis Sancti Romualdi Camaldulensium scripsit, & authoritate Illustrissimi Domini Bernardi Maciejowski Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis edidit. Romæ primùm Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo Fratre Joanne Maria Verce

Archiepiscopi Gnesnensis 418

lenſi, Magiſtro ſacri palatii viſum; & approbatum; deinde Cracoviæ anno Domini Mil-leſimo ſexcenteſimo quarto ab Illuſtriſſimo Domino Claudio Rangonio, Comite, Sedis Apoſtolicæ Pauli V. Legato Epiſcopo Regii & Principe ad Sere-niſſimum Sigismundum tertium Regem Poloniæ, ſuo robore confirmatum, ac tandem Anno Domini Mil-leſimo ſexcenteſimo octavo, per Reverendū Dominum Andream Schoneū S.T. & utriuſq; Iuris Doctorem, pro tunc univerſitatis Cracovi-enſis generalis ſtudii Rectorē, ut in lucem ederetur admiſſum;

impressit Cracoviæ Basiliius Skal-
fki, Anno Domini Millesimo
sexcentesimo decimo.

Quodam tempore, pius erga
Sanctum Bogumilum vir, Sta-
nislæus Vach Civis Colensis cur-
rum panno nimis oneratum,
sex trahentibus equis, ducebat
dumque propè villam Dobro-
vo, ubi corpus sancti Archi-
episcopi quiescit, pergeret, unus
equorum pressus onere occubu-
it; cui postquam illico fecit de-
trahi coreum, muneris loco
illud Ecclesiæ Dobrovensis
Sacerdotibus obtulit, petens
ut sanitatem reliquorum sancto
Bogumilo commendarent; ipse
interim flexis ad sepulchrum

eius genibus DEI protectionem
incepto itinere, per merita
sancti Præfulis diligenter im-
plorabat: dum finita oratione
digreditur ab Ecclesia, equus
ille (mirum dictu) ad fores
templi adstitit hinniens, quem
dominus actis DEO pro tanto
beneficio gratiis, lætus recipit,
iunxit currui, viam feliciter
prosecutus est. Mirabilia DEI
opera, meritis sancti Bogumili
sibi præstita, omnibus per
omnem viam, prædicans. Sa-
cerdotes ut tanti miraculi pe-
rennaret memoria, pellem sibi
donatam foribus Ecclesiæ affigi
curarunt; anno Domini Mil-
lesimo trecentesimo nonagesi-

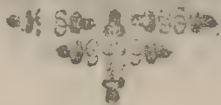
mo sexto. Atque hæc prodigiosa equi suscitatio, & in crebrescentia ope sancti miracula: quæ diligenter connotari iussit, movit Archi-Episcopum Gnesnensem, postulante præsertim Metropolitano Senatu, Vincencium Cotum ut in eius honorẽ Ecclesiam de latere cocto de oblationibus ad illius tumbam fieri solitis, cum omnium Prælatorum, & Canonicorum unanimi assensu, ædificare studeret.

Vidi ego, sepulchrum Sancti visitans, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto corium hoc nucerini

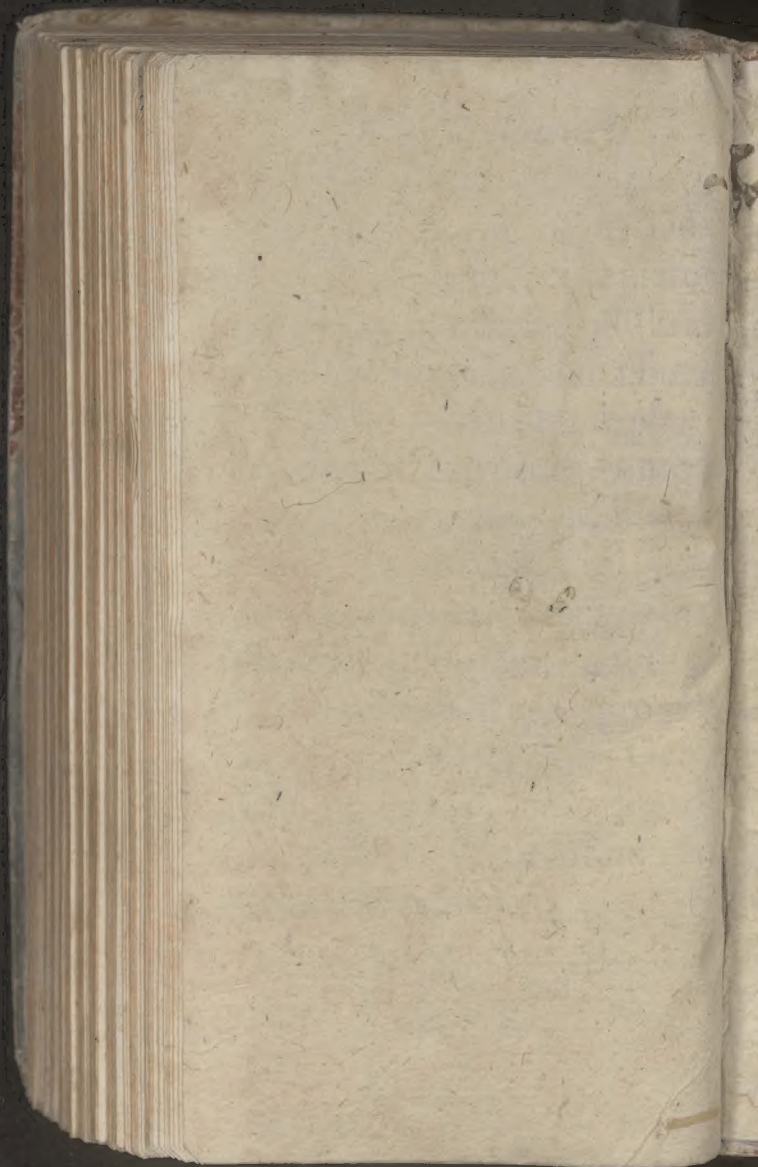
rini coloris, foribus Ecclesiæ
affixum, quod populus, equos,
& alia jumenta patrociniis fan-
cti Bogumili commendans
scindere usitatum habebat, a-
nimantibus in medelam pro-
pinans. Nulla iam ad præsens
corij cernuntur vestigia, in
medicinam iumentorum distra-
cti. Durat hætenus vicinorum
populorum ea devotio, ut quo-
ties ad visitandum sepulchrum
sancti conveniant, toties equos
& boves circa Ecclesiam du-
cant precibus sancti à contagi-
one pestilenti, & morbis aliis
servatum iri suas animantes,
confisi.

Per Annos 478. pagus Dobrovo in favillam, & cineres trinâ vice conversus nullum periculum Ecclesiæ Sanctissimæ TRINITATIS à viro Dei deplan-
cis abiegnis extructæ, flammis undique cōopertus; attulit; ut nullum adustionis, vel fumi vicinos parietes denigrantis appareat vestigium, quod eò mirabiliùs evenit quò propin-
quiores rusticanæ casæ in tem-
plum in medio pagi situm,
undequaque incendiorum fo-
menta iactarent.

LAUS DEO.

o-
res
am
næ
n-
nis
ut
mi
tis
cò
in-
m-
m,
fo.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0024992

